

ek

berigymisztérium épületeit. Az északi...

ésőbbi jelentése sze...

berigymisztérium épületeit. Az északi...

önális monarchiát... szállítani Mola tá...

ggelmondott beszé...

15. A hatóságok...

(Rador.) A ható...

SPORT

e a k'ubk'özi nőiegyes...

(Az Uj Kelef tud.)...

oldal, 35.000 cim...

vai KON

20 egészoldala...

re-Cluj

sz: 6-81

URAT

ITIKAINAPILAD

DI Ramasetter Róbert

Disztér 2. I. e.

BUDAPEST

Igen tisztelt... boldog újévet... „Shimmy-Pasta”... Stermthál Ferenc és neje... Csütörtök, 1936. szeptember 17.

Jönnek az osztrák zsidók?

Furesa dolog antiszemítákkal vitatkozni. Nap-nap után olyan fantasztikus vádak, olyan elképesztő badarságok jelennek meg az antiszemitá sajtó hasábjain, hogy az ezekkel való vitaközös valóban meddő és méltatlan cselekedet volna.

A Porunca Vremivel nem lehet vitatkozni, azt legfeljebb majd egyszer, ha emberi viszonyok közé ér be a világ, a szörnyűségek elrettentő példájaiul lehet felmutatni.

Megjelennek azonban olyan hírek is néhánapi, amelyek a Porunca Vremii mellett helyt kapnak a mérsékeltan jobboldali sajtó hasábjain is.

Például olyanokat írnak ezek a lapok, hogy valóságos zsidó tömegvándorlás indult meg Románia felé. Hogy Palesztinából ide fognak jönni a zsidók, hogy Ausztriából is ide készülnek, hogy Németország összes kiűldözött zsidói már itt is vannak Romániában.

Most főleg az osztrák zsidókkal foglalkoznak ezek a lapok. Azt mondják, hogy az osztrák zsidók ide akarnak vándorolni, Romániába.

Sőt, a kormány hivatalosa is komolyan tárgyalja a vádakot. Azt állítja, hogy a kormány nem lehet olyan rágalommal illetni, mintha be akarna hozni Romániába az osztrák zsidókat. A román kormány kiutasítja a zsidókat, nemhogy behozná őket.

A Viitorul védekezése éppen olyan jellemző, mint maga a vád.

Mintha Románia valóban a tejjel-mézszel folyó Kánaán vája, mely felé a zsidó tömegek, mintegy biblikus hívásra tömegesen indulnának el. Mintha Ausztriában nem lenne tisztában a zsidóság az itteni helyzettel, az összes gárdiákkal és a közvéltlenül küszöbön álló hitlerista veszedéllyel.

A minden galád hazugságra képes antiszemitá propaganda csinál csak Romániából zsidó bevándorlást országot. Es a Viitorul kontrázik a furesa zenéhez. Ahelyett, hogy megírja az igazat: t. i. hogy Romániában zsidó kivándorlás van folyamatban, nem pedig zsidó bevándorlás.

A kormányutódlás

A Tatarescu-kormány utódlásának hagyatékai tárgyalását még nem írták ki és a sajtó, különösképpen pedig a jobboldali lapok lelkesedve tárgyalják és találgatják a szerencsés örökös személyét.

Általában azt hiszik ugyanis, hogy az átszervezett Tatarescu-kormány kérsz életű lesz. Atmenetinek tartják.

De ideiglenesnek tartották az első Tatarescu-kormányt is, amelynek megalakulása óta közel három esztendő telt el. Es — a francia mondas szerint — semmi sem oly tartós és állandó, mint az, ami ideiglenes.

A szerény Jumanon kívül — aki beéri semleges választási kormányral — a minden párt magának vindikálja a hatalmat

Argetioianuék zsebében van egy „személyiségekben” álló kormánylistája.

Irga hasonló tervekkel foglalkozik.

Vaida Sándor annyira biztos a dolgában, hogy szervezetének aradi gyűlésén szinte szabadkozott közeli kinevezése ellen.

Goga természetesen találja, hogy a hatalom az „uj” keresztény nemzeti pártot illeti meg és elfelejti, hogy a cuizmus nem új és a gogisták páfó-dulási nem meglepetések a politikában, de nem is képviselik a legnagyobb vonzerőt a tömegek előtt.

A nemzeti parasztpártot alkotmányosan illetné meg a hatalom, a részleges választások eredményei alapján és mert a legnagyobb kormánypártja az országnak.

Van még egy szervezet: a „Totul pentru Tara”, amely nem vesz részt a hatalomért való tülekedésben, de annál céltudatosabban dolgozik hatalmi pozícióinak kiépítésén.

Az igénylők tekintélyes sorában aig van politikai csoport, amelynek tiszta és világos programja volna a kisebbségi kérdésben.

Egyedül a szélsőjobboldali csoportok tudják világosan, hogy mit akarnak ebben a kérdésben.

Ez a kérdés azonban titkzópontja lesz a kormányválság megoldásának és a kisebbségek nyugalalmát egyik megoldás sem látszik biztosítani többé.

A cseh-orsz paktum ügye is szóba került a pozsonyi kisanant-konferencián

A Times szerint Jugoszlávia sem lép be az oroszellenes blokkba. Hodzsa Milán Victor Badulescu román külügyi államtitkárrel tárgyal

London, szeptember 16. (Rador.) Az összes angol lapok megkülönböztetett fontosságot tulajdonítanak a pozsonyi kisanant-konferenciának. A Times többek között kiemeli a bucaresti egyezmények fontosságát a román-jugoszláv együttműködésre és különösen annak az egyezménynek jelentőségét, amelynek alapján Románia petroléumot fog szállítani Jugoszláviának vasút, cinkért és rézért cserébe. A lap rámutat arra, milyen benyomást keltettek Prágában Göbbels támadásai és minden bizonyítvánnyal a cseh-orsz paktum ügye is szóba került a három külügyminiszternek Benes-folytatott megbeszélése során. A szovjetekkel való viszony normális formát ölt, mindegyik kisanant-állam saját érdekeinek megfelelően alakítja azt ki. Mindenesetre Jugoszlávia nem fog a bolsevistellenes blokkba lépni — állapítja meg a lap.

London, szeptember 16. (Rador.) A Havas jelenti, hogy angol körök szerint az öt locarnói hatalom értekezletének diplomáciai előkészítését hat hét alatt be kellett fejezni, szemben a német kormány azon állításával, hogy ez az idő rövid. Ha a diplomáciai előkészítés ezen idő alatt nem tudna eredményt felmutatni, ezt nem az idő rövidségének, hanem az érdekelt hatalmak magatartásának kellene tulajdonítani.

Egyébként angol körök azon a véleményen vannak, hogy habár Hitler éles kirohant intézett a szovjetek ellen a Nürnbergi kongresszuson, ez nem zárja ki Németország részvételét a többoldali paktumban, amelyeket a szovjetek is aláírnának.

A népszövetség őszi ülészaka Genfi jelentés szerint ma veszi kezdetét a népszövetségi tanács őszi ülészaka, melyen nagyfontosságú nemzetközi ügyeket foglalkoztatni. Moszkvai jelentés szerint Litvinov külügyi népbizos tegnap este Genfbe utazott a népszövetségi tanács ülésére.

Mussolini és az osztrák külügyi államtitkár tárgyalásai

Schmidt Guido osztrák külügyi államtitkár, aki tegnapelőtt este érkezett Romába, tegnap Ciano gróf olasz külügyminiszter és Berger Waldenegg római osztrák nagykövét társaságában meglátogatta a Forliban tartózkodó Mussolinét, akivel beszélgetést folytattak. A megbeszéléseken szóba kerültek az időszerű külpolitikai események, továbbá behatóan foglalkoztak a mai politikai helyzettel, amelyet különös tekintettel a római jegyzőkönyvekre vettek fontolóra.

A Mussolinivel való megbeszélés két és fél órán át tartott. Ezután Mussolini gépkocsijába ültek és az autón, amelyet maga Mussolini vezetett, kihajtottak a forli repülőtérre. Az osztrák külügyi államtitkár és kísérete tegnap este érkezett vissza Romába, ahol Ciano gróf ebédet adott a vendégek tiszteletére.

Olaszország elvben hozzájárul a locarnói értekezleten való részvételhez

Az olasz kormány tegnap közölte az angol kormánnyal, hogy elvben hozzájárulását adja a locarnói értekezleten való részvételéhez. Ehhez azonban azt a feltételt fűzi, hogy előzetes diplomáciai megbeszélések és előkészületek induljanak meg.

Angol politikai körökben úgy vélik, hogy az olasz kormány álláspontja miatt aligha sikerül október 19-ére összehívni a locarnói hatalmak értekezletét.

Rydz-Smigly beszámolója Moscovitz lengyel köztársasági elnöknel

Moscovitz lengyel köztársasági elnök tegnap együttes kihallgatáson fogadta a

ködéssel.

London, szeptember 16. (Rador.) A Havas jelenti, hogy angol körök szerint az öt locarnói hatalom értekezletének diplomáciai előkészítését hat hét alatt be kellett fejezni, szemben a német kormány azon állításával, hogy ez az idő rövid. Ha a diplomáciai előkészítés ezen idő alatt nem tudna eredményt felmutatni, ezt nem az idő rövidségének, hanem az érdekelt hatalmak magatartásának kellene tulajdonítani.

Egyébként angol körök azon a véleményen vannak, hogy habár Hitler éles kirohant intézett a szovjetek ellen a Nürnbergi kongresszuson, ez nem zárja ki Németország részvételét a többoldali paktumban, amelyeket a szovjetek is aláírnának.

A népszövetség őszi ülészaka

Genfi jelentés szerint ma veszi kezdetét a népszövetségi tanács őszi ülészaka, melyen nagyfontosságú nemzetközi ügyeket foglalkoztatni. Moszkvai jelentés szerint Litvinov külügyi népbizos tegnap este Genfbe utazott a népszövetségi tanács ülésére.

hazatért Rydz-Smigly hadsereg főparancsnokot, Skladkovszky miniszterelnököt, Beck külügyminisztert és a helyettes miniszterelnököt. A kihallgatás politikai körökben nagy érdeklődést kelt.

London, szeptember 16. A londoni abeszsin követség jelenti, hogy még nem történt lépés az irányban, milyen előkészületeket tesz Abesszinia a népszövetségi ülészekon való részvételre. Az abesszin követ kijelentette, hogy néhány napon belül döntés történik.

Párizs, szeptember 16. A L'Ouvre hangsúlyozza, hogy Hitler nürnbergi beszéde belpolitikai, nem pedig külpolitikai beszéd volt. Hogy ez a beszéd nem foglalkozott külpolitikai kérdésekkel, annak tudható be, hogy a francia kormány közbelépett az élesnek ígérkező vizály megakadályozására. A francia kormány a locarnói tárgyalások küszöbén aggodalommal töltötte el az a kirohanás, melyet több nürnbergi szónok kockázatos meg a Franciaországgal szövetséges szovjetek ellen. A kérdésben megbeszélés folyt von Papan és von Neurath között és a két diplomata vette rá Hitlert a beszéd enyhítésére.

A FRANCIA KORMANY BIZIK A LILLEI TEXTILSZTRAJK BEKES BEFEJEZÉSÉBEN

Lille, szeptember 16. (Rador.) A vasmunkások és technikai rajzolók szakszervezeteinek képviselői szolidaritást vállaltak a 35 ezer sztrájkoló textil-munkással. A kiadott közlemény azt az óhaját fejezi ki, hogy a kormány megoldást fog találni a konfliktus elsimítására. A városi vágóhidon a sztrájk megszűnt. A kormány bizik benne, hogy a sztrájkmozgalmat rövidesen békésen elsimíthatják.

5697

A zsidó újévre

Irtá: Gabel Sándor

Az idők nagy végtelenségében elérkeztünk az 5697-ik esztendőhöz. A lezárt tizenkét hónap méleleg nagyon kevés értékes aktumot eredményezett a zsidó szétszóródottság javára. A zsidó nép, melynek hosszu, sok-ezeréves történelmében valóban nem megy ritkaságszámba az üldözöttség és megalázás korszaka, napjainkban szerte a világ minden részében a pusztá lét gondjaival küzd, javai arra sem elegendőek, hogy a legsúlyosabb fizikai üldözöttségben részesülő testvéreinek nyújthasson segítséget. Népink tulnyomó többsége elszegényedett, az országotakat mépsítik be zsidó vándorcsapatok Európa minden részében. Hazánkban is vigasztalan képet nyújt a zsidó tömegek sorsa. Bucovina, Basarabia és Ardeal zsidó nyomorzónái marcangolják a zsidó szívet és kétségbeesést keltenek jövőbe vetett reményességünkben. A mindenhol felburjánzó barbár fajelmélet s a modern idők szörnyű molochja, talajt talált olyan civilizált országokban is, amelyekben eddig a népek egymás iránti megértése, a testvériség kultúrája, a humanizmus eszméje dominált. Felvilágosodott elmék, melyek a fajteóriák örültségén eddig mosolyogva napirendre tértek, kezdik ezt a veszedelmes kábító mérget maguk is bevenni és terjeszteni, mert a konjunktúrától lemaradni nem akarnak. Mert a zsidóság üldözöttségében e magasabbrendűek találkoznak, a Heine-i profécia alapján. Elfelejtük, hogy ez a fajlag alacsonyabbrendű — zsidó — nép maradt, akit alkotott az általános emberi kultúra minden vonatkozásában, a tudomány és művészet minden ágában. Az általános emberi jólétet, a haladást mozdította elő ez az üldözött nép, a Biblia népe, amelyet fajlag alacsonyabbrendűnek deklarál a fekete elfogultság tehetetlen dühe.

Nem szükséges külön statisztikát felváltatni a zsidó tömegeknek nemzetközi relációban való elszegényedéséről, főlegessé vált a közelmúlt viszonyaival való összehasonlítás e szomorú téren, mert a zsidó nép egyre kétségbeesőbb helyzetétől az objektív igazság oly tragikus képet varázsol a szemlélő elé aki nyitott szemmel nézi a dolgok folyamátát, hogy mindjárt tisztában kell lenni azzal, hogy a zsidóság ellenségei joggal triumfálhatnak győzelmük miatt egész Európában.

A zsidó újév, a nagy számadás idejét hozza magával, amidőn egyéni és kollektív tetteinkről kell súlyos és nagyhatású beszámoló adnunk az elmúlt esztendőben véghezvitt tetteinkről. Ez a mi újévi ünnepink lényege. A magabizalls, az önmegtisztulás, a lelki defektusok kikapcsolása és gyógyítása. Visszatérés az elhagyott ideálhoz, a kipróbált, régi tradícióhoz. Mi az új esztendő ünnepe nem pezsgő jókedvvel, nem duhajkodással és kicsapongással veztjük be, hanem a lélek és érzelm megtisztulásával, a kötelességteljesítés fokozottabb mértékben való vállalásával és a komoly lelkiismeret megújításával. Ezért nincs nálunk helye a kétségbeesésnek a legrosszabb viszonyok és helyzetek ellenére sem a mi alacsonyabb rendűnek deklarált fajunknál, melynek a kitartás, a szívósság és a szenvedések iskolájában való edzettség képezik sajátosságát.

Az emberi gonoszság fekete internacionáléj: aak, az antiszemitizmusnak világszerte véres és kétségbeesítő sikere volt az elmúlt esztendőben. Az emberszeretetet hirdető egykori frázisok mintha végleg elnémultak volna, az emberi szolidaritás mivoltáról szavalk is félelmetes arányban pártoltak át az üldözök táborába úgy, hogy a kevésbé hívő zsidó is be kell lássa a szótlan örökigazságát „én lonu éle Ovinu se oasomajim.” Mi nem számíthatunk a kegyes szomszéd jóindulatára, a baráti megnyilatkozások, ha még vannak ilyenek, komolytalan frázissá zsugorodtak; bizalmat és életerőt egyedül csak elődeink által kipróbált életuton való haladásban kereshetünk.

Az elmúlt esztendő eseményeit objektív zó egyéni életfolyamatunk e periódusának szemmel szemléljük. Zsidó közéletünk és önhibáit vettsük magunk elé, az arra a ma-

A román politika szakadékok fölött

Irita Kaszner Rezső

A meredeken, melyen dübörögve rohan lefele a román belpolitika szekere, rövid megállást jelent a liberális kormány átszervezése. Tatarescunak és azoknak, akik fölötté, vagy mögötte az ország sorsát irányítják, még egyszer és utoljára alkalmuk van áttekinteni a szakadékokat, amely az ország politikai jövője elé tárul. Sok idő azonban nincs a medításhoz. Tatarescunak határoznia kell: hagyja-e tovább szabadjárnia az erőket, amelyeket felszabadított, és ebben az esetben az ország faszálódása nem kerülhető el többé, vagy megkísérli urrá lenni fölöttük, és akkor végső energiával kell radikálisan megfordítani a kormányzás rudját.

Minden habozás és késedelmeskedés végzetes lehet. A román politika válaszuton áll és az esztendő, amely zsidó számítás szerint ma veszi kezdetét, meg fogja hozni a döntést, amely mindenekelőtt is az ország zsidóságának sorsába vág.

Bizonyára nem véletlen, hogy Románia történelmének minden döntőfontosságú mozzanata a liberális pártot találta az ország ügyeinek élén. Az 1877-es háborútól kezdve, amely a függetlenséget jelentette a kis Románia számára, az 1907-es parasztlázadáson folytatva, amely döntő csapást mért a román feudalizmusra és végezte a világháborún, amelynek eredménye Nagy-Románia megeremítése volt, a történelmi liberális párt viselte gondját és felelősségét a román állami fejlődésnek. Most ismét történelmi fordulat előtt áll a román politika. Tatarescu nagyon is jól tudja, hogy távozása nem egyszerű kormányváltozást fog jelenteni és az utódlás kérdése valamivel komplikáltabb probléma lesz, mint egy ellenzéki sorban kiéhezett párt kielégítése, amelytől ugyszólván függetlenül halad tovább az ország mindennapi élete a bürokrácia jól-rosszul megolajozott gépezetén.

A rendszer sorsa forog kockán, és vele együtt az ország jövője is.

A történelmi liberális pártot sohasem hozták zavarba az események. A párt élén olyan politikusok és államférfiak álltak, akik tudták, hogy mit akarnak és ezért nem maradhattak alól az eseményekkel való heroikus birkózásban. Ion Bratianu és fia: Ionel Bratianu autokratikus erőszakkal, de fölényes biztonsággal tartották kezükben a gyepiőt, közel hét évtizeden keresztül. De Bratianu Ionel már kilenc éve halott és I. G. Ducat, az egyetlen liberális politikust, aki világosan látta maga előtt a pártja küldetését és aki megkísérelte átváltani a politikai fejlődés holtvágányára rohanó vonalát, legyilkolták a sinaiai pályaudvaron. Lelőtték azokat a jobboldali ellenfeleket, akik ugyancsak tudják, hogy mit akarnak.

Azóta a liberális pártnak nincs vezére többé és Ducával együtt sirbaszállt a párt programjába lefektetett liberális, a demokratikus meggyőződés és polgári harmonia utolsó lefektetésére. Helyét a párt élén a szűk horizontokra szorított, végzetesen határozatlan, kicsinyes és tekintélyt parancsolni nem tudó Dinu Bratianu foglalta el, a kormány élére pedig a fölény-

sen intelligens és páratlan politikai ruganyosságú George Tatarescu került, aki három esztendőn keresztül zseniális ügyességgel kerülte ki személyi pozíciójának ütközéspontjait, de a kalandor könnyedségével tette túl magát azokon az erkölcsi és programmatikus imperatívuszokon, amelyeket számára felelősségteljes helyzete előírt.

A liberális párt évtizedes hatalmának magyarázata az, hogy mindig alkalmazkodni próbált, sőt elébe is vágott az eseményeknek. A feudális Kis-Romániában születésüknél, nevelésüknél, anyagi helyzetüknél fogva arisztokratikus Bratianuk követelték a földreformot és az általános választói jogot, sietteték a polgári közeposztály kiépítését és az ország gazdasági erőinek felszabadítását. De Bratianu Ionel műve volt az is, hogy a demokrácia, a szó nyugati értelmében, egy pillanattal sem fejlődhetett fel ebben az országban. Megadta az általános választói jogot, de meghamisította az urnákat, hogy kénye-kévede szerint kormányozhasson, és a kormányok nem a parlamenti mechanizmus szabályainak, nem a közvélemény kívánásának, hanem Bratianu Ionel autokratikus akaratának megfelelően jöttek és mentek.

Midőn Bratianu Ionel halála után a nemzeti parasztpárt utat tört magának a hatalomhoz, már késő volt. Bekövetkezett a gazdasági krízis, és vele együtt megindult a társadalmi erjedésnek egy olyan folyamata, amely gazdaságilag a polgári liberális hagyományait felrúgó intézkedéseket követelt és politikailag olyan megszorításokat, amelyeknek megértéséhez és társadalmi alátámasztásához iskolázottabb tömegekre, kiforrottabb demokratikus hagyományokra lett volna szükség. Eltekintve attól, hogy maga a nemzeti parasztpárt sem képezte összetételében és szellemi strukturájában azt a szervezetet, amely egy őszinte demokrácia megeremítésére alkalmas lett volna. A gazdasági válság kimélyülése autarchikus elzárkózást követelt és a kihangsúlyozódó gazdasági nacionalizmus a nemzeti parasztpárti kormány általa alatt torkollott be a felfejlődő román nagyipar és bank-tőke érdekeinek hűségese szolgálatába.

A mezőgazdaság krízise nemcsak a nemzeti parasztpártból, de a demokráciából is kiábrándította a paraszti tömegeket, a román középosztály és különösképpen az elhelyezkedésében nehézségekbe ütköző román ifjúság pedig szinte ösztönösen fordult a divatos jelszavak felé, amelyekből nem az ország sorsának jobbrafordulását, nem is a krízis által felvetett mély problémák megoldását, de mindenesetre a maga lehetőségeinek felfokozását várta. Michalache megérezte, hogy valami újat kell adnia, ha vissza akarja szerezni a pártja számára a tömegek bizalmát. Bedobta tehát a közlétebe a paraszttal szembe fordított jelszó fogott, a radikális ígéretek szívesen hallgatták a falvakon, és a liberálisok joggal látták veszélyeztetve politikai jövőjüket, mintahogy joggal látta veszélyeztetve érdekeit az a vékony réteg is,

MEGNYILT a ROYAL KÁVÉHÁZ

BUCURESTI, CALEA VICTORIEI 29.

Teljesen renoválva.

Modern ventiláció.

Ebédre 3 fogásos menü kenyérrrel 35 lejes fix áron

amely a nagyipari és nagytőkét képviseli az országban. Tatarescu, aki Bratianu Ionel mellett járta ki a politika inasiskoláját, nagynevű elődjének eszközeivel próbálta politikai riválisait ártalmatlanná tenni.

A gazdaságilag és politikailag egyaránt válságba sodródott liberálisoknak azonban nem voltak korszerű jelszavai, amelyekkel a paraszti állam gondolatának terjedését feltartóztathatta volna. Ehelyett Tatarescu a mindennapi politikában, a jobboldali szervezetek propagandájával kapcsolatban alkalmazta a klasszikus liberális „laissez faire, laissez passer” elméletét. Az antiszemitizmus kitűnő eszközként bizonyult arra, hogy eltérje a tömegek figyelmét az ország tényleges problémáiról, hogy ellensúlyozza Maniu alkotmányos politikáját és kivegye a paraszti állam gondolatának méregfogát. Pop Valer dr. meggyőződésből, Inculeț politikai ügyeskedésből szekundáltak ehhez a frivol játékhoz, a hitlerista befolyás és főleg Göbbels dr. guruló márkái gondoskodtak az anyagi eszközökről és három esztendei kormányzás után Tatarescu egy olyan atmoszférával találja magát szemben, amelynek legyűrítéséhez nem elegendő többé a rutin és a kulisszámögötti manőverek. Gyilkosságok, összeesküvések és sorozatos kilengések jelzik, hogy az idő nem alkalmas az ilyen játékokra és hogy büvészinas nem ismeri a varázsigt, amellyel mestere még csak a közelmúltban is (Oradea-Mare) nemcsak vérontást, de rendet is tudott pa-

rancsolni.

A liberális pártnak nincs többé programja, miután a liberális tartalmilag kimerült és nincs vezére, aki jelszavak és programok fölött is ura tudna lenni az eseményeknek. A nemzeti parasztpártot megbénítja a párt vezetőinek végzetes széthuzása és jobboldalon az erők összefogására készülnek. A faszálódás folyamata belül az anarchiát, külpolitikában pedig a kardcsörtetők frontjának megeremítését jelentené. Romániának utolsó létevérdéke kívánja a békét. Itt választani kell: C-est a prendre, ou a laissez! Azok, akik legfelsőbb helyen állva figyelik az eseményeket, nyilván számot vetettek a perspektívákkal, amelyeket a Tatarescu-kormány hatalmon tartása jelent. Meneszteni azonban nem lehetett, mert a nemzeti parasztpárt mai helyzetében képtelen volna tartós és nyugodt kormányzásra és mert a választások kiírása a mai atmoszférában, a szembeállított gárdák mellett, a biztos polgárháborut jelentené.

Igy tehát Tatarescu megy tovább. Most már kétségtelenül szeretné levágni az anarchia hidrájának hétéfjét, sőt ehhez a nemzeti parasztpárt segítségét is kéri. De nincs többé ereje és nincs erkölcsi autoritása sem ehhez a művelethez, amely világos akaratot és elszánt elhatározást követel.

Az év, amely zsidó számítás szerint kezdődik el ma, a romániai zsidóság komoly megpróbáltatásainak esztendeje lehet.

A francia pénzügyminiszter erélyesen cáfolja a népfrent-kormány szociálizálási terveiről elterjedt híreket

Párizs, szeptember 16. (Rador.) Vincent Auriol pénzügyminiszter nyilatkozott a sajtónak Franciaország pénzügyi helyzetéről. Kijelentette, hogy mindazok a tendenciózus hírek, amelyek szerint a kormány baloldali társadalmi jellegű törvényeket akar megszavaztatni, abszurdok és csak a rosszakaratuk terjesztik. A kormánynak

nem áll szándékában sem elkobozni a magánjavarokat, sem a vállalatokat a munkások kezére juttatni. Felszólítja az összes tőkéskeket, helyezték el tőkéjüket az országban és nem külföldön, mert az előbbi sokkal biztosabb. A kormány meg fogja tenni maradéktalanul kötelességét, de minden franciának támogatnia kell őt.

Svájcban szaporodik, Franciaországban fogy az aranykészlet

A spanyol valutát nem jegyzik.

Bucuresti, szeptember 16. A nemzetközi pénzügyvilágot újból a francia valuta sorsa érdekli. A kontreminöröknek ez alkalommal nagy támogatást jelentett Charles Rist-nek, Franciaország népszóvetségi szakértőjének ama nyilatkozata, hogy a francia valutaprobléma megoldása most már nem halasztható és a megoldás nem lehet más, mint a francia franknak 25 százalékos leértékelése. Charles Rist szerint a franciaországi pénzügyi helyzetnek nagyfokú súlyosbodására van kilátás, ha a francia kormány nem a devalvációs megoldást választja.

Charles Rist cikkének hatása alatt a frankkontremin nagy lendületet vett. A frankárfolyam tartása céljából az angol valutakiégnyelítő-alap sietett a Banque de France segítségére és így aránylag kis aranyvesztéssel sikerült a Banque de France vezetőségének a francia frank jelenlegi árfolyamát tartani.

A frankkontremin ellenére az összes

nyugateurópai pénzügyvilágon a tőkebőség és a hitelkinálat változatlanul nagy és ennek a fokozódását várják az elkövetkező hetekben. Mindenütt feltűnést keltett, hogy a svájci Jegybank az eddigi 2 és félszázalékos bankrátát 2 százalékra mérsékelte, éppen azokban a napokban, amidőn a svájci frank is lanyha volt. A svájci bankratálesztárlást a svájci kormány egy nagyobb összegű belső kölcsön felvételére irányuló terve tette szükségessé. A svájci Jegybank vezetősége szerint az aranykészlet az utóbbi hetekben cca 22 millió frankos növekedést mutat és így a bankratámérséklés indokolt. A pénzügyi helyzet javulása következtében több európai Jegybanknál bankratáemlést várnak az elkövetkező napokban.

A nyugateurópai pénzügyvilágon változatlanul nagy tartózkodással nézik a spanyolországi eseményeket, olyannyira, hogy a legtöbb helyen a régi pezeta bankjegyeket nem is jegyzik.

Őszi kalapuidonságok nagy választéka a

Kalapkirály

kalap- és férfidivat szaküzletben P. Unirii 24.

Óriási választék. — Nagyon olcsó árak. — HABIG- és GYUKITS-kalapok egyediül lerakata. — Speciális fehérnemű varroda.

Speciális fehérnemű varroda.

MINDEN REGGEL

rögtön felkelés után, szenteljen 10 percet tornázásra. Ne felejtse el, hogy a gyakorlatok előtti és után, egy masszírozás

NIVEA KRÉMMEL

nélkülözhetetlen, hogy teste egészséges, erős és rugalmas legyen. A szakszerű masszírozás: széleskörű utasításokkal, továbbá a tornagyakorlatok pontos és részletes leírásával a „Nivea Testápolókönyv” útjában találhatjuk. 15 lei belülről ellenében, az összes gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban vagy a Beiersdorf & Co. S. A. R. cégnél Brasov, Str. Iuliu Maniu 39 sz. kapható. Nivea-Krém: doboz 17 lei-től, tubus 32 lei-től.

Gondoljunk az ünnepek alatt a Zsidókórház sorsjátékára

Cluj, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) Az új év nehéz feladatokat állít minden zsidó intézmény elé, mely a mai nehéz viszonyok mellett minden hivatalos támogatás nélkül akarja népevelő vagy jótékony tevékenységét folytatni. A legnagyobb feladat ma, a zsidó nép legtragikusabb időszakában zavartalanul vinni előre az ezer féle veszedelmekkel küzdő intézményeinket. A legszembetűnőbb és legeredményesebben prosperáló intézményeink egyike, a Zsidókórház, nagy feladatokkal indul az újévbe. Ezeket a feladatokat teljesíteni nehéz és új anyagi erőforrásokra van szükség azoknak sikerére.

Ismeretes, hogy a Zsidókórház szélesebb medrű tevékenységének két sorsjáték tette le az alapját. Az osztálysorsjáték meg-

teremtése óta azonban minimális annak a lehetősége, hogy hasonló sorsjátékkal biztosítsanak új anyagi forrásokat a kórház számára. A régi sorsjátékok sok embert tettek boldoggá, ugyanakkor pedig a kórház számára is szép jövedelmet biztosítottak. Most, kisebb keretek között, újra sorsjátékot rendez a Zsidókórház. Nem készpénz, hanem értéktárgy-nyereményeket sorol ki a kórház és az 50 lejes sorsjegyekért komoly értékeket reprezentáló műtárgyakat kapnak a nyerők.

Az őszi ünnepek a zsidó nép teendőit is emlékeztetnie kell, hogy idézzék a zsidók számára. Az ünnepek alatt gondoljunk a Zsidókórház sorsjátékára és vegyünk, minél nagyobb számban, az 50 lejes sorsjegyekből.

1.500.000 lej részvénytökével új vállalat alakult gyógyszerek forgalmáhozatalára. Az első igazgatóság tagjai C. Diminescu, (Singer) Lajos és Röder Ferenc.

Arcképek

Hunedoaramegyei prefektúra: Szeptember 23-án a deval megyei kórház épületeinek kijavítása. Előirányzat: 820 ezer lej.

Tomesti község (Clujmegye): Szeptember 24-én 1.156.000 lej előirányzat mellett közeghi iskola és jegyzői lakás építése.

Autonom Monopóinpénztár, Bucuresti: Október 6-án 9902 négyzetméter táblaléveg beszerzése.

Petrosani városa (Hunedoaramegye): Szeptember 21-én 1.687.139 lej értékű aszfaltozási munkát kiadása.

Bucuresti városa: Szeptember 23-án 6 millió 600.000 lej értékű utburkolási munkát kiadása.

Cluj egyetem: Szeptember 25-én 12 vagyon kocsz beszerzése.

Directiunea Generala pentru Ocrotirea si Ajutoarea Personalului CFR: Október 8-án konfekcionált és konfekcionálatlan textilárúk beszerzése cca 6 millió lej értékben.

Beliügyminisztérium, Bucuresti: Szeptember 25-én káki lencsérna s hatszázú bőrvarrócérna beszerzése.

Hadügyminisztérium, Bucuresti: Szeptember 16-án 50.000 kg. speciális fegyvervezérlés, 20.000 kg. speciális gépfegyverrel, 20 ezer kg. ásványolaj (fékolaj), 5000 kg. főtelen lenolaj, 10.000 kg. kenőcs, 30 ezer kg. tengelykenőzsir, 10.000 kg. bőrszir, 500 kg. valvolin beszerzése.

Autonom Monopóinpénztár, Bucuresti: Szeptember 29-én 500 drb. cinklemezzel bélelt láda beszerzése.

Cacova község (Sibiumegye): Október 8-án 61.860 köbméter fenyő szerszámfa és épületfa eladása. Óvadék 206.031 lej.

Lunca Bradului község (Muresmegye): Szeptember 25-én 1118 köbméter fenyőépületfa és 365 köbméter bükktilifa eladása.

Sighisoara városa: Szeptember 28-án 4628 köbméter tölgyfa, 1872 köbméter bükkfa, 5489 köbméter gyertyánfa, 2148 köbméter szilfa és cseresznye fa eladása. Óvadék 81.000 lej. Hivatalos becslés 1.600.150 lej.

Cluj erdőfelügyelőség: Szeptember 25-én 76 hektár területű hunedoaramegyei erdőszeg faanyagának eladása.

A bucaresti tőzsde az elmúlt héten is hullámzó volt, közepes forgalom mellett. A fixkamatozású papírok piaca lángha, különösen a valutára szóló rentékben van kinalat, egyedül az október elseji szelvényesedéskességi renték tartják árfolyalmukat. A Stabilizarea fél ponttal 41½-re, a Desvoltarea fél ponttal 31.87½-re lánghult, a többi alig változott, a Renta Impropriarierei 44, a Renta Impropriarierei örökjáradék 43, az 1933. évi renta 44, az Inzestrarea kötvény nagy címletei 59.75, a kis címletek 53.25, az adóon 30, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény 25.75. A bankrészvények tartottak. A Banca Nationala részvény 10 lejre 4600 lejre, a Romaneasca 15 lejre 320 lejre javult, a többi változatlan, a Comro 125 lej, a Credit Roman 210 lej, a Credit Industrial 570 lej. A biztosítási papírok üzlettelenekek, változatlan árfolyamokkal, a Dacia-Romania 4350 lej, a Generala 1150 lej, az Agricola-Fonciera 230 lej, a Nationala 200 lej. A

Eredeti közlemény

„Tek.

Császár E. gyógyszerész urnak Bucuresti.

Mélyen tisztelt gyógyszerész ur!

Mindenek előtt köszönetet mondok a küldött „Gastro D” gyógyszerért, amely betegsémből teljesen kigyógyított. A gyomromban és az epében voltak már évek óta fájdalmam, étvágyam nem volt s ha ettem is valami keveset, az sem esett jól, úgyhogy lesoványodtam. De amikor a „Gastro D”-t szedni kezdtem, fájdalmam megszűntek, jó étvágyal eszem és már hiztam is pár kilót. Ismerőseim és rokonaim megcsodáltak a gyógyszer gyors hatását. A „Gastro D”-t mint kiváló gyógyszert mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom, ez gyors és biztos gyógyulást eredményez. Kérem sziveskedjék egyelőre 8 üveg „Gastro D”-t küldeni postafordultával s utánvétellel. A gyógyszert sokan várják — az ismerőseim és a rokonaim — mert mindenkinek, ahol csak tehetem ajánlom a „Gastro D”-t. Rovine, 1936 aug. 18. Raffa Ede mézárós.

Fenti levélhez fölsőlegesen minden kommentár.

„Gastro D” kapható az ország minden gyógyszerárán és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvétellel Császár E. gyógyszerárán Bucuresti, Calea Victoriei 124.

petróleumrészvények egyenletlenek. Az Astra-Romana 10 lejre 780 lejre lánghult, a többi változatlan, a Steaua-Romana 355 lej, a Concordia 390 lej, a Credit Minier 232 lej, a Redeventa 140 lej. Az ipari részvények szilárdabbak. A Resita változatlanul 438 lej, a S. T. B. 10 lejre 1350 lejre, a Letea 5 lejre 685 lejre, a Mica 10 lejre 1250 lejre javult.

— Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az enyhe természetes „Ferenc József” keserűvíz általa, hogy a tápcsatorna tartalmát kíméletesen levezeti és az emésztőrendszer működését biztosan elősegíti. Az orvosok ajánlják.

Pénzpiaci jelentés. A Banca Nationala a font hivatalos árfolyamát 694.83—701.73 lejre emelte, míg a többi összes árfolyamok változatlanul hagyta. A szabadforgalmi devizák közül a kompenzációs schilling árfolyama 28.20—28.50 lejre szilárdult, a csehekrona 5.70—5.80 lej, a márka 41.80—42 lej, az olasz lira 7.60—7.76 lej, a pengő 24.75—25 lej. A Banca Nationalának a kompenzációs-kapcsolatos rendelkezése következtében a kompenzációs-árfolyamok csak névlegesen alakultak ki. A bucaresti magánforgalomban az árfolyamok kisebb változásokat mutatnak, a kinalat kielégítő. A bucaresti magánforgalomban: a font 845—855 lej, a dollár 165—167 lej, a svájci frank 55½—56½ lej, a francia frank 11.15—11.25 lej, a holland forint 110—115 lej, az olasz lira 12.20—12.50 lej, a török lira 115—120 lej, a márka 44—48 lej, a pengő 32.75—33.25 lej, a schilling 31.75—32.25 lej, a csehekrona 6.15—6.25 lej, a Napoleon arany 1120—1135 lej, az aranyfont 1370—1375 lej.

CAPITOL MOZGÓ Ma premier!
Nem reklám! Minden idők egyik legjobb filmje és művésze:
VIKTORIA
A film külső felvételei Norvégiában, a fjordok hazájában készültek. Főszereplője a Burgtheater világhírű művésznője:
Luise Ullrich
Magyar feliratokkal! Magyar feliratokkal!

KÖZGAZDASÁG

Módosítják a munkásbiztosítási törvényt

Nem vehetnek részt a munkaadó és munkásképviselek a pénztárak mellett működő döntőbíroságokban

A munkásbiztosítási törvény több hiányosságot tartalmaz, amelyek pótlására csak egy módosító törvényben kerülhet sor. Ez a módosító törvénytervezet már el is készült, azonban sajnos, csak a munkásbiztosító érdekeit tartja szem előtt, ahelyett, hogy az alkalmazatók és alkalmazottak jogos követelményeit is figyelembe venné.

Az új tervezet legalizálni akarja az 1.2 százalékos balesetbiztosítási járulék jelenlegi behajtási módját. Hírek szerint a törvénytervezet ezt az illetéket az összes alkalmazotti fizetések után követelni fogja, tekintet nélkül arra, hogy melyik alkal-

mazott esik kötelező munkásbiztosítás alá. A tervezet a kis-munkaadókra nézve azt a kedvezményt honosítja meg, hogy az ezeknél alkalmazott munkások betegsége esetén az első hét napra eső fizetést nem a munkaadók, hanem a munkásbiztosító fogja fizetni.

Itt említjük meg, hogy a munkügyi minisztérium újabb rendelete szerint a munkásbiztosító pénztárak mellett működő döntőbíroságokban a munkás és munkaadó képviselői ezután nem vesznek részt, úgy hogy egyedül a bíró fog dönteni. Az intézkedés ellen a munkaadó szervek erőteljes tiltakozásra készülnek.

Rövid üzleti hírek

Banca Marmorosch pár hónappal ezelőtt újabb egyezségi ajánlatot tett hitelezőinek és betéteseinek, helyesebben mindazoknak, akik a bankkal már megelőzőleg nem kötöttek egyezséget. Ez az újabb ajánlat arra vonatkozott, hogy a hitelezőket a bank részben iparvállalatainak, mégpedig a petrifalvai papírgyárának és a Cantacuzino-cementgyárának a részvényeivel elégti ki. A bank most publikált félfévi mérlege szerint a hitelezők mintegy 90 millió lej értékben vettek át ilyen részvényeket, ami annyit jelent, hogy a hitelezőknek alig egynegyed-észe fogadta el az új egyezményt. A bank belföldi adósságai ezzel 509 millió lejre apadtak le. — A prgai Mautner textilgyárnál, amint a Moni-

torul Official szeptember 9-iki számában közöltet engedély igazolja, még a múlt év őszén engedélyt kapott a bucaresti kormánytól arra, hogy 20 millió csehekrona értékben pamutfonalat szállíthasson Romániába. Ezt a kompenzációs ügyletet 1936. április 25-éig kellett a Mauthner-gyárnak lebonyolítani. — Uj kamarn-fonóüzem alakult Bucurestiben egy franciaországi roubaix-i textilipari vállalat bevonásával. A vállalat részvénytökeje 6 millió lej, amelyet fokozatosan 70 millióra akarnak felemelni. Az üzem céljaira már telket is vásároltak Bucurestiben, ahol mintegy 100 millió lej befektetéssel fogják az új gyárat felépíteni. — Acetum S. A. R. elnevezéssel Aradon 800.000 lej alapítókével ecetgyár alakult. Az első igazgatóság tagjai Neumann Lajos és Stein Armin. — Drogrom elnevezéssel Timisoaran

Gyógyszappan

bevásárlásánál

vigyázzon, mert csak „HEINRICH”

gyártja a jól bevált receptek szerint a gyógyszappanok egész sorozatát.

Bőrének bármilyen megbetegedésére orvosa is kizárólag „HEINRICH”-féle gyógyszappanokat ajánl Önnek, u. m.:

BORAX zsiros arcbr ellen,
KÖVERGYERMEK-BEBÉ csecsemők füröztetésére,
NEUTRAL száraz arcbrölekeknek,
PETROL hajhullás és korpázás ellen,
KATRANY, KEN mitteszerkek, pattanások ellen.

Követelje az eredeti csomagolású „Heinrich” szappanokat, u. m.: Borax, Neutral, Kén, Kátrány, Antrazol, Epe, Petrol, Sublimat, Salicil, Ichtlol, Carbol, etc. Óvakodjunk az utánzatoktól, mert csak papírba burkolt szappant kap és nem gyógyszappant.

Aus
bey
S

A kü

Goga

Bucuresti, sz

tud.) A kormá

rul utóbbi szá

ka megütni s

amelynek létez

tendő alatt ne

venni. Legutób

egy új kihívás

írja a Viitorul

„A lapokban

ját a hamis és

pezi, röviddel

napvilágot, am

lyabb sajtógorg

tudósításokra

és ausztriai z

az Lengyelors

mint Romániá

egyes lapok tá

beírják azzal,

ésszel bíró em

hírt megafoln

ezrel utasító

következetlen

kül befogadna

is lehetséges:

törvény és vé

minden protek

desben. Szigor

országban tart

ez a bizottság

idegennek, bá

lyen nemzetise

A dolog tel

ra, azokat kiv

mert az ellen

feltétlenül ag

gük és pirulás

reket. Ez a ha

állam vezetim

atmoszférának

való mérték

erővel leküzd

mus anarchiá

zet. Ez a bün

mert nem az

po'gárok legj

milyen eszkö

akik azt hisz

gá válik az

szinü lobogó

A Diminea

ket füzi a Vi

„Normális

telen lett vol

vándorlást ne

Ugy a hatós

könnyen szer

hány idegen

az országban

nemzeti szin

próbálja izga

a Duca-korm

azt a hírt le

ezer németor

A hír otrom

ban az időber

mint hatvané

hír azonban

kossághoz ve

Genf, szept

szenciós hó

rint Goga or

rinben járt,

A

CU

Ausztriai zsidók tömeges bevándorlásának hazugságával uszít a jobboldali sajtó

A külügyminiszter meg van elégedve a pozsonyi kisanant-konferencia eredményeivel

Goga otthagyja Cuzát és visszatér Averescu marsallhoz?

Bucuresti, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) A kormány hivatalos lapja, a Viitorul utóbbi számaiban kezd erősebb hangokat megütni a jobboldali agitáció ellen, amelynek létezéséről az elmúlt három esztendő alatt nem igen igyekezett tudomást venni. Legutóbbi számában „Egy új mese, egy új kihívás” cím alatt a következőket írja a Viitorul:

„A lapokban, amelyeknek legfőbb gondját a hamis és uszító hírek kitalálása képezi, röviddel ezelőtt egy új aljasság látott napvilágot, amelynek bedőlt néhány komolyabb sajtóorganuma is. Allitóltag külföldi tudósításokra támaszkodva, azt írják, hogy az ausztriai zsidók kezdenek kivándorolni és Lengyelországba, Palesztinába, valamint Romániába igyekeznek. Ezen a címen egyes lapok támadják a kormányt, mások beérik azzal, hogy megfenyegessék. Épp ésszel bíró ember számára felesleges a hírt megcáfolni. A jelenlegi kormány, mely ezrével utasított ki idegeneket, több mint következetlen volna, ha minden alap nélkül befogadna másokat. Ez egyébként nem is lehetséges: megakadályozza a világos törvény és végrehajtási utasítás, amelyek minden protekciót kizárnak ebben a kérdésben. Szigorú bizottság vizsgálja felül az országban tartózkodó idegenek helyzetét és ez a bizottság nem adhat ki új engedélyt idegennek, bárholonnan jönne is és bármilyen nemzetisége volna.

A dolog tehát világos mindenki számára, azokat kivéve, akik nem akarnak látni, mert az ellenkező érdekeikkel. Ezeknek feltétlenül agitációs anyagra van szükségük és pirulás nélkül kóholnak hasonló híreket. Ez a hamis nacionalizmus, amely az állam vezetőinek megrágalmazásában és az atomizálásban otromba hamisítások útján való megmérgezésében merül ki, minden erővel leküzdendő. Ez a hamis nacionalizmus anarchiához és gyilkosságokhoz vezet. Ez a bűnös sok állam összeomlásában, mert nem az idegeneket sújtja, hanem a polgárok legjobbjait. Az ország tudja meg, milyen eszközökhöz folyamodnak azok, akik azt hiszik, hogy a hazugság igazságává válik az ország szemében, ha nemzeti színű lobogóba burkolják be.”

Hogyan uszít az antiszemita sajtó

A Dimineața a következő megjegyzéseket fűzi a Viitorul cikkéhez:

„Normális körülmények között szükségtelen lett volna ez a cáfolat. Tömeges bevándorlás; nem lehet titokban csinálni. Ugy a hatóságok, mint a közvélemény könnyen szerezhet tudomást arról, hogy hány idegen telepszik meg törvénytelenül az országban. Van azonban egy sajtó, mely nemzeti színben burkolt hazugságokkal próbálja izgatni a kedélyeket. Közvetlenül a Duca-kormány uralomra jövéte után azt a hírt lanszították, hogy százötvenezer németországi zsidó jött az országba. A hír otromba hazugság volt, hiszen abban az időben összesen nem hagyta el több mint hatvan ezer zsidó Németországot. A hír azonban hiteltel talált és a sinaiai gyilkosságokhoz vezetett.

Goga otthagyja a cuzistákat?

Genf, szeptember 16. A Romania Noua szenzációs hírt közöl mai számában. Eszerint Goga Octavian vasárnap Turnuseverinben járt, ahol hosszas megbeszélést foly-

tatott Averescu marsallal. A megbeszélés eredménye képpen, hír szerint, megállapodás jött létre, amelynek értelmében Goga kilép a cuzistáktól és politikai barátaival együtt visszatér a néppártba. Goga pálfordulásának oka állítólag az volna, hogy közte és Duca között minduntalan nézeteltérések merültek fel. Barátai több ízben tanácsolták neki, hogy igyekezzék módot

és alkalmat találni az Averescu marsallhoz való visszatérésre. A Völkischer Beobachter által megcsonkított Goga interjú újabb nézeteltérésekre adott alkalmat Goga és a cuzista vezetők között.

Averescu álláspontját egyelőre nem ismerik. Tény az, hogy az Indreptarea, mely a kampókereszt ellen általában energikus kampányt folytat és a színes ingeket szívesen támadja, az utóbbi időben csak elvétve nyult hozzá a Goga parancsnoksága alatt álló kékingesekhez. Jólásokba természetesen nem lehet bocsátkozni — írja a Romania Noua. Goga barátai kétségtelenül szeretnék, ha Goga visszatérne a néppártba és elkerülne a teljes csődöt, amely új politikai orientálódása folytán vár rá. Ez volna az egyetlen tisztességes mód arra, hogy Goga még valaha is szerepet játszon a román politikában.

Unnepélyesen fogadták Averescu marsallt

Averescu marsall egyébként ma reggel Turnuseverinből jött a fővárosba érkezett. Az északi pályaudvaron hívei: Trancu Iasi Anibal Teodorescu, Otetelesanu, Papacoste, Chiriacescu, stb. valamint a volt frontharcosok szövetségének küldött-

sége meleg fogadtatásban részesítették a marsallt.

Antonescu királyi kihallgatása

A pozsonyi kisanant konferenciáról visszatérő Antonescu külügyminiszter, mint ismeretes, tegnap délután hosszú audiencián jelent meg az uralkodó előtt. Az audiencia után a külügyminiszter Tatarescu miniszterelnök, Paul Anghelescu hadügyminiszter és Pop Valer társaságában Bucurestibe utazott, ahová este kilenc óra körül érkezett meg. Az északi pályaudvaron Iuca, Cancicov és Benoiu fogadták miniszterterátaikat. Az újságírók kérdésére Antonescu külügyminiszter ezt válaszolta: „Egyebet nem mondhatok, mint hogy igen meg vagyok elégedve a kisanant konferencia eredményeivel.”

Bucuresti, szeptember 16. A Curentul értesülése szerint a nemzeti parasztpárt belső egyenletlenségei érdekes fordulathoz vezethetnek. Eszerint a párt érintkezést keres a többi román középpartokkal, mint a gheorghisták, iunianisták, stb. és amennyiben sikerülne programatikusan megállapodást kötni velük, úgy lefoghatnak mondani a radikálisabb meggyőződéseket képviselő Maniu és dr. Lupu közreműködéséről.

rendezések céljaira.

Berlin, szeptember 16. A frankfurti hitközség hivatalos lapja érdekes számokat közöl a hitközségben július folyamán végbement változásokról. Eszerint 430 személy költözött el és 367 új tag kérte a hitközségbe való felvételét. Ezek közül 321-en kisebb németországi helységekből költöztek Frankfurtba. Az eltávozók közül 150 külföldre, 146 ismeretlen helyre költöztek. A kivándorlók között szerepel 49 nőtlen férfi, 44 magányos asszony és 37 család. Meghaltak 222-en, ezzel szemben mindössze 3 gyermek született. Hét házasságot kötöttek. Az elmúlt év megfelelő hónapjában 15 házasság jött létre.

Adresdaui hitközségnek a hivatalos kimutatás szerint 19 ezer 590 tagja van. A folyó év második negyedében a kivándorlás, elhalálozás és kilépés folytán 612-vel csökkent a tagok száma, míg a születések, beköltözés és a hitközségbe való visszalépés 410-zel szaporította a tagok számát. A hitközség tehát 202 lélekkel csökkent.

A stettini hitközség tagjainak száma 1935 december 31-én 2153 személy volt. A folyó év első három hónapjában 96-an távoztak el és 25 új tag kérte felvételét. Elhaláloztak 10-en. Három hónap alatt összesen 122 tagját veszítette el a hitközség, amelynek ez év július elsején már csak 2031 tagja volt.

Berlin, szeptember 16. A berlini zsidó hitközség a zsidó kereskedelmi iskolával párhuzamosan nyelviskolát létesít. Itt olyan fiatalokat képeznek ki, akik egyéves tanfolyamon alaposan meg akarják az angol és a spanyol nyelvet tanulni, hogy a külföldön könnyebben találjanak elhelyezkedést. Az iskola létesítését az utolsó három esztendő tapasztalatai tették szükségessé. Naponta folyik a tanítás, úgy az angol, mint a spanyolt két-két órában adják le. Ezzel egyidejűleg megtanítják a hallgatókat német, angol és spanyol gyorsírásra, valamint gépirásra és a szóbanforgó kivándorlási országok földrajzi és etnográfiai ismereteire.

Lányok számára a gyakorlati háztartásból nyújtanak kiképzést, ugyancsak a kereskedelmi iskola keretein belül. Külön tanfolyamon képezik ki a tanítónőket, akik a zsidó népisiskolákban háztartási ismereteket oktatnak a lányokat.

Ha ajándékozni akar,

alkalmi áron vásárolhat értékes kobált disztalat, vázákat, bonboniereket, figurákat. Festmények és képeretek nagy választékban:

„PAX” Cluj, C. Victoriei 6.

Férfi fehérneműt

jött olcsón, méret után csak a méretét vehet. Hozott anyagból is vállal.

„WOJA” Cluj, Reg. Ferd. 65.

Select Muzgő

Nagy sikerrel fut:

Rose Marie

Jeanette Macdonald és Nelson Eddy operettje

Urania Muzgő

Alfalános közkinvánta:

Lázadók

Clark Gable, Charles Laughton, Franchot Tone remeke

Nem korlátozzák az egyetemi hallgatók számát

A külföldön tanuló diákok vizsgáinak és diplomáinak nosztrifikálásával foglalkozott az egyetemi tanács

Bucuresti, szeptember 16. Az egyetemközi tanács, amely a négy egyetem rektorából áll, ma összeült a közoktatásiügyi minisztériumban dr. Anghelescu elnökletével. Először az egyetemekre beiratkozók számának korlátozása kérdését vitatták meg. Elvbem elhatározást nyert, hogy „habár az egyetemek autonóm szervek és maguk határozhatják meg a felveendő diákok számát, mégis tekintettel kell lenniük a törvény 68-ik szakaszára. Ennek értelmében az új diákok száma ugyanaz lesz, mint az elmúlt évben, de a felvételeket szigorú vizsgák alapján

engedélyezik. A tanács azután a külföldön tanuló román diákok ügyével foglalkoztak, akik valutacsere nehézsége miatt nem folytathatják ott tanulmányaikat. Folytatolagos vita tárgyát képezi majd annak megállapítása, hogy ezeknek a diákoknak külföldön tett vizsgáikat elismerik-e, vagy sem. Végül a külföldi egyetemeken adott diplomák nosztrifikálása került szóba és elhatározást nyert, hogy a külföldi diplomák nosztrifikálási vizsgáit egyenlő arányban fogják szétosztani az egyes egyetemek között.

Fokozatosan sorvadnak el a németországi zsidó hitközségek

A németországi zsidóság központi vezetőségének megkapó újvívi üdvözlete

Berlin, szeptember 16. A németországi zsidóság központi birodalmi képviselője a következő újvívi üdvözletet intézte a németországi zsidóságokhoz:

„Az év fordulója alkalmából a németországi zsidóknak, férfiaknak és nőknek, öregeknek és fiataloknak szívből fakadó jókívánságainat tolmácsoljuk.

Uj feladatokat hoz az új esztendő, új megpróbáltatások várnak ránk. Az idő komolysága építőmunkát követel tőlünk. Erre csak abban az esetben leszünk képesek, ha mindenki ismeri azt a helyet, amelyet kötelessége mutat meg számára és ha a felnövő generációt a munka útjára neveljük.

Közülünk mindenki a maga hitközségében él anélkül hogy magára volna hagyatva. Hitközségeink a mi zsidó közösségünkben egyesülnek és enélkül el volnának veszve. Ennek a közösségi szellemnek a szolgálatában állunk, a közösségnek ezt az igényét akarjuk ápolni.

Aldott legyen a munka, amely valamennyi

nyitinket összefűz.”

Az újvívi üdvözlét Beck főrabbi és Hirsch, a birodalmi képviselőt ügyvezetője írták alá.

A németországi gyermek- és ifjúsági aliját irányító munkaközösség közlése szerint 1936 augusztus végéig 1435 chalucát irányítottak Erec Jiszraelebe. 150-en felkészülve várják az aliját, míg 85-en különböző előkészítő telepeken dolgoznak. Közülük negyven a Kfar Noar Dati, a vallásos ifjúság falujába, negyvenöt pedig Ben Seemenbe készülnek. 199 chaluc és chaluca befejezte két éves előkészítő munkáját és nagyjából szervezeti kereteikben maradv, tovább dolgoznak a földön. Palesztinában 33 kolónia és gyermekotthon fogadja be a németországi ifjúsági allijázókat. Különböző országokban 22 bizottság dolgozik a németországi ifjúsági kitelepülési költségeinek felhozatalán, amelyek augusztus végéig 118 ezer fontot gyűjtöttek. Ezenkívül 42 ezer fontot bocsátottak kölcsönként a kolóniák és otthonok rendelkezésére, megfelelő lakberendezés és higiéniai be-

AUTOGLOBUS — Telefon 5-63.
CLUJ, Str. Sacarasca No. 2. — Eger-gvár mellett

Rendszeres és pontos teherautó forgalom.
Bérfuvarozás az ország bármely részére.
Fedett teherautó garage

gyyszerész urnak
 Bucuresti.
 gyyszerész ur!
 onetet mondok a kül-
 gyyszerért, amely beteg-
 gyogytott. A gyomrom-
 tak már évek óta fájm-
 volt s ha ettem is
 esett jól, ugyhogy le-
 kortól a „Gastro D”-t
 main megszántek, jó
 ár hitam is pár kilót.
 aim megszodálták a
 sát. A „Gastro D”-t
 t mindenkinek a leg-
 n, ez gyors és biztos
 z. Kérem sziveskedjék
 ro D”-t küldeni posta-
 i. A gyógyszerert sokan
 im és a rokonaim —
 im csak tehetem ajánl-
 Rovine, 1936 aug. 13.
 eges minden kommen-
 tó az ország minden
 drogériájában, vagy
 6 130 lej utánvétellel
 rában Bucuresti, Calea
 gyenetlenek. Az Astra-
 lekre lanphult, a többi
 Romana 355 lej, a
 Credit Minier 232 lej,
 Az ipari részvények
 változatlanul 438 lej,
 50 lejre, a Letea 5 lej-
 20 lejjel 1250 lejre ja-
 meszedésben szenved-
 en szolgálatot tesz az
 rene József” keserűvíz
 torma tartalmát kimé-
 emésztőrendszer mű-
 ósegíti. Az orvosok
 A Banca Nationala a
 yamát 694.83—701.73
 öbbi összes árfolyamo-
 rta. A szabádforgalmi
 enzációs schilling ár-
 epre szilárdult, a cseh-
 a márká 41.80—42 lej,
 lej, a pengő 24.75—25
 anak a kompenzációk-
 kézése következtében a
 ok csak névlegesen
 esti magánforgalomban
 változásokat mutat-
 ó. A bucaresti má-
 t 845—855 lej, a dol-
 ájci frank 55½—56½
 1.15—11.25 lej, a hol-
 i, az olasz li-a 12.20—
 115—120 lej, a márká
 32.75—33.25 lej, a
 lej, a csehkorona 6.15—
 any 1120—1135 lej, az
 lej.

ásánál
RICH”
 atát.
 osa is kizárólag
 l Önnek, u. m.:

l. m.: Borax,
 tól, Carbol, etc.
 t kap és nem

SPORT

A hölgyek közül Arató Klári és Erdős Klári holtversenyben, a férfiak közül Radó Gyuri a legjobb romániai zsidó teniszező

Eikészült a Romániai Makkabi Szövetség 1936. évi hivatalos tenisranglistája

Cluj, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) A Makkabi Világszövetség Prágában székelő sporttechnikai bizottsága annak idején elrendelte, hogy az összes sportágakban a zsidó sportegyesületek hivatalos versenyeket rendezzenek, amelyek eredményei alapján állítják össze az egyes országok zsidó bajnoki ranglistáját, majd ezek alapján a világ-ranglistát. Ezen rendelkezés alapján a romániai zsidó sportegyesületek teniszszövetsége legutóbb Clujon tartott értekezletén, a bajnoki versenyek alapján, összeállította a romániai zsidó teniszezők rangsorát, amely a következő:

I. OSZTÁLY

Férfiak:

1. Radó György Haggibbor Cluj.
  2. Simon Endre Haggibbor Cluj.
  3. Grünwald Makkabi Oradea.
  4. Dr Halmi István Makkabi Oradea.
  5. Rosenberg György Makkabi Tg-Mures.
  6. Eisner Makkabi Oradea.
  7. Weisz M. Haggibbor Cluj.
  8. Nussenbaum Makkabi Cernaui.
  9. Goldstein Makkabi Oradea.
  10. Spitzer Makkabi Oradea.
  11. Dolfin Makkabi Cernaui.
  12. Hermann Haggibbor Cluj.
- Eredmények híján helyezetlenek: Dr Burger Barkochba Satumare, Erdős Géza Haggibbor Cluj, Ungár Kadima Timisoara, Róth Haggibbor Cluj, Altheim Makkabi Cernaui, Goldner Makkabi Oradea, Káhán Haggibbor Cluj.

Hölgyek:

- 1-2. Arató Klári Makkabi Oradea és Erdős Lili Haggibbor Cluj.

3. Schwartz Klári Haggibbor Cluj.
4. Papos Irma Makkabi Oradea.
5. Rubinné Haggibbor Cluj.
6. Weisz Mandi Sámson Sighet.
7. Fritz Makkabi Cernaui.
8. Hirschné Haggibbor Cluj.
9. Nussenbaum Makkabi Cernaui.
10. Mechel Makkabi Cernaui.
11. Biarovits Makkabi Cernaui.
12. Schwartz II Haggibbor Cluj.

II. OSZTÁLY

Férfiak:

1. Feiger Makkabi Cernaui.
  2. Epstein Makkabi Oradea.
  3. Weisz László Sámson Sighet.
  4. Margosches Makkabi Cernaui.
  5. Fried Makkabi Oradea.
  6. Dávid Géza Sámson Sighet.
  7. Braun Barkochba Satumare.
  8. Simon II Haggibbor Cluj.
  9. Weisz II Haggibbor Cluj.
  10. Lempert Makkabi Cernaui.
- Ha a kihelyezett versenyeket egyesületenként kategorizáljuk, úgy első helyen a Haggibbor áll hat férfi és öt hölgyversenyzővel. Második és harmadik holtversenyben a Makkabi Oradea és Makkabi Cernaui (Makkabi Oradea 7:2, Makkabi Cernaui 5:4), negyedik a Sámson Sighet két férfi és egy hölgyversenyzővel, ötödik a tárgumuresi Makkabi egy férfi versenyzővel.
- Ennek a kategorizálásnak természetesen a gyakorlatban semmi jelentősége nincs annál is inkább, minthogy az első és másodosztályú versenyzők együtt szerepelnek, holott itt névben nagy a különbség.

Buteanu Aurel dr. nem haragszik a CAO-ra, a jóbarátságot azonban másképp képzelte el

Nyilatkozik az Unversitatea labdarugószakosztályának elnöke

Cluj, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) A két héttel ezelőtt Oradean lejárított CAO—Unversitatea nemzetibajnoki mérkőzésen ismeretlen az Unversitatea több okból óvatosságot jelentett be. A mérkőzéssel, valamint az óvatossággal kapcsolatban egyes oradeai lapokban cikkek jelentek meg, amelyek a kérdést nem mindenben a reális helyzetnek megfelelően terítik ki.

Az ominózus ügyben Buteanu Aurel dr. volt képviselő, a Patria főszerkesztője, aki az Unversitatea labdarugószakosztályának elnöke, lapunkhoz részletes nyilatkozatot juttatott el, amelynek bevezetőjében megállapítani kívánja, hogy egyes oradeai lapok azon híradása, hogy megharagudott a CAO sportegyesületre, valamint ennek vezetőségére, nem felel meg a valóságnak. Ugyancsak nem nehezít az oradeai sportközönségre sem, mert a szóbanforgó mérkőzésen az egyetemi egyesület, valamint személye ellen tüntettek, annak dacára, hogy ez egyes vezetőberek buzditására történt, akiket egyébként Nestor vezetőügysz, a CAO vezetőségének egyik oszlopa, felelőtlennek minősített.

A CAO vezetőségének viselkedése azonban az U-val szemben — mondja Buteanu dr nyilatkozatában — legalábbis azt bizonyítja, hogy azt a barátságot, amely a sportéletben az egyesületeket össze kellene kösse, sajátságosan értelmezik. Ennek bizonyítására elég megemlíteni, hogy a CAO szintig mindig kikérte az U vezetőségének véleményét a játékegyesületek személyét illetően, ezzel szemben soha nem vették az egyetemiek kívánságát figyelembe. Így fordulhatott elő, hogy az egyesülettel szemben elfogult Palfy Gyula, miután Timisoaran a Ripensia mérkőzésén ismét bebizonyította rosszhiszeműségét az U-val szemben, a szóbanforgó mérkőzés játékegyesülete lett a CAO kívánságára, teljesen mellőzve az U véleményét. Nem mutat a CAO őszinte barátságára az sem, hogy a legutóbbi oradeai mérkőzés alkalmával az U-t a CAO részéről senki sem fogadta, holott Clujon a teljes U vezetőség várt mindenkor az oradeai együttesre. Nem barátságra, de udvariányságra — attól eltekintve, hogy szabályellenes — vall a CAO azon eljárása is, hogy nem adott módot az U megbízottjának a pénztári ivekbe való betekintésre — most már tudjuk az okát, mert jegyek elővételben is voltak eladva — és a mérkőzésért járó minimum megtérítést sem kaptuk meg, hanem ezen összeget az oradeai labdarugó al-

kerületnél letétbe helyezték, holott a CAO nyilván kell tudnia, hogy nemzetibajnoki egyesületeknek semmi összeköttetésük az alkerülettel nincs.

Ami az U-nak Kovács szereplése ellen bejelentett óvásait illeti, legyen szabad az idevonatkozó kategórikus rendelkezésekre hivatkozni, melyek értelmében játékos csakis igazolókönyvecskéjével vehet nemzetibajnoki mérkőzésen részt, amivel Kovács nem rendelkezett. Mindenestre barátságos alapon elvárható lett volna a CAO-tól, hogy a tartalékos U ellen Kovácsot, akinek igazolása nem volt rendben, ne szerepeltesse. Ezt annál is inkább, minthogy az U, bár erre alapos indoka lett volna, Gezőz miatt nem óvott, azért, mert tudtuk, hogy ennek oka nem a CAO hibáján mulik. Es az Unversitatea fontosabbnak tartja a sportszerűséget és barátságot, amellyel a CAO-val szemben mindenkor viseltetett, de amely barátságról a CAO részéről igen kevés esetben volt alkalmá meggyőződést szerezni — fejezi be Buteanu dr nyilatkozatát.

Moti Spakow lemondott bajnoki címéről

Bucuresti, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) Motzi Spakow, Románia nehézsúlyú bajnoka levelet intézett az ökölvívószövetséghez, amelyben tudatja, hogy lemond bajnoki címéről, mivel más országban szándékozik letelepedni. A román boxszövetség ezt tudomásul vette és elhatározta, hogy aranyérmével tünteti ki Spakowot, aki annyira éven át olyan méltóan képviselte a román ökölvívás tekintélyét külföldön.

**TOROKFÁJÁS
INFLUENZA
HÜLES**

DIANA OSZBORSZESZ

**ÖBLOGETÉSRE
BOROGATÁSRA**

BUNDÁT

Szörmet, ujat, alakítást a legújabb bécsi és párizsi modellek után figyelemreméltó áron szörmet-szalomonban vehet

WEISZ TIBOR

Cluj, Calea Regele Ferdinand 21.
(Farkas Ernő ház udvarán.)

NYILTER *)

Felhívás

a Beck Pótkávét tisztelt vevőikhez és fogyasztóikhoz.

A napi sajtó közleményei folytán, mely pótkávégégyarárm leégéséről számolt be, bizonyos érdeklőt körök olyan híreket kolportálnak, miután vállalatom biztosítva nem volt, a Beck pótkávét gyártását beszüntettem. Ezért kénytelen vagyok nb. üzletfeleim tudomására adni, hogy miután a készáru-raktárt teljes egészében sikerült megmenteni, esetleges rendelkezéseket prompt szállított, gyáramat megnagyobbítva a legújabb típusú gépekkel felszerelve, rövid időn belül ismét üzembe helyezem.

Az elmúlt 49 év alatt gyártmányaim iránt tanusított bizalom alapján, bátorítodom kérni t. fogyasztóimat, hogy azt továbbra is fenntartani sziveskedjenek, ugyszintén figyelemzessék barátaikat és ismerőseiket, hogy a jövőben kizárólag Beck pótkávét használjanak.

Az új év alkalmából kívánok t. üzletfeleimnek és ismerőseimnek **תורה ודעה** kiváló tisztelettel: Eugen Beck.

*) E rovatban közöltekt nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

EZINHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGÓ MÜSORA:

Ma, csütörtökön nagyszabású premier: A pingvinek szigete c. szenzációs slágerben. (Németül beszél). Minden filmhez 2 pompás kísérőműsor: I. A legfrissebb Fox világhíradó. II. Romániai aktuálisok c. kitünő pótkép.

EDISON MOZGÓ MÜSORA:

Világvárosi műsor! Két kulturfilm! Csodafilmmek: I. Sequoia. (Egy különös barátság története). Jean Parker, Russel Hardie, „Malibu” a szarvas és „Gato” a puma. II. Luise M. Alest regénye után: March doktor 4 leánya. Katharina Hepburn, Lukács Pál. Előadások kezdete: 3, 6, 9 óra-
kor.
Vasárnap délelőtt 11 órakor Hetényi Elemér gyermek-előadása: Sicc urfi kalandjai. Helyárak: 9+3 és 13+3 lej.

A MUNKÁS MOZGÓ MÜSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton 3, 6 és 9 óra-
kor dupla műsor: I. A kínai máglya. Rendkívül izgalmas filmdráma. Fősz.: Pat O'Brien és Josephine Hutschinson. II. A Broadway gondolása. A legnagyobb revü filmsláger. Fősz.: Dick Powell és Joan Blondel. Helyárak: 10 és 12 lej.

Diákok! Fontos hír!

Minden román, magyar, német tankönyv LEPAGE-nál. — Minden írószer, rajzeszköz olcsón LEPAGE-nál.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

תורה minden méretben készen felállítva. 600 lejtől szállítunk „Arbor” fakeskedés, str. Paris 45. Telefon 45.

Hölgyek figyelmébe! Külföldi utamról ismét visszatérve, szenzációs sikerrel végzünk villany és villanygépekkel ondolást a leg-tökéletesebb hősugárgéppel. Legújabb szer-
reink úgy villany, mint vas vizondolási-
hoz utólrhetetlenek. „Innocamin” hajfesték: 15 árnyalatban csak Mussa-cégnél kaphatók. P. Unirii 23.

Ne felejtse el! Szeptember 20-án lesz a Magánalkalmazottak sorsjátékának húzása. A főbb nyeremények: 1 díofa háloszoba, 1 modern rádió, 1 patefon. Egy sorsjegy bélyeggel 26 lej. Vidéki rendeléseknél kérünk 7 lej portóköltséget. Agentura „Agimex” Cluj, Piata Unirii 3.

Paplan, matrác, párna saját készítménynek legolcsóbban, nagy választékban „Trousseau” kaphatók Cal. Marechal Foch 10. Toit tisztítást, paplan, matrác átalakítását olcsón vállalom.

Intelligentes, praktizieres Kinderfräulein mit deutscher Sprachkenntnis, eventuell auch hebräisch, zu religiöser Familie, 2 Kinder, per sofort gesucht. Offerte per Adresse: Weissmann, Arad, Reg. Maria 19.

Kimondottan szép és vallásos fiatal öze-
gyesszony egymlió lej hozományával, férj-
hez menne 40—42 éves diplomás urhoz. Bö-
vebbet Mirea házasságközvetítő iródnál, Cluj, C. Reg. Ferd. 116.

Kötöttáru szakmában keresek egy nőtlen jó eladót és kirakatrendező. Referenciákkal és igényekkel ellátott levelet kérem „Kira-
katrendező” jelige alatt a kiadóhivatalba leadni.

Finom kivitelű dió telehálók, ebédli, kombinált szekrények, modern fotelek eladók. Múasztalos, Str. Fr. David 3.

Diák teljes ellátást kaphat uricsaládnál központban. Cim: „Technolux” Cluj, Piata Mihai Viteazul 40.

A legizetesebb vegetárius étel a Schwartz Ignác vezetése alatt álló „Flóra” vegetárius étteremben kaphatók. Rendkívül olcsó abonoma árak: 3 fogásos ebéd 20 lej, vacsora 12 lej. Str. Gherescu 7. (Kereskedelmi Akadémia során.)

Irodának, szalonnak, rendelőknek, nagyon alkalmas 2 szoba és 2 mellékhelyiségből álló emelet, uccai lakás kiadó, Regele Ferdinand 23. Házfoglalás.

Hidmérleget keresünk megvételre 50—70 métermázsza hordképességtű. Eladunk egy 30 métermázsza hordképességtű hidmérleget és 2 darab 15 métermázsza hordképességtű és egy drb. 250 kg. hordképességtű hidmérleget, valamennyi kifogástalan állapotban. Cim: „UNIO” Szállítási Vállalat, Piata Unirii.

KÉT-HAROM URILANY teljes ellátást kaphat fürdőszobaháználattal. Reg. Ferd. 82. Weiszné.

ADLER ort. kóser vegetárius étterme a legjobb és legolcsóbb. Str. Regele Ferdinand 22. I. emelet.

Habsburg-összeomlás

Bruno Brehm megrázó történelmi regénye, „Igy kezdődött — Apis és Este” 408 lap, 172 lej, „A kétféjtű sas lehull” 436 lap, 172 lej

LEPAGE-nál, CLUJ

Postán utánvétellel. — Kérje az új könyvszenzációk teljes jegyzékét!

GONVONN

„Ea váljan szövevényes teljes szövevényes”

Nincs a földön egy magas hivatás, amely a zsidó népek Alig szabadultatásból, hogy megszervezzék, mélyből utrakelt volt avaták néppé, ez lyeték számára folyó Kanaánt. „Es ti leszték zent nemzetem.” rövid, de súlyos do népek azon történetében be gca cél után való talmat és magas nek, az emberi fyeit produkálhat a öbbi nemzetek ég erkölcsi végk is jelölheti. De ez ívesztése viszona alra vezet, ame visszacsést és sz

A zsidó népek mert a zsidók Ist I.) Tehát az elé mat kell követni magunkat a jó gos, nemes tettei ban és minden ro uólrhetetlen tök tekinthetjük mag

A zsidó népek bálykomplexum, mód, amely a sze irások valóban ő maznak. Megadja igazságos, erkölcs éretnyes élet ker kor válik ezen é tenhit ha-ja át. E szemünk előtt képzeltjük magur Mindig voltak Emberek, akik á annak, hogy van dent lát, fül, am szeszes tetteik sz val: szent embe hogy az egész mindenrendű és és az ur, a föld tona és a tisztv melyet néppel sz fel.

Csak még egy ténem, amely gondolatot táplá ideálítás fogalm zsidónál a kitziz mi a jónak a f magasabb foka, ideálisan szép a szépnak a te kletés kivitele De ha a hell rhete lent az é a festészet, a k rén: ezen hatal számu népek elenyésző, kis nagy tömeg, le gyönyörködni alkotásokban. szemben a zsidó vetelte: ik! Már az első zsidó népek l zöt megérdem esenit a görög zsidó proféták yi maradandó ég eszméjének

GONDOLATOK A SZENT UNNEPEK ALKALMÁBÓL

Irta: FLEISCHER LIPÓT

„...válnak mind a népek egy szövetségé, hogy szent akaratait teljes szívvel vegrehaíjassák.“
(Rós-Hassánai imából.)

Nincs a földön még egy nép, amely első magas hivatást tüztek volna ki, mint amely a zsidó népek jutott.

A zsidó népek szentnek kell lennie. Alig szabadult ki az egyiptomi elnyomatásból, hogy mint független nép megszervezkedjék, még mielőtt honfoglalás céljából utrakelt volna: ezen feltétel mellett váltak néppé, ezen kikötés ellenében helyezték számára kilátásba a tejjel-mézrel folyó Kanaánt.

„Es ti lesztek az én papi birodalmam szent nemzetem.“ (M. II. 19. VI.) Ezen rövid, de súlyos szavak jelölték ki a zsidó népek azon hivatását, amelyet a népek történetében be kell töltenie. Ezen fenséges cél után való örök, lelkes törekvés tartalmat és magasabb értelmet ad az életnek, az emberi fejlődés legszebb eredményeit produkálhatja, mintaképp szolgálhat a többi nemzeteknek, sőt az egész emberiség erkölcsi végkifejlesztésének határkövét is jelölheti. De ezen célnak szem elől való tévesztése viszont oly végzetes irányvonalra vezet, amely évszázados tévelygést, visszaesést és szenvedést jelent.

A zsidó népek szentnek kell lennie, mert a zsidók Istene is szent. (M. III. 19. I.) Tehát az elérhetetlen tökélynek nyomát kell követnünk. Addig gyakoroljuk magunkat a jó cselekvésekben, az igazságos, nemes tettekben, a lelkielfinomulásban és minden rossz kerülésében, amíg az elérhetetlen tökélyhez hasonlóknak nem tekinthetjük magunkat.

A zsidó népek meg is adatott azon szabálykomplexum, elő is iratott ama életmód, amely a szentséghez vezet. Ezen előírások valóban örök igazságok: tartalmazzanak. Megadják a józan, mértékletes, igazságos, erkölcsös, higiénikus, békés és erényes élet kereteit. De szentíté csak akkor válik ezen élet, ha azt egyúttal az istenhit hatja át. Ha az Isten léte állandóan szemünk előtt lebeg, ha vele nexusban képzeljük magunkat.

Mindig voltak is ily kiváló nagyjaink. Emberek, akik állandóan tudatában voltak annak, hogy van fölöttük szem, amely minden lát, fül, amely minden hall és hogy összes tetteik számon vannak tartva. Szóval: szent emberek. Szent egyedek. De hogy az egész nép szent legyen, annak mindenrendű és rangú polgára: a szolgáló és az ur, a földműves és az iparos, a katonas és a tisztviselő! Ez oly kövevelés, amelyet néppel szemben még nem állítottak fel.

Csak még egy nagy népet ösmerek a történelem, amely a szenthez hasonló nagy gondolatot táplált és ez a görög, amely az ideálitás fogalmát alkotta meg. Amint a zsidónál a kitűzött cél a szentség volt, ami a jónak a földön még nem létező, legmagasabb foka, úgy törekedett a görög az ideálisan szép megvalósításra, ami viszont a szépségnek a természetet is felülmúló, tökéletes kivitele.

De ha a hellén szellem alkotott is utólagosként az építőművészet, a szobrászat, a festészet, a költészet és a bölcsészet terén: ezen hatalmas alkotó zenik a nagy számú népek minden esetre csupán egy elenyésző, kis hányadát képezték; míg a nagy tömeg, legfeljebb csak csodálatos gyönyörködni tudott a tökéletes művészi alkotásokban. A szentség tökélye ezzel szemben a zsidó nép egész tömegétől követte el!

Már az első zsidó állam idején is volt a zsidó népek legalább annyi, a szent jelölt megérdemelt kiválósága, mint ahány szent a görög nép kitermelt magából. A zsidó próféták is alkottak műveikben anyagi maradandót és elérhetetlen a szentség eszméjének, mint amennyit a görögök

a szép ideáljának produkáltak. De a Zsidóország társadalmában és az egész ókori világon divó bálványkultusz oly hatalmas sullyal nehezkedett a maroknyi zsidóság speciális szellemére, hogy a nagy zsidó tömegek még nem voltak képesek az egész világgal dacolva, a szentség eszméjének szolgálata alá állni.

A második zsidó állam idején a Tóra és a próféák könyvei már nagyobb sikerrel terjesztették a szentség ideálját a nagy tömegek közt is. Ki is szorították a zsidó nép köréből az akkori időkben a nagy világban még mindig virágzó bálványkultuszt és azzal járó nemtelenségeket. Sikeres győzelmet aratott a zsidó szentség eszméje a hellenizmus fölött is. Még népszerűbbé tették ezt és a gyakorlati életre szabták a zsidó szentség szabályait a tanítók és az utánuk fellépett amórák. De a közben bekövetkezett száműzetés és az egyre nagyobb mérveket öltő szétszóródás semmiképp sem volt alkalmas az önálló, specifikusan zsidó ideálnak, a szentség eszméjének kifejlődésére, amely eszmének teljes megvalósulása különben is csupán Palesztinával kapcsolatosan élt a képzeletben.

Az egész világon szétszórott népek számtalan szellemi vezére még e mostoha viszonyok közt is megvalósította ugyan a szentség eszméjét a saját személyében és a nép legjobbjában is, de a nagy tömegeknek ily szárnyalását lenyomta a galut ólom-súlya.

A „papi birodalom“ és a „szent nemzet“ fogalma immár csupán mint a nagy ságokban lebegő, természetes uton csaknem elérhetetlen eszmény maradt fenn a nép képzeletében.

A szentségeszme fejlődésének vonalán aztán sajnálatos, nagy visszaesést okozott az emancipáció bekövetkezése. Ezen hatalmas történelmi tény nagy előnyöket hozott a zsidó nép elcsigázott, fáradt testének, anyagi és profán szellemi fejlődésének, de ezzel szemben letérite a zsidó tömegeket a szentség felé vezető utvonalról. Nagy zsidó tömegek elhagyták a specifikusan zsidó ideált, a szentség eszméjét és más népek ideáljainak szolgálatába szegődtek, azzal ámitván magukat, hogy hiszen ezek azonosak a zsidóság eszméinek legfontosabb vonásaival. Az asszimiláció processzusa ily módon a nagy tömegeket a zsidóságból kifelé vezette és úgy látszott, hogy ezen ut a megsemmisülésbe fog torkolni. A zsidó néptest szétaprózódott a galut tergeiben és a szélrózsa minden irányába szétszóródott testrészekben már idegen lélek lakozott.

Az ősidőben kitűzött cél: a Palesztinában élő „papi birodalom“ és „szent nemzet“ már eszmény sem volt többé!

A zsidó tömegek ilyen stádiumában jelent meg aztán a zsidó történelem szimpadiján a cionizmus. A zsidó népek ezen csodálatos mozgalmá összefogta a zsidó néptest szétszört roncseit, egyfórasztotta meg azon elemeket is, amelyek a zsidó nép fájának elszáradt leveleit képezték és mindezen felül Palesztinát tette a zsidó gondolat középpontjává.

A zsidó népek a világ minden nemzetei közé ékelt elemei mintegy varázsszóra öntudatra ébredtek és egy hatalmas lendülettel kiszabadították magukat azon bűvkörből, amelyben csaknem két évszázadik tévelygtek, hogy immár a zsidó néptest kiegészítőivé váljanak.

Mintha megvalósulni látná az ember Ezekiel proféta gyönyörű látomását, amidőn a hatalmas völgyben szétszört, kiaszott csoportok egymáshoz közelednek, hogy élő testek hordozójává egyesüljenek. A zsidó nép visszatért önmagához, önmaga lett önmagának ideálja.

De amint ott Ezekiel proféta, úgy itt mi is megállapíthatjuk, hogy a nélküliözhetetlen lélek, a szentség eszméje még nem hatja át ezen csodálatos módon ujjáéledt, hatalmas testet.

Újévi üzenetek a zsidó népeknek

Hagyománnyá vált, hogy minden zsidó ujesztendő alkalmával számos európai és amerikai államférfi, valamint nevesebb zsidó személyiségek üdvözlőt küldenek a zsidó közösséghez a Zsidó Távirati Irodán keresztül. Azóta, hogy Hitler az ur Németországban, ezek az üzenetek eltértek régebbi konvencionális jellegűktől és az emberi együttérzés és a zsidó értékek méltatásának kifejezésévé fejlődtek. Ezt a jelet viselik magukon azon üzenetek, amelyeket a most beköszöntő új esztendő alkalmából küldtek a zsidó és nemzsidó hírességek a zsidó néphez.

Az alábbi üdvözlőket továbbítja roshasanah alkalmából a Zsidó Távirati Iroda:

Franklin D. Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke:

„Gondolva azokra az érdemekre, amelyeket az amerikai zsidó lakosság szerzett a mi országunk hagyományainak és céljainak ápolásában, megkülönböztetett örömmel küldöm szívélyes üdvözlőimemet ehhez a roshasanahoz a zsidó felekezet összes tagjainak. Bizva hiszem, hogy az új esztendő magas fejlődést és szerencsét hoz zsidó polgártársainknak.“

Lord Robert Cecil, a népszövetségi ligák szövetségének elnöke:

„Nagy öröm számomra, hogy újévi üdvözlőt küldhetek a zsidó népeknek. Tragikus multon át őrizte meg a zsidó nép nemzeti szellemiségét, hitét és bátorságát. Hit és bátorság azok a tulajdonságok, amelyekre legnagyobb szükségük van a békeért és az igazságokért dolgozó összes nemzeteknek. Bizom benne, hogy a zsidóság továbbra is meg fogja őrizni ezen tulajdonságait.“

Cordell Hull amerikai külügyminiszter:

„Ezen a napon, amikor 5697 új zsidó esztendejének kezdetét ünneplik, örömmre szolgál, hogy zsidó polgártársaink szívélyes szerencse kívánataimat és jókívánataimat küldhetem. Az új esztendő mindig újabb megpróbáltatások és jobb jövőbe vetett új remények és tervek ideje. A magam részéről boldog vagyok, hogy veletek együtt azoknak a törekvéseknek szentelhetem erőmet, amelyek a nemzetközi béke és a világ népei közötti jóviszony megszilárdítására irányulnak.“

Hebert Lehmann, New-York állam kormányzója:

„Az amerikai zsidók hálás szívvel gondolhatnak hazájukra, mely nagy fejlődés és biztonság jegyében állott az elmúlt esztendő alatt. A mi testvéreinknek azonban sok más országban elnyomatást, fenyegető veszedelmeket és meg nem érdemelt nyomort hozott az elmúlt esztendő. Az ő szerencsétlen sorsuk fokozza számunkra ezen ünnepi napok szentségét. Új esztendő alkalmával mi, zsidók visszapillantást szoktunk vetni mindarra, ami az év folyamán történt és mint ahogy béke és fejlődés évet kívánjuk magunknak és hazánknak, úgy kívánjuk, hogy legyen erőnk leküzdeni hibáinkat és teljesíteni kötelességeinket Istennel és az emberekkel szemben. Polgártársainkkal akarunk tovább dolgozni ennek az országnak a fejlődéséért és zsidó testvéreinkkel együtt segítséget akarunk nyújtani a szenvedőknek és védekezni akarunk az igaztalan támadásokkal szemben. Bármilyen sötét is a felhők a világ egyes részein, az Igazság fénye el kell, hogy oszlassa azokat.“

Dr. C. Adler, az American Jewish Committee elnöke:

„Testvéreimnek Izrael egész házából a világ minden részén üzenem: Legyetek erősek és bátrak, — erősítetek bennünket is népünk szolgálatában.“

Mackenzie King, kanadai miniszterelnök:

„Örvendek, hogy alkalmam nyílik arra, hogy a kanadai zsidó közösség tagjainak és a világ zsidóságának legszívélyesebb üdvözlőimemet küldjem a zsidó ujesztendő alkalmából.“

Leo Beck, berlini főrabbi:

„Az egyetlen kívánság, mely minden zsidóra vonatkozik, bárhol él, az új esztendő kezdetén: legyetek hűek önmagatokhoz és egymáshoz!“

Harold L. Ickes, amerikai belügyminiszter:

„A most lezáruló 5696-ik év alatt az amerikai zsidók és hitsorsosai az egész világon sok megrázó eseményt kellett, hogy megéljenek. Szerencsére a mi országunkban béke uralkodott és az egész lakosság gazdasági és szociális viszonyainak tartós javulását jegyezhetjük fel. Ehhez a haladásához nagy mértékben járultak hozzá a zsidók. Üdvözlőimemet küldöm zsidó polgártársaink és remélem, hogy a most kezdődő 5697-ik év állandó barátság és együttműködés éve lesz.“

Hátra van még tehát a cionizmushoz hasonló hatalmas erejű újabb csodálatos megmozdulás, amely majd átrendíti a Palesztina-gondolatban immár egyesült népet a szentség után való vágyódás vonalára. És ez nem tartozik a lehetetlenségek közé. A magára eszmélt, egységes zsidó néptestnek egységes lélek kell. Nem választhatja sem a jobb, sem a balirányban tévelygő modern utakat, amelyek oly nagy távolságban vannak a zsidó nép multjától,

legjobbainak mentalitásától. Hanem, amint a zsidó nép teste, kibontakozva a galut hálójából, önmagára talált, úgy annak lelke is önmagára fog találni. Nem fog a szomszédoktól népedélt kölcsönözni, hanem saját multjából merítve megvalósítja a maga specifikusan zsidó eszméjét, a szentség ideálját, ami évezredek előtt hivatásává tételt és amely magasztos ideálnak tökéletes kifejlődése egybe fog esni az egész emberiségnek magáraeszmélésével.

lej, vastagabb
ghirdetés 20 lej.
kedvezmény.
etendő. Jelítség
ha portóbélyeg
észen felállítva
fakereskedés,
öldi utamról is-
kerrel végzünk
ndolálást a leg-
Legujabb sze-
és vizondolálás-
amin“ hajfesték
egnél kaphatók.
er 20-án lesz a
fakának huzása.
fa háioszoba, 1
gy sorsjegy bé-
éseknél kérünk 7
„Agimex“ Cluj,
át készítménynek
ban „Trousseau“
10. Toll tisztít-
itását olcsón vál-
Kinderfräulein
nisse, eventuell
Familie, 2 Kin-
erte per Adresse:
na 19.
lások fiatal üz-
ománnyal, férj-
omás urhoz. Bö-
zvetítő irodánál,
eresek egy nőten
t. Referenciákkal
eket kérem „Ki-
a kiadóhivataiba
lók, ebéd, kom-
fotelek eladók.
3.
phat uricsalánál
olux“ Cluj, Piata
tarius ételek a
alatt álló „Flóra“
hatók. Rendkívül
gásos ebéd 20 lej,
eu 7. (Kereskedel-
ndelők, nagyon
lékhelyiségből álló
Regele Ferdinand
megvételre 50—70
t. Eladunk egy 30
hídmérleget és 2
képességet és egy
hídmérleget, va-
állapotban. Cim:
Piata Unirii.
Y teljes ellátás
atal. Reg. Ferd.
tarius étterme a
Regele Ferdinand

CLUJ
erje az új könyvszed-
jegyzékét!

RICHARD BEER-HOFFMANN:

JÁKOB ÉS EDOM

(Jelenet Richard Beer-Hoffmann „Jakobs Traum“ című színdarabjából)

Richard Beer-Hoffmann költői színjátékának magyar fordítása most jelent meg Sebesi Ernő tolmácból. A mesteri fordításból közöljük az alábbi részletet.

Bevezető: Jákob és Edom, testvérek. Szín: a II. felvonás, a Beth-El nevű mészárosok.

JÁKOB (körülnéz és a naplementét figyeli. A magaslatra alkonyat borult, de még nem egészen sötét a táj):
Közel az éj.

(Ismét körülnéz, majd fogja a kis bárányt, mely a pázsiton szunnyad, kezében tartja a gyöngyöket melléhez szorítja.)

Megfeledeztem rólad?

Hová fektessék? Az éj hideg. (A meredély szélére lép, karján a bárányal, hogy letekintszen. A háttérben, ott, ahol alacsony bokrok közt egy ut a völgybe vezet, Edom lesz látható. Még nem érte el az ormat, úgyhogy még nem látható teljesen. Alakjának a körvonalai sötétben válnak szabadon a még világos alkonyi égtől. Jobb kezében a porrázt tartja s már feltünnek a csaholó ebek. A sötétlő bokrok mögill mélyesen fénylik a szemük. Edom megáll.)

EDOM: Jákob!
JÁKOB (hirtelen megfordul, a meredély hegyén áll. Megjéj; nem hangosan szól):
Edom!

(Megemeri magát. Könnyű fejtetéssel egy elszáradt fatörzsre mutat.)
Nézd, szepos bárányom meg ne ijesszék! Edom (odaszijazza a kutyákat a fahas és anélkül, hogy szeméit levénné Jákobról, újat lefejt a válláról. Gonyolódó a hangja):

A bárányért aggódsz? S nem magadért?
JÁKOB (nyugodtan, határozottan, anélkül, hogy észrevenné Edom gonyolódását):
A bárányért aggódom. Pásztor.

Vagyok és...
EDOM (erősen):
Magadat őrizd!

JÁKOB (kényszeredett nyugodtságát, mint valami fárszót állarcot ingerült fejtetéssel eldobja magától, tudatos kihívással; erős hangon):
Atyám áldása őriz engemet! Minek???

EDOM (vadul fenyegető intéssel, de már még öntudatlanul egy nyíl után kap):
Szakadék előtt állsz!

JÁKOB (hátravetett fejjel, megmámorodva a veszélytől s ujjongva felnevet):
Nem! Csak csucsos!!!

EDOM (már beigazította a nyilat):
Hát pusztul!

JÁKOB (kinyújtózkodott boldog bizakodással, csaknem tombolva):
Nem!!!

EDOM (kölötte a nyilat, amely surranva és reszketve megakad a bárány testén, melyet Jákob szorongva tart a mellén. Edom szinte önkívületben mered Jákobra):
A nyíl talált. De ő

Sértetlen áll? (Eltöri ijájt.)
Szakad meg, átkos fegyver,
Varázs tört meg.
(Vadászkést vesz elő és gyors ugrással az orom legtetijén termett.)
De hadd lássam...

JÁKOB (ünnepélyes, zengő megszólítással):
Edom!
Nem kíván engem áldozatnak, Isten!
Mint egykor Moriah hegyén, apámért
Hát im, ma értem egy kis bárányt küldött

Hogy kiméljen a haláltól —
(Kitérja karjait és a kimúlt állatot lassan a földre teszi.)
Nézd, vége!
EDOM (keserűn, szavak után kutatva s gonyosan):
Vége! (Tomboló felkiáltással):
Átkozott, ki Veled van!

JÁKOB (ragyogó arccal, messzire kitérva a karjait):
Áldott!!!
Áldott, ki velem van.
Jöjj hát, óh testvér!

EDOM (keserű gunnyal, hirtelen):
Tán közeledjem én is? Oly közel,
Hogy átkarolhass engem s ugyanakkor
Védtelem nátaba döfhessed késed?

(Tájtéköz dühvel):
Oh, gyáva te, óh alattomos! Tolvaj!
JÁKOB (tisztá hangon, nyugodtan):
Mit loptam én?

EDOM (felkacagva):
Okosan kérde! Tán
Kíváncsi vagy, mennyit tudok?
(Erősen): Sokat!

(Csaknem fulladozva a mély keserűségtől, de akaratlanul is tompa hangon mintha még titokban tarthatná):
Szolgák kilesték, s szolgák kikélték,
Az elsőbbség, Tenéked lett ígérve,
Harmatja égnek és zsirja a Földnek
Buzája, mustja, mind néked ígérve —
Mindent tudok?

(Felháborodásban felkacag.)
Hogy mit loptál? Mondd inkább,
Hogy mit nem loptál.

(Gyűlöletét arcába vágva):
Te; anyád kedvence!

JÁKOB:
Azt hiszed Edom: buzáért és mustért,
Égi harmatért s földi zsirért küzdök?
Nem szóial benned?

EDOM (borzasztó fenyegetéssel):
Hallani kívánod,
Mi bennem szól?

JÁKOB (felkiáltva):
Hát őj meg!
(Kirántva kését, messzire eldobja.)
Ei — a fegyvert!
Jó szolgám a völgyben, — távol innen
Egyedül vagyok...

EDOM (elhárítva):
Nem! Nem párbeszédre
Jöttem! Véd magad!

JÁKOB:
Nem akarok ölni!
EDOM:
Hallgass! Véd magad!

JÁKOB (pillanatnyi csend. Beáll az éj. A két alakot alig lehet megkülönböztetni):
Hallgatok!

EDOM (Jákob kérésére, mely a földön fekszik, fejmozdulattal rámutat):
Vedd késed!

Hallod-e?
(Megáll. Idegenkedve.)
Mi nyöszörg? És mi szól itt
Egy asszony vagy egy gyermek hangján?

JÁKOB (nyugodtan, halkán):
Semmi!
Egy forrás csöppög.
EDOM (széltörőham rázza a lombot. Edom megjéj):
Aggódol értem, hogy tán megijesztett?

S ha megremegne most a Föld alattam,
Döntést akarok. Jól van hát, kés nélkül!
De küzdj meg velem — vár ott lenn a mélység.

(Jákob még mindig mozdulatlanul áll.)
Még most sem akarod? No várj, te gyáva,
De most már gondolj a védekezésre!
(Két gyors lépéssel elérte Jákobot s változott ragadj.)

Vedd magad, Jákob!
(Hátrátántorodva dadog.)
Mi az, mi van nálad?

Nem, nem is nálad, de hátad mögött
Es alattad is, mint nagy fehér szárnyak,
Sóhajuk érzem körülöttem, Jákob
Nagy fehér szárnyak csattogását érzem!

JÁKOB (nyugodtan):
Csak fehér felhők, esti ködök szállnak
A völgyből ide s lebegnek felettünk.
EDOM (megrendülve):
Nem felhők, nem —
(Megborzadva.)

Ki van melletted? Mondd már
Oh, mondd Jákob! Te nem vagy egyedül!
JÁKOB (karjai a mellén pihennek, nyugodtan és mélyen lélegzik. Magasba néz. Szavai kissé megindultan, tisztán szállnak fel, mint egy gyermek nyugodt imája):
Szakadék fölött állok — s egyedül
Csak éj és szél és felhő száll körültem
Csak Edom, testvérem van még mellettem

Es aztán (halkabban)
messzi imája anyámnak
Az is velem van tán...
EDOM (haragja utolsó fellobbanásában öklét emeli Jákobra):
Te!

(Térdre rogy s kezébe temetve arcát nyögvé sziven találva):
Te!!!
(A hegyorom a hold bizonytalan fényében világol. Jákob Edom felé indult és gyöngéden megérinti vállát. Edom felnéz, keserűen maga elé):

Már térdet
Is hajtok Néked!
JÁKOB (terdelmel mellé, balkarjával átkarolva Edomot):
Nem Te — nekem. Kettén
Testvérem, térdelünk itt a homályban
Egy vér zug bennünk s ugyanaz a Rém
A Névtelen előtt, ki ide vitt!
Félsz tőle? (Fejét megbiccentve.)
EDOM (anélkül, hogy felnézne): Én is:
Láttad őt?

JÁKOB:
Soha!
EDOM (suttogva):
Szólt Hozzád?
JÁKOB:
Még nem!

EDOM (félénken):
S atyánkhoz?

JÁKOB:
Igen!

EDOM:
S ösükhöz?
JÁKOB:
Gyakran.

EDOM:
E földet ígérte?

JÁKOB:
Ezt is ígérte!
EDOM (felgyelve):
Ezt is? S ezenkívül?
JÁKOB (visszatartott hangon):
Igy szólt Moriah hegyén Abrahamhoz:
„Magvad által minden népe a Földnek

Algassék!”
EDOM (felneéz rá):
Idegen is?

JÁKOB:
Igen, áldott —
Altalunk áldott legyen mind!
EDOM (keserűen):
Mit mondasz:

Altalunk?! Engem kitagadott — Isten!
JÁKOB (fájdalmas mosollyal):
Te, kitagadva? Edom,
(Gyengén átfogja.)

Minden reggel
Ha szemed nyitott, s mint vidám vadász
Nagy, tiszta vággyal indulsz a világba,
Nem dobban szived, ha bokor mögill
Vad toppan eléd? S nem reszket karod
Elfojtott kéjjel, ha nyilat röptesz,
S nem ujjongsz föl, ha elterül a zsák-

mány?!
S ha mámorosan hullámszik a véred
S magába áraszt mindent, mire vágyol?!
(Keserűen felkacag.)
Te vagy kitagadva? S én... én... kivá-

lasztva!
EDOM (gyorsan):
Miránk mondtá!
JÁKOB (szomorú mosollyal):
O mondtá?
(Vállalt vonogatva felsőhajt):
Akkor ugy lesz!...

(Keserűen.)
„Kiválasztottnak lenni — ezt jelenti:
Álmatlan éjjel fényvel, hanggal küzdeni,
Tán azért lettem kiválasztott én,
Hogy engem várjon minden szenvedés,
Hogy néman kimúlt állat szeme is
Tőlem kérje: mért?

(Egyre fokozódó erővel.)
Hát én alkottam meg?
Mért akarja ő, hogy én adjak választ
Mintha én lennék: ő, ki mindent alkot?
(Sötét tekintettel.)
Hogy tudjam én ezt? Ezért választottál?
Jöjj akkor hozzám le és sugd filembe,
Hogy felelősségre vonjalak érte
S teremtényed megbocsásson Neked!
(Borzalomtól megrázkódtva.)
Szólj, Borzalmas, Te, hogyha hozzánk
szólasz

Es iszonyu Te, hogyha — hallgatsz...
EDOM (Jákobot átkarolva):
Jákob,

Szólj meg ily Isten elől s jöjj velem,
Ajath legeljéred vezed nyájad.
Jöjj oda le és maradj csak ujhoidig
Es jövök hozzád, nyájjal, szolgahaddal
Es nőseggel és bő élelemmel.
Es együtt megyünk idegen országba,
Hol nincs hatalma ennek az Istennek,
Ahol az idegen istenek némán
Aranyházakban laknak s szent papok
Majd tolmácsolják a mi vágyainkat.
Nem kell a mi Istenünk. Oly közel van!

(Egyre sürgetőbb.)
Jöjj, Jákob! S hagyjuk neki ezt a földet,
Hol fagytól, hőtől mind eltikkadunk!
Hagyvd néki ezt a földet s ezt az áldást,
Ez Isten elől évvelim fuss, Jákob!
JÁKOB (felugrott):
Futni? Nem! Inkább elébe megyek!
EDOM (felemelkedve, szinte önkívületben néz Jákobra):
Ujjongsz!
(Felkiáltva):
Ujjongsz?

(Ujra felébredt keserűségű felkacag.)
Lám, mindezek dacára
Jól tudtam: üdvösség harsog belőled,
Hogy nem vagy olyan, mint én...
(Felháborodva.)
Olyan rossz volnék?
(Dühös és fájdalmas nyöszörgés után.)
Azt akarod, én nem...
JÁKOB (vállán ragadja Edomot):
Edom... Edom!

Ne nyöszörögj, nem szabad!
EDOM (karjaiból kitépi magát):
En? Ki mondja,
Hogy én... Az ucca porától elfulva,
A torkomat is, mintha fojtogatnák
Elepedve...
JÁKOB (a borral töltött edényt Edomnak nyújtja):
Igyál!
(Edom elfordítja a fejét.)
Az én boromból!
EDOM (sötéten):
En nem iszom!
JÁKOB (halkan, könyörögve):
Igyál, hisz szomjazol!
EDOM:
Akkor sem iszom...
(Maga elé morog.)
Nem szabad!
JÁKOB (leteszi az edényt a földre):
De miért?
EDOM:
Szaladj csak oda le az utra s mindazt,
Mi ott fortyog a mocsárban, hozd nekem,
Hadd igyam...
(Keserűen felkacag.)
De a borból — soha!

JÁKOB:
Nem szabad? Tán így fogadtad meg?
EDOM:
Igy!

JÁKOB:
Mikor?
EDOM (ujból kacag, mélyen sértett büszkeséggel):
Mikor Zahor, szolgám ezt mondta:
„A fivéred lett megáldva és nem Te.”
JÁKOB (belső háborús után):
Es akkor megfogadtad: bort nem inni
Amig...
EDOM (elfordul):
O, hagyj!

BOGARAK,

tücskök, potoskák, svábogarak, legyek és mindefféle rovarok radikálisan kipszitt-hatók a

KATOL

Japán rovarpor által.

En-gros beszerzés: N. H. Balthazar Bucuresti, Str. Selari 7.

JÁKOB:

Mondd meg!

Hisz jól tudod!

EDOM (lehajtott fővel):

Mit kínzol?

JÁKOB (nyugodtan):

Oly gyáva vagy? Amig...

EDOM (tompán):

Mig nem láttam a véred!

(Pillanatnyi csend.)

JÁKOB:

Addig nem? — Nos...

(Lehajol, felemeli a földről a kést és kezét odatartja Edom felé.)

Fogd a kezem!

EDOM (idegenkedve):

Minek?

S én a tiédet!

(Egymásba fűzik kezüket s összefonva magasba tartják.)

JÁKOB:

Kitárt karok, ti, összefont karok!

(Megkarcolja mindkettőjük karját.)

En ugy vágok belétek szent jelet

Egy anyaszülte ellenség és testvér,

Fenakaratból légy most újból testvér.

(Egy lépést hátrálva, a föld felé fordítja kettőjük karját.)

Aradj a földre, óh kettévált vérünk

Es keveredj és légy Te újból eggyé!

Egy vérből való testvér: Edom és Jákob

S a vérem többé — Edom — sose lássad!

(Az edényt Edom ajkaihoz viszi.)

En testvérem, igyál. Már szabad.

(Edom iszik a borból. Jákob újból tölt.)

Töltök!

Igyál még!

EDOM (elfordul s most fáradtabb a hangja):

Hagyj! Nem szomjazom már többé!

(Megindul, de megáll, aggódó hangon.)

De mondd csak, szived mélyén

Nem érzed Te, hogy rosszabb vagyok

Nálad?

Mondd igazán!

JÁKOB (gyöngyöden megsimogatja Edom haját):

Nem, testvérem.

EDOM (mintegy segítséget keresve):

S valóban

Nem kell magam gyöngyönek tudnom

Nálad.

Ugy gondoltam, mert más vagyok?!

JÁKOB (Edomba mélyedt tekintettel):

Nem érzed

Az illatot, mely pázsitomból áradt?

Nincs növény, mely oly édesen stikkasztóan

Araszthatná a pázsit illatát.

Minden virág más illatot lehel.

Szirom, vagy lomb sosem egyfélélt áraszt.

Azt hiszed: ezek lenézik tán egymást?

EDOM (a völgybe vezető uton áll, már csak felső teste látható, a kutyák porrázt leoldotta a fáról. Végso bizalmatlansággal):

S nem becsülisz kevesebbre? Mondd valóban.

JÁKOB (Edom fején tartja jobbát):

Nem! Isten így akar. Es téged másképp!

S mert Edom vagy Te, lehetek én Jákob!

(Edom már eltűnt. Jákob utána néz, lába

s bárányba botlik és a pázsitra rejt, oldalt.)

Nem így képzeltem én ezt te szegényke,

Hogy ide hoztálak én a halálba.

(Lenéz a völgybe.)

Mily furcsán vonul ott a kőd! S fohérs

Az ut, a patak, bokor s meredély

Tejsűrű ködbe merülve hullámszik.

S köröskörül itt végig, e mély völgyből

Mint sziget, ugy mered ki

(Halkan.)

ez a csucs.

Csak ködöslány, csak szikla, felleg s csillag.

(Megoldja övét s lefekszik a pázsitra.)

Te kemény kő vagy, hú vagy, mint a

harmat.

Nem vagy Te nagyon vendégszerető...

(Az égbe tekint.)

Oly eget, soha még — oly csodakéket —

Hogy szikráztok ti csillagok fölöttem!

En nem alhatok annyi pazar fénytől.

S oly fáradt vagyok. S imádkoznom kell

még.

Anyám kívánja. Nyugalmat csak ez hoz...

(Mélyen lélegzik.)

Hát imádkozom:

(Megáll, majd nyugodtan folytatja.)

Hallod: Láthatatlan?

Te: Isteneknek atyja, figyelj énrám!

Mondd: tudsz Te rólam s reszketésem

nem több

Tenéked, mint föl, ha zizeg a szélben?

Mondd: jobban figyelisz szavamra mint

forrás

Mormoló hangjára, ha fut a völgybe?

Ki tudja?! A lomb is azt hiszi: Hozzád

Suttog, pedig csak a Te szellőd rázza.

Igy szólsz felém Te tán önmagadhoz

S párbeszéd rólad — Veled: az imáim

(S már alszik is.)

כתיבה וחתימה טובה

Boldog újévet kívánnak rokonaiknak, ismerőseiknek és üzletheleiknek

Léb Béla és családja, a Stollwerk-gyár ardeali képviselője. Mármarosch Testvérek, Cluj. Menyász Károly „Pardess” bodega, Cluj. Flohr József gyógyszerész és családja, Cluj. Léderer Lajos és neje, Cluj. Wolf bórindiparüzem, Oradea. „Ferrum” Berger & Akci vasöntőde, M.-Ciuc. Siegelstein Adolf és családja, Násáud. Ullmann Andor és családja, Cluj. Dr. Glasner Izsák és neje, Cluj. Bergner Dezső és családja, Cluj. Kalmár Mihály és családja, Cluj. Ausländer Lajos és családja, Cluj. Freu Lajos és családja, Cluj. Déri szücsüzlet, Cluj. Czinczár Imre fűszerkereskedő és családja, Cluj. Dr. Pistiner Avram ügyvéd, Cluj. Gélya áruház, Cluj. Lévi Ignác fakereskedő és családja, Cluj. Zádor testvérek, Cluj. Nimberger Ernő és családja, Cluj. Dr. Dénes László és neje, Cluj. Farkas Abrahám és neje Cluj, Str. Regina Maria 4. Fruchter László és neje Cluj, Decebal 13. Izrael József szücs, Cluj. Biró Andor és neje, Cluj. Weisz Ernő szücs, Cluj. Trifolino, Cluj. Klein Hugó és családja, Cluj. Kertész Mártonné.

Rosenfeld Márton és családja Baia-Mare. Ordentlich Viktor Satumare, Gottlieb Jenő és neje Turulung. Friedmann Miksa és Gyurka Satumare. Gross Adolf Arad. Simon Márton és neje Targu-Mures. Dr. Surányi József Medias. Glaser Isidor Cluj, P. M. Viteazul. Teszler Henrik és családja Cluj Str. Livezii. Korach Ernő Aghires. Gombos Samuél és neje Cluj. Dr. Kasztner Rezső Cluj. Gottlieb Lajos és neje Cluj. Léb Odón Cluj. Havas és Grünfeld Oradea P. Reg. Maria 1. Sonnenschein Elias primabin de circ. Pán-cota. Hirsch Jakab és neje Sărmăşel. Frații Krémer Sărmăşel. Dr. Hirsch Adolf és neje Sărmăşel. Friedmann S. József Arad. Feuermann Jenő Cluj—Turda. Lebovits Miklós és neje Sanislo. Moreno Manó gyógyszerész és neje Borsec. Marmor Mór és neje Toplița. Ohlbaum József és neje Gherla. Berger cukrászda Baia-Mare. Schwartz Samu Baia-Mare. Rosenfeld Adolf Baia-Mare. Vértes Adolf Baia-Mare. „Agricola” gyümölcsexport rt. Baia-Mare. Dr. Gábor Dezső Timisoara. Chilevitz Hermann és neje Arad. Kalmár József és családja Arad. Frații Niesel ezüstárugyár Arad. Cluj, Léb Áron, Boskovits Dezső, dr. Neufeld Jenő és neje, Léb Zsigmond és családja, dr. Kertész Miklós, Danubia bórüzlet, Dorotheum, Heller bórkereskedő, Klein Lajos, Herkovits Testvérek, Abrahám Adolf, Schächter Márton és családja. Boskovits Ferenc Targu-Mures, Heisikovits Testvérek Targu-Mures, Klein Endréné az „Uj Cimborá” munkatársa Cluj, Bodner Benjamin és neje Cluj, Grünberg Kálmán és neje Cluj, Izsák Ignác Bucuresti Calea Mosilor 213, Firma Arnold Löwber si Frații Simleul Silvaniei, Treitel Izidor és családja Alba-Iulia, Hermann Izsó és családja Alba-Iulia, Holländer Zoltán és családja Alba-Iulia, Albert László Huedin. Gherla, Benedek József és családja, „Corso” droguerie, Godel Izsó és családja, Goldstein Adolf és családja, Herskovits Adolf és családja, Kepecs Aladár és neje, Löwi Elemér és neje, Ohlbaum Béla és családja, Salamon Sándor és neje, Vajda Elek és neje, Dr. Vajda Jenő. Orăștie, Junger Samu és családja, Junger Dezső és családja, Mayer Jenő és családja, Özv. Nussbaum Manóné, Róth Dezső és családja, Rubinstein Albert.

Üzletheleinknek, barátainknak b. u. é. k. Rózsa Mór.

כתיבה וחתימה טובה rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek Izsák Simon szőrmekereskedő.

B. u. évet és eredményes munkát kíván az összes Wizo csoportoknak és a többi cionista egyesületeknek a cluji Wizo.

B. u. é. kíván rokonainak, ügyfeleiknek és elvbarátainak Gottlieb József és neje Cluj.

Boldog újévet kíván rokonainak, jóbarátainak és ismerőseinek Dr. Spitzer József és családja Cluj.

Összes vevőinek és ismerőseinek boldog újévet kíván Rados & Co. festéknagykereskedés Cluj.

Boldog és szerencsés újévet kíván vevőinek, üzletheleiknek és ismerőseinek Oprea Simion Fii, R-Văloea-i nagyiparosok és képviselőjük, Stelescu Leopold Cluj, Str. Moldovei 4/a.

שנה טובה לנאולת מולדתנו A Florenthal-család ezután kíván boldog újévet összes rokonainak, barátainak, üzletheleiknek és a cionista mozgalom minden igaz harcosának.

B. u. é. kíván rokonainak, ügyfeleiknek, barátainak és elvtársainak Dr. Fischer József Cluj.

Boldog újévet kíván „Constructio” Ing. B. Gombos és B. Krémer üzletheleiknek és jóbarátainak.

כתיבה וחתימה טובה rokonainak, üzletheleiknek, jóbarátainak Hirsch Rezső Cluj, Nationala Biztosító.

Rubin Jenő és családja szerencsés és boldog újévet kíván rokonainak, üzletheleiknek és jóbarátainak.

Szerencsés és sok boldogságot kívánunk drága gyermekeinknek és rokonainknak. Klärman László és neje Mercurea-Ciuc.

Boldog új évet kívánunk üzletheleinknek, rokonainknak és ismerőseinknek Frații Porces Cluj.

Boldog új évet kíván jóbarátainak és ismerőseinek Königstein Lajos és családja Timisoara.

B. U. É. K. rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek Mercur Camionaj.

Rokonainknak, ismerőseinknek és üzletheleinknek boldog új évet kíván Meister és Grünfeld Bistrița.

Boldog új évet kíván vevőinek, ismerőseinek és barátainak Weisz Tibor szücs Cluj.

A közeledő ünnepek alkalmával boldog új évet kíván egy már kiházasított, mint a még házasítandó ismerőseinek Mirea házasságközvetítő iroda, Cluj.

Rokonainknak, jó barátainknak és üzletheleinknek ez uton kívánunk boldog új évet Klein Mór és neje, Róth Jenő és neje Gherla.

Összes rokonainak és jó barátainak szívélyes „כתיבה וחתימה טובה”-t kíván Gábel Sándor, az oradeai orth. izr. hitközség főjegyzője.

Boldog ünnepeket és új évet kíván rokonainknak és ismerőseinknek Dr. Fuchs László és családja Sft. Gheorghe.

כתיבה וחתימה טובה Boldog új évet kíván rokonainak és üzletheleiknek Spitzer Jakab tükörgyár Cluj, Str. Gh. Barițiu 12.

Boldog új évet kívánok az összes testvéreimnek, rokonaimnak és ismerőseimnek Bernáth Lajos fogász Turda.

Wiesel Jenő és családja Arad ez uton kíván összes rokonainak, barátainak és ismerőseinek boldog új esztendő.

B. u. é. k. rokonainak és ismerőseinek Mendelsohn Mózes és neje Huedin.

A gherlai WIZO-csoport boldog és munkásságot kíván testvérszervezeteinek, valamennyi ardeali cionista szervezetnek, a WIZO összes tagjainak szorgalmas és eredményes új esztendő.

B. U. É. K. igen tisztelt vevőinek és barátainak Geiger Albert a Schmoll-paszta gyár cluji képviselője

B. U. É. K. üzletheleiknek és barátainak „WOJA” Cluj, Cal. Reg. Ferd. 65.

B. U. É. K. barátainak és vevőinek Süssel Lajos kémkereskedő és családja

Boldog új évet kíván üzletheleiknek, rokonainak és ismerőseinek Róth cipész Cluj.

B. u. é. k. rokonainak, vevőinek és barátainak Klein Izidor és neje Tg.-Mures. Reg. Ferdinand.

„מכרם בכתיבה וחתימה טובה” אחים פיינער Rokonainak, jó ismerőseinek a t. üzletheleiknek boldog új évet kíván Frații Feiger Simleul Silvaniei.

B. u. é. k. Szücs Dezső Bucuresti.

B. u. é. k. Schwartz Menyhért és neje (ort. zsidó leányintézet) Oradea Uri-u. 8.

Üzletheleiknek, rokonainak és jó barátainak boldog új évet kíván Hoffmann Kálmán gomb, zsinor és paszománygyár tulajdonosa, Valea lui Mihai.

Elvbarátainak, klienseinek, rokonainak és jó ismerőseinek boldog új évet kíván dr. Fischer Sámuel és neje Satumare.

A satumarei Brith Hánóár-Hámizrachai és a zákén Hamizrachai ez uton kíván boldog új évet testvérszervezeteinek, valamint az összes cionista csoportok központjainak.

Boldog új évet kíván vevőinek, rokonainak és jó ismerőseinek a Fischer Testvérek „Schmindrick” esszencia és vegyszeti gyára Satumare.

Adlerstein Lajos és neje Satumare ez uton kíván boldog új évet rokonainak, barátainak és jó ismerőseinek.

Vevőinek, rokonainak, valamint jó ismerőseinek kíván B. U. É. a „Pomerit” parafadugó behozatala és pincészetű cikkek gyári lerakata Satumare.

Rosenfeld, Roosz és Salamon szállítási és vámolási vállalata Satumare ez uton kíván boldog új évet klienseinek, elvbarátainak, rokonainak és barátainak.

Elvbarátainak, klienseinek, rokonainak és jó ismerőseinek kíván boldog új évet dr. Borgida József és neje Satumare.

Vevőinek, rokonainak és jóbarátainak ez uton kíván boldog új évet a satumarei „Elite” cukorkagyár Frenkel Jenő és családja.

Igen tisztelt vendégeimnek, az Utazók Egyesületének, rokonainak és ismerőseimnek ez uton kívánok B. U. É. Izsák Ferenc kóser vendéglő és szálloda Baia-Mare.

Igen tisztelt klienseinek ez uton kíván boldog új évet a satumarei „Intercontinental” szállítási és vámolási vállalata.

Testvéregyesületeink ez uton kíván boldog új évet a satumarei Tiferes-Bachurim.

Vevőinek, rokonainak és jó barátainak ez uton kíván boldog új évet Schwartz Testvérek gyertyagyára Satumare.

Satu-Mare: Káhnán Dániel a „Dura-művek ardealrészi képviselője. Káhnán Márton a „Schmoll-Paszta” képviselője. Klein Sándor és neje Satumare P. Trianon No. 16. Dr. Katz Izsó és neje. Freiman Ernő és neje rádió és villamossági szaküzlete. Steiner Jenő és neje. Dávidovits Béla és neje. László Dávid szállítási és vámolási vállalata. Riedermann Miksa rádió, csillár és villamossági szaküzlete. Eisner és Rottenstein gyertyagyára. Uioara. Sternberg József, Nemes Márton, Salamon Ernő. Oradea. Weiszberger vendéglő, Str. Gen. Mosoiu 3. Retag. Löwinger Lipót, Löwinger Emil, Kohl Hermann, Rosmann Benczi, Mátyás Adolf. Crasna. Klein Mendel.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek és barátainak SCHMOLLPASZTA R. T. BRAȘOV

Seelenfreund optikus Cluj (Str. I. C. Duca 1.) szerencsés boldog újévet kíván mindenkinek.

B. u. é. kívánok rokonaimnak, ügyfeleimnek, jóbarátaimnak. Dr. Kertész Miklós Cluj, Str. Berde 2.

לשנה טובה תכתבו kívánnak üzletheleiknek, ismerőseiknek és jóbarátainknak Hercules dobozgyár, Friedmann-testvérek Cluj.

לשנה טובה תכתבו üzletheleiknek és rokonainknak Léb Fivérek Cluj.

Frații Beer cluji cég b. u. é. kíván rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek.

Üzletheleiknek, barátainak, rokonainak b. u. é. kíván „Terno” kendőüzem tulajdonosa: Holländer Izsák.

כתיבה וחתימה טובה kíván rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek Mandula Ernő és neje.

B. u. é. kívánnak összes vendégeiknek és jóbarátainknak Regal nagykávéház tulajdonosai.

Grünwald és Steiner cég Cluj (Piața Unirii) b. u. é. kíván ismerőseinek, rokonainak és üzletheleiknek.

B. u. é. kíván rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek Heller és Molnár cég.

B. u. é. k. rokonainak, ismerőseinek és üzletheleiknek Rosenfeld Izsák, a Zauderer-cég tagja.

B. u. é. kívánok rokonaimnak, m. t. vevőimnek, barátaimnak és üzletheleimnek. Barabás Andor rövidárkereskedő Cluj.

B. u. é. kíván összes üzletheleiknek Constructio villany- és rádiószaküzlet Cluj, Piața Unirii.

כתיבה וחתימה טובה B. u. é. kíván t. vevőinek, rokonainak és ismerőseinek Léb Ilyés fűszerkereskedő, Str. Francisc David 18. Cluj.

GAZAK, potoshák, svábbogak és mindentelérő rokkálisan kipoztított hatók a KATOL revarpör által. Balhazar Bucuresti, Str. Selari 7. ...

Ez uton kíván boldog új élet klienseinek, elváratainak és jó ismerőseinek Transpor-turi Internacionala Iuliu Glück et Co. Satu-mare.

„Dandy“ harisnygyára Satumare ez uton kíván boldog új élet igen tisztelt vevőinek.

Boldog új élet kíván vevőinek, rokonainak és jó ismerőseinek Schwartz és Lebovits Satumare.

חתימה וחתימה טובה
Bixenspanner Emil szörmeszalón rokonai-nak, barátainak és t. vevőinek boldog új életet kíván.

Barátainak és minden hűséges cionistának boldog új esztendő kívánunk. Weinberger Nándor, Józsa, Magda és Jóska.

Üzletfeleinek, rokonainak és jóbarátainak boldog új életet kíván Melchner Hermann és családja Cluj.

Az Ardeali Zsidó Arvagondozó központja valamennyi helyi csoportjának, a Központi Bizottság tagjainak és minden munkatársá-nak boldog új esztendőt és gondozottaink érdekében leendő minél sikeresebb munkál-kodást kíván.

Az Ardeali Zsidó Arvagondozó Atrétegezési Intézete vezetőségének, valamint minden tag-jának boldog új életet kíván.

Az Ardeali Zsidó Arvagondozó Louis Mar-shall Tanoncotthona növendékei az otthon vezetőségének és fenntartóinak boldog új életet kíván.

Barátainak, előfizetőinek és olvasóinak bol-dog új életet kíván a „Különvélemény“, Gerő Sándor lapja.

Boldog új életet kíván üzletfeleinek, roko-nainak, barátainak és ismerőseinek Kohn Aron bor és szeszesital nagykereskedő Cluj.

B. U. É. K.
üzletfeleinek, jóbarátainak és ismerőseinek
Dr. Hiller és Berger
Timisoara.

Rokonainak, barátainak, ismerőseinek és kedves közönségének szerencsés és
boldog új életet kíván
Schwarz Adolf
a Royal slágermozgó igazgatója, Cluj.

B. U. É. K.
üzletfeleinek
Barzel
vaskereskedés Cluj

Guth A. és fiai
Parafadugó gyára Satumare ez uton kíván
boldog új életet
vevőinek, rokonainak, barátainak és jó ismerőseinek.

Országos Zsidópárt ujévi felhívása

Zsidók!
Szent ünnepeinknek a napjaiban, amikor mindegyikünk lelkiismeretébe tekint és új munkára készül a következő évben, a Romániai Zsidó Párt bátorító és a kö-telességteljesítésre felhívó szót intéz felé-tek.

Az egész világon elkeseredett harc in-dult meg, melynek végső célja a mi gaz-dasági, erkölcsi és fizikai elpusztításunk. Szerencsétlenségre a mi országunkban sem vagyunk mentesek a legsúlyosabb bánthatmaktól és helyzetünk napról-napra súlyosabb.

Nem tudjuk előrelátni, hogy milyen tá-madások érhetnek bennünket a jövő évben. Bár mi lenne azonban a jövő helyzet, át kell hatnia bennünket annak az alapvető igazságnak, amelyet mindannyiunknak meg kell érteni:

TANTORITHATATLANUL FOGJUK VÉDENI A MUNKÁHOZ ES AZ ÉLETHEZ VALÓ JOGUNKAT.

De hogy sikerrel küzdhesünk végig ezt a harcot, minden testvérünk energiájára és együttműködésére szükségünk van. Fel-hívunk tehát benneteket, szociális helyzet-

re való különbség nélkül a közös harcra, felhívjuk elsősorban a közömbösök figyel-mét, hogy a támadások senkit sem fognak kimélni, azokat sem, akik ma idegenek zsi-dó gondjainktól és zsidó fájdalmainktól.

Egységesen és szolidárisan a Zsidó Párt körül, mely mindig meg tudott benneteket védeni méltóságteljesen és mindenkitől függetlenül, ellene tudjuk szegezni a sötét reakciónak azt a határozott akaratum-kat, amellyel számot kell majd vetnünk. Ugyanakkor bátorságot és hitet kell önte-nünk testvéreinkbe és csak így érhettük el azt, hogy aktív és szervezett szolidari-tással segítjük a szenvedőket, hogy meg-mentsük őket a reménytelenség karmaiból, amely már birtokába kerítette a németor-szági és lengyelországi zsidóságot.

Tanácsoljuk a zsidó lakoságnak, őrizze meg nyugalmát minden körülmények kö-zött, de ne engedje megsérteni méltósá-gunkat, természetes és törvényes jogaink-at, és forduljon azonnal természetes veze-tőjéhez, a Zsidó Párthoz, mely amikor bé-két és jó munkát kíván mindannyiunknak, kötelességteljesítésre szólítja fel az összes romániai zsidókat ezzel a jelszóval:
Az egyesülésünkben van a megváltás!

A mi válaszuk az új évben

Az egész világon a zsidóság elleni gyűlö-let magas lángokban csapott fel és majdnem mindenütt, hol zsidók kisebb vagy nagyobb tömegekben élnek, ugy politikailag, mint gazdaságilag el vannak nyomva. A barbár németországi szellem hatását érezzük az egész világon. Ez a szellem nem kimélte meg a mi drága kis országunkat sem, az üldözött zsidó nép egyetlen reménységát is el akarja a gyűlölet hulláma homályosi-tani.

De a zsidó nép ősi ereje és törhetetlen ra-gaszkodása Erec Jiszraelhez, a több évtizedes építő munkának hatalmas eredményei bá-toritának fel bennünket és nyujtanak tör-hetetlen erőt abban a hitünkben, hogy Erec Jiszrael az egyetlen lehetőségünk a zsidó népi élet újjászülésére és hogy a zsidó nemzeti otthon felépítésének minden akadályát le fogjuk győzni.

A palesztinai zavargások csalhatatlanul megmutatták, hogy a jisiv önbizalommal, morális és gazdasági erősséggel rendelkezik, de egyben országépítésünk legsebezhetőbb pontját hozták ismételtelen előtérbe: az or-szág zsidó lakosságának kevés a földtulaj-dona és ebből származik az a nehézség, amely kolonizációs hálózatunk szélesbété és hatalmasabbá fejlesztését hátráltatja.

Nem az első eset, hogy a zsidó nemzeti otthon és a Keren Kayemeth Leisrael gon-dokkaltelti időket él át. Voltak korábbi idők, amikor még voltak fenyegető akadályok és mindig abban a helyzetben voltunk, hogy ezeket az akadályokat legyőzzük.

Ma, amikor a jisiv nagyobb és erősebb, mint bármikor volt, miután annyi fontos gazdasági és politikai pozíciót értünk el és az Ország fontos faktorává váltunk, amely-lyel számolni kell mindenkinnek, nincs okunk, hogy féljünk és kételkedjünk.

Megerősödvé, tántorithatatlanul hitünkben

a jisiv jövője iránt, tovább fogunk dolgozni, akármilyen akadályok és nehézségek fognak jönni utunkba, hogy a zsidó földművesek földet szerezzünk a jövőben is, éppen ugy, mint a múltban tettük.

Ezekben a válságos napokban a zsidó föl-dek, a zsidó falvak és a zsidó nép bátor fiai részen állanak Erec Jiszraelben az építőmunka támadóival szemben, a KKL adományozói az egész világon fokozottabb igyekezettel fognak mellettünk állani a nemzeti földtü-lajdon létesítéséért, új kolonizációs munkáért, a jisiv megerősítéséért folytatott nagy mun-kánkban.

Az új év alkalmából emlékeztetek a Ke-ren Kayemethre, adakozzatok a Tóra előtt, adakozzatok halottaitok emlékére, adakozza-tok a kékféher perselyekbe.

A mi válaszuk az új évben: új földet a hontalan zsidó népnek, hogy begyökerezzenek és megerősödjék Erec Jiszraelben.

Keren Kayemeth Leisrael Országos kuratóriuma.

B. U. É. K.
חתימה וחתימה טובה
összes megrendelőinek, vevőinek, rokonainak és barátainak
ALBERT
nyomdatulajdonos és papir-kereskedő
Cluj, Cal. M. Foch 7. Telefon 308.

Minden-tőke fölött ren- és a szegény a jól vég- munka gyümölcsét élvezi ki, aki delkezik és ember is zett munká öreg korában, ha

élet biztosi- és vagyon át is biz- Csakugy érez- biztonságban tást köt és vagyon totítja. heti magát

Tűz, földrengés, villám, jégverés és egyéb elemi csapások

okozta károk ellen, ha a

„NAȚIONALĂ“
Általános Biztosító Társaságnál
kötli meg biztosítását.

A társaság alapított 1882-ben, teljesen befizetett alaptőkéje 25,000.000 lej. Tartalék- és biztonsági alapja az 1934 dec. 31 évi zárszámadás szerint 210,188.329 lej tesznek ki és műveli az összes biztosítási ágazatokat és pedig a fentiekben kívül baleset, betöréses-lopás, autószerelés, tüvegérés és szállítvány biztosításokat is elfogad. Képviselet minden városban van.

A cég bejegyezett az Ifjovi Törvényeséknél 7-1884, sz. alatt. Alapítási okirat közzétett M. n. Of. 246-1882, valamint a módosítások a Mon. Of. 44-1883, 15-1890, 12-1906, 11-1907, 108-1819, 41-1921, 118-1924, 43-1931, 50-1931, 103-1933 és 172-1933 számaiban.

B. U. É. K.
חתימה וחתימה טובה
üzletfeleinek
Heinrich
szappangyár Cluj

B. U. É. K.
üzletfeleinek
Schwartz
tűkőgyár Cluj

חתימה וחתימה טובה
Boldog és szerencsés új életet kíván tagjainak és pártolójának
חורה עם דרך ארץ
IPAROS JESCHIWA ICLOD, jud. Someș

A Czur Sálom
összes tagjainak és család-jainak zsidó testvéri szeretettel kívánunk alkotásokkal teljes
boldog új esztendőt
A gyűlölet e tengerében, mely szerencsét-len népünket körülvesz, a zsidó történe-lem e legválságosabb óráiban Isten segít-ségét kérjük ahhoz, hogy ennek az évrnek folyamán végre kézzelfogható alapjait tudjuk lerakni annak a múnek, mely egyik szilárd bázisa kell, hogy legyen az új Jiszraelnek.
Telaviv, 5696 Elul hava.
A CZUR SALOM IGAZGATÓSÁGA
Dr. Weissburg Chaim
elnök

Az üdvözlőtek közlését jomkipuri szá-munkban folytatjuk

Kaucióval
rendelkező kereskedő keres gyári lerakatot, vagy utazói képviseletet. Szíves megkeresést
„Kereskedő“
jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéreik.

szekszuális élet enciklopédiája
Szerkesztette: Norman Hair, a magyar közönség részére átdolgozta: Dr DEOSI IMRE.
Lexikon alak, 360 oldal, egészségvédelem, ára 198 lej, postán utávétellel küldi LEPAGE Cluj. — Kérjen teljes jegyzéket.

Szón és ál zsid

Nem hiába szül haszatalanul' pre- éven keresztül jo- ságról Calvin J. maradt mind a n- arra, hogy új zász- Lehelne ez a zász- ben a genfi hid- karfáján egy pár- hogy ebben a vá- tolvaj, ha valak- akasztja a hid ka- ig, mig ráakad a- zászó hóféher me- gos és független- Heroikus gesztu- nem akart tétér- kalapja előtt, de- indító, hogy az- áll az árus, csak- pénzzel. A járóke- saját maga ad v- ból.

Jóize van a lev- miatt és nem csa- mindig fehér tet- hanem azért is, n- iyan veszik a der- demokrata. Az e- spanyol polgárhá- dást csap egy joi- irat terjesztő. Ös- kerékpáron megé- nem kérdi, kinek- fasiszta agitátor- őrségre. Máskülö- lármát, mindenki- esik. Valamikor a- Trockij és itt e- Mussolini is. Ma- emigránsokkal, fa- ból szaladtak idá- Toledot cserélték.

Még a zsidó s- zsidó világgongre- és előkelő idege- mondjuk a drótk- Juliusban a világ- együtt hirdették- a tóval és a mon- világgongresszust- az idegenvezetők, és a reformáció- után, elhozták- zsidó világgongre- Genfben antiszen- vés zsidó teleped- zsidók valahogya- franciáktól. Inká- zódtak. Az a ke- kik, főképen a n- nem kilenczede- Zürichben lakik, tak, hogy a zs- kell fizetnie, hog- mindig meglegye-

Régen nem v- Genfben, mint a- romszáz delegát- mint kétszáz uj- mennyien, a ven- részt zsidók. M- hogy egész nyu- hetvennégy dele- tika professzorr-

Kár- Bu- Szó- Legole-

Az adjutáns elröstellte magát és igyekezett maga módján megnyugtatni a kitűnő katonát.

— Eridj már, hiszen te nem is számitasz zsidónak!

A katonák kivonultak az Uglovaia hegy árkaiba. A japánok erős tűz alatt tartották a terepet és estszürkületkor, roham közben Trumpeldor balkarjába srappell-szilánkok vágódtak. Már a kötőzöhelyen látszott a veszedelemes fertőzés. A felsőkart amputálni kellett.

Nem sokkal azután, hogy a zsidók árulása és gyávasága ellen tiltakozott, nem volt balkarja. A sebláz izgalma nem lendítette ki konceptusából. Nyugodtan mondta az orvosnak:

— Nem baj, fődolog az igazság! Mosolygott, bár kissé kénszeredetten. A doktor nem talált összefüggést a katonai megállapítása és mosolya között, de megrendítette a lelkiérő, amivel ez a fiatal hős türe a fájdalomakat.

Néhány nap múlva már szüleinek levelet írt. A szavakat, mintha ismét az a bizonyos mosoly színezte volna.

„Ne keseregjétek a károm miatt — írta a levél végén, miután részletesen közölte sebesülése körülményeit. Először, mert a ti fájdalomokkal semmi sem jön helyre, másodsor, mert sok ember él a földön egyetlen kéz nélkül is. Remélem, hogy a jobb kezemet, amellyel most nektek írok, ép úgy használhatom majd az életben, mintha megírné mind a kettő.”

Egyik bajtársának, aki a kórházban meglátogatta, Trumpeldor így adta elő „esetét.”

— Reggel összegyűltünk támadásra. Azt hittem, megláttak, de nem találtak. Fél órát gyalogoltunk zárt sorokban, majd feloszlattak bennünket s lementünk a lövészárkokba. Tüzérségi védelem alatt a japánok a dombig nyomultak előre. Mi lent állottunk, ők fent. Vártunk néhány órát, hogy jöjjenek a tartalékjaink és tüzeink. Egy szakaszunkbeli a lábam előtt esett el. Talán ismered, valamikor beszéltem róla, azt mondta, Kiebben szolgált veled a Bender zászlóaljban. Jó katona volt, bátor és hűséges bajtárs.

Főnökek és a lövészárkok fölött észreveszem a japán tüzért, aki lelőtte a bajtársamat. Pokoli vágy fogott el, hogy elintézzem. Találtam egy hegyes követ és feléje hajítottam. Nem tudom, eltaláltam-e, de a következő pillanatban robbanást hallottam. Mire magamhoz tértem, messze az árokban hevertem, sebesülten és fegyvertelenül. Írtó fájdalmat éreztem balkaromon, mintha nehezéket tettek volna reá. Mégis sikerült valahogy föltápászkodnom és mentem; azt hiszem, éltevétem. Erőlenül s ájultan összeestem. Éreztem, hogy targoncára tesznek. Még hallottam, mikor az egyik katona mondotta: „Nézd csak, hisz ez Trumpeldor! Ez aztán jól bekapta!”

Hallottam azt is, mikor egyik szanitéc mondta a másiknak, hogy talán halott vagyok és itt kell hagyniok, mert parancs szerint csak őket kell elszállítani a harcmezéről. Letettek. A másik fölém hajolt. Hallottam, amikor mondotta: „Hagyjátok, hiszen kész!”

Ekkor minden erőmmel elkialítottam magam: „Még élek! Élek! Nem haltam meg!” Így kerültem kórházba. A doktor megvizsgált.

„A bal kezéről le kell mondania!” szomorkodott és dokumentálásként kiszedett néhány csontdarabot a kezemből s megmutatta. Ez volt minden.”

— Trumpeldor előadása megrendített — írta a bajtárs. Ő ezt észrevette.

— Mit sápadozol? Biztosítalak, hogy nem tesz semmit. Meglátod, hogyan fogok dolgozni a jobbkezemmel Erec Jiszraelben!

Ugy beszélt az országról, amit csak leírásokból és visszatérők előadásából ismert, mintha az egész életét kint töltötte volna. Ha kissé gondolkodom, ennek az embernek a karaktere fölött, meg kell állapítanom, hogy inkább palesztinai, mint sok olyan zsidó, aki odakint született és ott él.

Eddig szól a bajtárs közlése a kórházi látogatásról.

Vágyakozásával és munkájával jó palesztinai hazafi volt Trumpeldor, de orosz földért és a cárért vért és türe a megaláztatást.

Amikor elhagyta a kórházat, szabadságot kapott, hazamehetett volna, de Trumpeldor nem élt a kedvezménnyel. Akkor ugyanis heves harcok folytak Port Artur körül és minden emberre szükség volt. A félkaru katona úgy érezte, hogy pisztollyal és karddal a balján ott kell maradnia bajtársai között. Örmmesterré léptették elő.

Tizenkét bajtársával látta el Sopa védelmét, mert a kirendelt két szakasz megfutamodott az ellenség golyói elől.

Az ezredes inspekción tartott a csata után. Káromkodott.

— Szégyen, gyalázat! Megszöktek, akár csak a zsidók!

— Trumpeldor elvörösödött, mint mindig, amikor a zsidók becületét érintették. Tiltakozott. A tiszt leintette.

— Ugyan hagyj már! Tudhatod, hogy nem tekintelek zsidónak!

Palesztinai chaluodal

(Hóra)

Mind a jóra,
dalos szóra,
jói emléksznünk,
dobbanj hóra,
süss fel nap,
virradj ránk;
hóra anyácskánk.

Jő az éjjel
seregével,
süt a hold
és vig zenével
pereg a szó,
hallihó,
lobogjon a láng.

Öreg pajtás serényen,
lábbal dobbantás, keményen,

harmónikán fujjad el:
él még Jiszrael...

Hej, szítsd a lángot,
ropd a táncot,
hóra táncollal
az országot
bővérrrel, dalosan
építjük mi fel!

Jő az éjjel
seregével,
süt a hold
és vig zenével
pereg a szó
hallihó,
lobogjon a láng.

ADLER HUBERT műfordítása

Légy erős szembenézni véle...

Szeretni vétek, az élet bosszút áll
az szíveken, melyek csak szeretnek,
ne légy eretnek:
levett kalappal állj az élet kapuinál.

Állj és várj. A végzetet kiosztják
az Ur szolgálai számokra rendben,
a tömkelegben
esélyeid hű érzelmek rontják.

Nincs koldusabb a szív gazdagjánál,
földi forintja egyre ritkább:
az élet titkát
megoldották már az indulásnál.

S az indulás rút volt: vad teremtés,
vére a földnek vérünkbe áradt,
a jószág azért oly fáradt,
mert pusztulásból eredt a kezdés.

Légy erős hát szembenézni véle,
a gyűlölettel, mely örök és teljes
s hogy magadra lehess:
rejtőzz el az ismeretlenbe!

SALAMON LASZLÓ

Belládiáj belládi

Dus öledben jó anyám
dalra nyílik ki a szám,
Palesztina, szép hazám...

Ha elfelejtitek széphazám,
ne ejtsen több szót ki a szám,
Palesztina, szép anyám.

Elhagytam az én hazám,
és a pokol kínjai rám,
Palesztina, szép anyám.

Nincsen pénzem jó komám,
régim már fogytán,
Palesztina, szép hazám.

Ne csüggedj pajtás, még talán
mézszel folyik Kanadán,
Palesztina, szép anyám.

ADLER HUBERT műfordítása

AHARON FISCHKIN:

A vég ösvényén

Ösvényén a vérnek
száguldunk előre,
könnybeduzzadt szemmel
lépünk az ezerszer
megcsúfolt mezőre,

Ösvényén a vérnek
nem ismerünk gátat,
teremtve dolgozunk
s alkotva fordítunk
a gyűlöletnek hátat,

Ösvényén a vérnek
megtisztul a lélek;
hétszeresen drága
minden porszeme
a vérünk ösvényének...

Haifa, 1936 augusztus.

Héberből: FUCHS JÓZSEF

A Gonosz hatalma

Göröcsös, súlyos szavakkal kiáltom:
hatalmas úr széles e világon,
rettentő úr a meddő Ösgonosz —
ő munkál a vérben és idegben,
kín a vetése, aratása: nincsen
s hekatombák felett táboroz!

Az imák árja, szenvedők könnye
véres kedvét percre meg nem törte,
gúnyt új a szeretetből is —
Isten napja ránevet simítva,
ő a tagadás s a mindenség titka
s a harmónia, bármilyen hamis.

Erő képében jár közöttünk olykor,
egyszer a vérben, másszor az agyban
tombol,

akkor is üt, hogyha hizeleg —
Mindig győztes a jószág bús bolondján,
ő izzik a porpuszták homokján
s miatta koldus minden szeretet.

Meddön lázadt ellene száz eretnek,
mindig ura maradt ő a Renének:
a halál és éhség rendje ő —
Őt szolgálja a pénz és a fegyver,
a gyengeség, mely egy a szeretettel
s őt szolgálja minden temető.

Glóriáját mártir-vértől fonja,
góg és butaság királyi trónja,
őt dicséri zenith és nadir —
Korbácsát félik s imádják népek,
maszlaggal fizet hűséges seregének
s nincs ellene, ma még nincsen ír.

Egyidős ő az ősi teremtéssel,
mely jószándék és szívek felett székel
s igazsága: fog és vad karom —
Addig leszünk világ izzott népe,
míg a jószág nem győz rajta végre
s léssen nálánál nagyobb hatalom.

SALAMON LASZLÓ

Mit kérjek Atyám?

Tavaly engesztelést kértem bűneinkre,
De biz' nem adtad, jó Atyám!
Gonosz rendeletek enyhítését kértem,
De nem enyhítetted, Atyám!

A kopár hegyekre fákat könyörögtem,
Tövestől tépted ki, Atyám!
Cionért, hazatérésért imádkoztam,
Csak itt tartottál, itt, Atyám!
Új templom építéséért esdekeltünk,
Romokhoz se engedél, Atyám!
A gyermekeink szívébe hitet kértem,
Megöletted őket, Atyám!

Es ringó kalászt kértünk, meg selymes
füvet,

Tűzzel perzseltetted, Atyám!
Édes szőlőt, érett gyümölcsöt kíván-
tunk,

Fáját kivágattad, Atyám!
Indultunk Feléd, hogy közelebbe
legyünk,

Bombát dobtál közénk, Atyám!
Zsidók testébe új gerincet akartunk,
De meghajlítottad, Atyám!
Már-már új csodákba kezdtünk megint
hinni,

Kiábrándítottál, Atyám!
Ha már értünk nem is teszel, tégy hát,
oh, a

Lemészároltakért, Atyám!
Ha ez sem elég, faj, ha már ez sem
elég,
Mit kérjek hát Tőled, Atyám!
Írta: LÖWENKOPF KALMAN

A megváltás biztonságáról

Az alábbi sorok a 16. századból
Rabbi Juda Löw b. Beccaleltól, Prága
rabbiájától származnak. Hozzá
fűződik a „Gólem” legenda. Ez a
részlet „Necach Jiszrael” című
könyvének bevezetőjéből való.

Galut száműzetést jelent és kétségkívül
változást, a megszokottságból, a rendből
való kiközöklést. Abból a rendből, amelyet
az Ur, neve áldassék, minden nemzetnek,
tehát Izraelnek is kiutalt és pedig Erec
Jiszrael, vagyis Izrael földje. E földről
való elhurcoltatás egészen bizonyos, hogy
a rend megváltoztatását és a kerékvágás-
ból való kiközöklést jelenti. Bármilyen is
zökkenjen ki a számára kijelölt téréből,
nem képes másutt tartósan megállani, ha-
nem visszatér természetes helyzetébe. Am,
ha tartósan megmaradna a számára ter-
mészetellenes helyen, akkor a természet
nélküliség maga természeté válna. Azon-
ban ez egyszerűen azért is lehetetlen, mert
a természetellenesség nem válhat termé-
szetté. Ez az állapot állana fenn Izraellel,
ha állandóan száműzetésben maradna, ami
azonban semmiképpen a számára kijelölt
hely, minthogy a teremtés rendje szerint
Izraelnek országában kell élnie és pedig a
saját, nem pedig másnak a hatalma alatt.

Ugyanaz áll a széjjelszorodottságra is.
Nevezetesen ez az állapot is természetellen-
es. Minden ember tudja, hogy a részek
közös egységhez tartoznak. Ha így áll a
dolog, akkor hogyan létezhet tartós elkülön-
ődés a részek között és hogyan nem
egyesülnek, amikor a valóságban megít
egyek. Minden széjjelszorodottság lényege,
hogy egybegyűléshez vezessen. Ennélfog-
va Izrael elszorodottsága a népek kö-
zött szintén természetellenes. Képtelenség
tehát azt mondani, hogy ez az állapot hol-
mi bűn, vagy hiba miatt örökké így ma-
radjon. A természetellenesség természeté
válna, ha a széjjelszorodottság állandósul-
na.

A tények szerint érthetetlen, hogy egyik
nemzet elnyomja a másikat és azt igájába
vonja. Mert Isten — neve áldassék — min-
den nemzetet önmagáért teremtette és a
dolgok rendje szerint egyik nemzet sem
biztosította a hatalmát a másik fölött,
mint ahogy minden nemzet önmagáért terem-
tődött. Ha tehát a népek állandóan ural-
kodnának Izrael fölött, akkor ez a tények
rendje ellen történe és ellenkezne azzal a
világrenddel, amely minden idők számára
lett megállapítva, pedig lehetetlenség.

Mindezeknél fogva a galutról bizást
következtethetünk a megváltásra, ezt pe-
dig bölcsseink jeleztek is, amikor a midrás-
ban a Bibliának ezt a versét „Szólt pedig
Ábrahámmal, tudd meg biztonsággal...” —
így értelmezték: tudd meg, hogy széjjel-
szorom őket és biztossággal tudd meg,
hogy összehozom őket. Tudd meg, hogy el-
zálogosított és biztosan tudd, hogy kivál-
tom őket. Tudd meg, hogy szolgáskorba ta-
szítom, de biztos lehetsz, hogy kiváltom
őket. „Tudd meg” vonatkozik a galutra,
„biztossággal” pedig vonatkozik a
megváltásra. Mai helyzetünk nem egyéb,
mint időleges büntetés egy elkövetett bűn
miatt, nem pedig a dolgok rendjéből való
kivétele. De lehetetlen, hogy az tartósan
így maradjon.

Ha — ments Isten — Izraelben nem
maradt volna meg az egységhez való erő,
akkor részeiben széjjelforgácsolódott vol-
na és nem lett volna ereje az egysüléshez.
Izrael azonban az egység erejével, ami
megmaradt benne, tömörülni fog, mert je-
len van az erő, ami Izraelt egyesíti széj-
jelszorodottsága közepette. És ennek az
erőnek a segítségével Izrael vissza fog tér-
ni száműzetéséből. Ez az, amit tisztázni
akartam előtetek.

SZABADSÁGRA csak a rendkívül finom,
tökéletesen higiénikus

gumival, amely gondtalan üdülést biztosít.

Körülbelül két

mitás előtt nagy
mi Izraelben. Kés
vált fordítva gö
könyve. Ptoleme
deletére készült,
riai könyvtárban
vasolta Demetriu
mánu igazgatója
venhet tudóst kü
munkára, hatot-
törzsből, kik egy
és a görög nyelv
dókat nagy kit
gondolva, hogy i
zatosság ezekkel
ben, mind a het
épületbe különite
érintkezessenek.
munkájukkal. És
venkét tudós for
röl-betüre mege
lyen eltértek is
Ez a világhírű s
legrégibb fordítá

Az egyiptomi
gag voltak. Meg
akkori görögü
zsidóság páratlan
Örömménepet áll
lőkére és százado
egyik szigetén
tartották. Hogy
gyen, találtak rá
jon Isten tág ha
ősatyjának) és
Móz. 9, 27.) Teh
te, hogy a görög
Jákob sátráiba.
melegiben Arisz
fől is vettek az c
ményébe.

A mai tudomá
gendának minősít
nak ilyen módon
egyszerre, lassan
szült, mert az e
sődtek, a héber
nem értették m
majd írásba fog
re görögre. Visz
hogy a legelső
ték, hogy a leg
nyelvről a másik
elterjedtebb, leg
a legnagyobb b
művelt világra,
teljesítménye: a
volna Nobel-dij
volna, melykine
a fordításnak, s
biblia mellett s
tartalma, vis
nemcsak egy e
nak nyitott uta
sikra is lehet
eredményét hoz
másik részre, h
vén, görögül is
zal a könyvvel.
ványimádást és
a felebaráti sz

A Nagy Sán
riában, majd p
ban elszaporod
görögösödött,
lódott a görög
sunk, hogy cs
vü könyvet is
ven egy egész
Volt pl. egy E
az egyiptomi k
odot hőskölten
fiainak vitéség
lását torolták m
mi művekből
lyeknek tárgya
nya, színezete
görög hexamet
alatt a bibliai
több zsidó költ
tartások és va
hogy felismerj
gyedszárad elé
fordítottam be
sőbbiek közül
és nevet vival

**Váltás
magáról**

a 16. századból
b. Becsületől, Prá-
zármarznak. Hozzá
m. legenda. Ez a
„Jisraelt“ című
etőjéből való.

ent és kétségkívül
tságból, a rendből
a rendből, amelyet
minden nemzetnek,
talál és pedig Erec
földje. E földről
zen bizonyos, hogy
t és a kerékvágás-
jelentí. Bármí is
kijelölt térből,
osan megállani, ha-
es helyzetébe. Am,
na a számára ter-
akkor a természet
szetté válna. Azon-
is lehetetlen, mert
nem válhat termé-
lana fenn Izraellel,
esben maradna, ami
a számára kijelölt
ntés rendje szerint
ell élnie és pedig a
ak a hatalma alatt.
elszoródottságra is.
pot is természetelle-
ja, hogy a részek
nak. Ha így áll a
tezhet tartós elkülö-
és hogyan nem
valóságban mégít
elszórtság lényege,
vezessen. Ennélfog-
aga a népek kö-
ellenes. Képtelenség
y ez az állapot hol-
att örökké így ma-
enesség természeté-
ódottság állandósul-

hetetlen, hogy egyik
asikat és azt igájába
veve áldassék — min
rt teremtette és a
egyik nemzet sem
mat a másik fölött,
zet önmagáért terem-
pek állandóan ural-
akkor ez a tények
és ellenkezne azzal
 minden idők számára
ig lehetetlenség.
a galutról bizvást
megváltásra, ezt pe-
s, amikor a midrás-
versét „Szólt pedig
g biztossággal...“ —
meg, hogy szíjjel-
sággal tud meg,
Tudd meg, hogy el-
n tudd, hogy kivál-
hogy szolgáborba ta-
etsz, hogy kiváltom
onatkodik a gálutra,
pedig vonatkozik a
zetünk nem egyéb,
s egy elkövetett bün-
olgok rendjéből való
en, hogy az tartósan

n — Izraelben nem
egységhez való erő,
elforgácsolódott vol-
ereje az egyesüléshez.
ység erejével, ami
mörülni fog, mert je-
Izraelt egyesíti szék-
pette. És ennek az
Izrael vissza fog tér-
Ez az, amit tisztázni

ak a rendkívül finom,
higiénikus

neros
n...?
talan üdülést biztosít.

**Az első asszimiláns
zsidó irodalom**

Irta: Dr. LÖVY FERENC

Körülbelül kétszáz évvel a polgári évszámítás előtt nagy volt az öröm az egyiptomi Izraelben. Készen állott a nagy mű, le volt fordítva görögre a Tóra, Mózes öt könyve. Ptolomeus, egyiptomi király rendelkezésére készült, hogy a világhírű alexandriai könyvtárban ez is meg legyen. Így javasolta Demetriusz, a könyvtár nagytudományú igazgatója. A jeruzsálemi főpap hetvenhét tudóst küldött a király kérésére e munkára, hatot-hatot mind a tízenkét törzsből, kik egyformán kezelték a héber és a görög nyelvet. Az óvatos király a tudósokat nagy kitüntetéssel fogadta és úgy gondolta, hogy nem árt egy kis elővigyázatossággal ezekkel a zsidó tudósokkal szemben, mind a hetvenkettőt egy-egy külön épületbe különítette el, hogy egymással ne érintkezheszenek, míg el nem készültek munkájukkal. És ime csoda történt: a hetvenkét tudós fordítása szóról-szóra, betűről-betűre megegyezett. Még egy-egy helyen eltértek is az eredeti héber szövegtől! Ez a világhírű *Szeptuaginta*, a biblia első legrégebb fordítása.

Az egyiptomi zsidók büszkék és boldogak voltak. Megismeri és megcsodálhatja az akkori görögül beszélő művelt világ a zsidóság páratlan remekművét: a *bibliát*. Örömmel állapították meg ennek emlékére és századokon át Fárosz-on, a Nilus egyik szigetén nagy vigassággal meg is tartották. Hogy törvényes alapja is legyen, találtak rá szenitrázi verset is. „Adjon Isten tág határt Jágetnek (a görögök ősatyjának) és lakják Sém sátrában“ (I. Móz. 9. 27.) Tehát a Tóra már előre jelezte, hogy a görög műveltség be fog költözni Jákob sátraiba. Könyvet is írt róla azon melegeiben Ariszteasz, amit annak idején fel is vettek az olvasandó könyvek gyűjteményébe.

A mai tudomány megcáfolhatatlanul legendának minősíti a biblia első fordításának ilyen módon történt keletkezését. Nem egyszerre, lassanként, közszükségletből készült, mert az egyiptomi zsidók elgörögösödtek, a héber nyelvet elfeledték, a Tórát nem értették meg és ezért előbb szóval, majd írásba foglalva lefordították részükre görögre. Viszont megcáfolhatatlan tény, hogy a *legelső műfordítást zsidók végezték*, hogy a legelső könyv, melyet egy nyelvről a másikra fordítottak, a világ legerjedtebb, legolvasottabb könyve, mely a legnagyobb befolyást gyakorolta a mai művelt világra, a zsidó szellem legnagyobb teljesítménye: a *biblia* volt. Ha akkor lett volna Nobel-díj, a bírálók zavarba jöttek volna, melyiknek ítéljék: a bibliának vagy a fordításnak, a *Szeptuagintának*? Mert a biblia mellett szólt volna annak páratlan tartalma, viszont a *Szeptuaginta* nemcsak egy eddig ismeretlen tudományt nyitott utat, hogy egy nyelvről a másikra is lehet fordítani, egy kulturának eredményét hozzáférhetővé lehet tenni a másik részre, hanem az akkori világ nyelven, görögül ismertette meg a világot az-azal a könyvvel, mely megdöntötte a bálványimádást és elvetette az egyistenhit, a felebaráti szeretet magvát.

A Nagy Sándor által alapított Alexandria-ban, majd pedig egész Észak-Egyiptomban elszaporodott zsidóság lassanként elgörögösödött, elasszimilálódott. Bekapcsolódott a görög kulturába. Nincs tudomásunk, hogy csak egyetlenegy héber nyelvű könyvet is írtak volna, de görög nyelven egy egész kis irodalmat teremtettek. Volt pl. egy *Ezékiel* nevű zsidó költő, aki az egyiptomi kivonulásról írt drámát. Theodot hős költeményben éneklí meg Jákob fiainak vitéségét, kik Dina nővérük elrablását torolták meg Szichem fiain. Történelmi művekből egész sorozat kerül ki, melyeknek tárgya zsidó vonatkozású, de írása, színezete tisztán görög. Gördülékeny görög hexameterekben a Sibilla neve alatt a bibliai eszméket terjeszt egy vagy több zsidó költő gondosan kerülve a szertartások és vallástörvények említését, nehogy felismerjék zsidó voltukat. Egy negyedszázad előtt ismerttettem először és fordítottam belőle egy pár száz sort. A későbbiek közül a világirodalomban is helyet és nevet vívtak ki az alexandriai filozófus,

Philo és Flaviusz Josefusz, ki áruója lett nemzetének, de mint történetíró a legnagyobbak közé tartozik, akinek nevét és működését Feuchtwanger regénye az utóbbi időben népszerűvé tette.

Hogyan van hát mégis, hogy a zsidó nagyközönség ennek a nagy görög zsidó irodalomnak, amelyből talán több veszett el, mint megmaradt, Philót és Jozefusz műveit kivéve, még a létezéséről alig, vagy semmit sem tud? Midőn a zsidóságot nemzeti és vallási létében a világ két legnagyobb hatalmassága, a római császárság és a zsidóságból sarjadt kereszténység igyekezett megsemmisíteni, a zsidóság kereste az okokat, melyek őt politikailag és valóságilag a tönk szélére juttatták, arra az eredményre jutott, hogy csak úgy maradhat fenn, ha — országtól, központi szentélytől függetlenül, — visszatér az ősi zsidó eszmék szolgálatához, a zsidó kultúrához, a héber nyelvhez. A görög műveltség nem erősítette a zsidóságot, hanem elgyöngítette. A *Szeptuaginta*, a híres biblia fordítás ismertette és terjesztette a biblia eszméit, de ennek eredményét nem a zsidóság, hanem a kereszténység aratta le, amelynek talaját a *Szeptuaginta* szántotta fel. Ez világraszóló nagy teljesítmény volt, de a zsidóságnak kicsi köszönete volt érte. Zsidók alkották meg a kereszténység első apostolát, a *Szeptuagintát*, de azért

CHÁSZID TÖRTÉNET

— Hajnali imára fel! — ébreszti a szemesz pirkadatkor az Elul napokon az alvó zsidókat.

A zsidók kitörlik az álmot a szemükből. — Ki az erős? — idézik a hajnali derengésbe — aki legyűri a vágyat. Légy fürgé, mint a szarvas, erős, mint az oroszán, hogy mennybéli atyád parancsát teljesítsd. Így tanítja Jozsef Káro, a Terített Asztal szerzője... Légy fürgé, mint a szarvas... A bünbocsánat napjai ezek.

Elszaporodtak a bünök Izraelben. A fiatalok levetik a kaftánt, pájeszüket lemeteszik, a lányok elhagyják a zsidóuccát, fiuknak öltöznek és — uram isten — a Messias késik...

Egyre késik. Most mind itt vannak a beszemedresben. Az egész pislani hitközség. A szívük alázatos. Szemükben árnyéket vet a nap félelme.

Kippur napja.

A pislaniak tudják: amíg a Csodatevő, rebbe Reb Méirl él — 120 esztendeig —

Az elegáns férfi léleiruhája
„ELTEX“
szövetből készül

„ELTEX“ 107 métere	Lei 470
„ELTEX“ 212 „	580
„ELTEX“ 1240 „	640

Brasevi kizárólagos lerakat:
„VESTIS“ posztóáruház Sirul Inului 22.

még sem ez a zsidók által készített fordítás lett a keresztény egyház hivatalos bibliája, bár az Uj-testamentum görög nyelvű, hanem a Jeromos egyházatyja latin fordítása. Nem kellett a zsidó írók munkája. A görög nyelvű és műveltségű zsidók pedig úgy Egyiptomban, mint Kisázsziában és a római birodalom különböző részeiben az el-sők voltak, akik az új, a még zsidó-keresztény mozgalomhoz csatlakoztak, melyből később a zsidóságtól teljesen eltérő és a zsidóságot támadó keresztény támadt.

Nem csoda, hogy a talmudban a biblia görög fordításáról dicshimnusz zengő szavaival szemben, amit e cikk elején említettünk, később olyan kijelentést is találunk, hogy az a nap, melyen a Tórát görögre fordították, oly szerencsétlen volt, mint amelyen Izrael fiai a pusztai vándorlásban az aranyborjút készítették. Másutt meg azt olvassuk, hogy ekkor három napos sötétség borult a világra, mint egykor Egyip-

tomban. A palesztinai zsidóság elfordult nemcsak a Szeptuagintától, hanem az egész görögül írt zsidó irodalomtól. Még a zsidó eszméket hirdető és a zsidóságot szolgáló művektől is. Rabbi Akiba még a 'tulvilági üdvösséget is elvitatta szoktól, kik e könyveket olvassák. Talán ez az egész nagy irodalom nyomtalanul elveszett volna, ha a keresztény egyház meg nem tartja. Pedig igazán nagy kár lett volna érte, mert nem csak zsidó, hanem általános kulturszempontból is fölbecsülhetetlen értéket képvisel. A zsidó tudósok most úgy száz év óta foglalkoznak vele egyre behatóbban és növekedő eredménnyel. Korunk zsidó íróinak sem ártana egy kissé vele foglalkozni. Az első asszimiláns zsidó irodalomra és sokan fájdalmas beismeréssel mondanák az Énekek Éneke szavaival: „A kertek őrzőjévé tettek, saját kertemet nem őriztem!“

teljesen kevés a jötettek száma. A bünöknek pedig se szeri, se száma. A Jécer-Hare egyre újabb zsákokkal megrakodva tér vissza. Reb Méirl lelke sir. Rosszul áll a zsidók dolga a mennyekben.

A hid inog a bünök sulya alatt.
A Jécerhare az utolsó zsákkért ment.
Reb Méirl sir. A hidon áll és sir.

Vétek és bünök, melyeket egész évben könnyelműen elkövettek a zsidók, most lenyomják a mérleg serpenyőjét. Az idők szelleme, kikezdte a zsidóuccát. Nem járnak mikveba a zsidók, ledarálják az imádkozást és a gazdagok nem támogatják a szegényeket. Sok zsidó házában hiányzott ezévből a szombati bor az asztalról. Szomoruaak a zsidók. A szomorúság — bün.

A zsidó uccá felett rossz idők járnak.
Reb Méirl leveti a kaftánját, ingujját felgyűri és a bünökkel telerakott zsákokat egyre-másra a folyóba veti.

Mire a jécer-hare az utolsó zsákkal a hidhoz ér — dermedten látja, hogy egész évi fáradozása odaveszett. A bünök a folyó fenekére kerültek.

A jécer-hare a tettes után kutat. Meglátja Reb Méirlt, amint törli magáról az izadtságcspepeket és megragadja kaftánja gallérjánál:

— Te vagy a bünös! Egész évi munkám gyümölcsét elraboltad. Rabló vagy.
Reb Méirl hallgat.
— Nem tagadod! Te vagy a bünös. A bíróság elé viszlek.
A legfelsőbb bíróság elnöke az Isten, így szól a vádlothoz.
— Beismered a bünöd?
— Beismerem — mondja reb Méirl.
A Tóra törvényei szerint, ha valaki lopott, a dupláját kell megfizesse a lopott holmi értékének. Ez a büntetésed.
Reb Méirlt halkán így szól:
— Pislani zsidó vagyok...
— Ha nincs pénzed a lopott holmi megtérítésére és a felperes kártalanítására, akkor le kell szolgálj a büntetésed. „Vöim és loj vönimkár bignöm vuszaj...“, ha nincs pénze, akkor adják el szolgának... A jécer hare szolgálja leszel. Így szól az ítélet...
Reb Méirl felébredt.
Felkapta a fejét és recitálni kezdte az imát:
— Lökojne avudov bedin...
Fohászkodjunk ahhoz, aki szolgákat vásárol az ítélet napján. Fohászkodjunk ahhoz, aki feltárja a mélységeket és a titkokat az ítélet napján...
A pislani zsidók vele imádkoztak. És kiderült az ég.

ADLER HUBERT

SZEP LAKÁS. BOLDOGSÁG.
nezzé meg
SZÉKELY és
BUCURESTI
bütorgyár r.t.
állandó kiállítását

BUCURESTI TGMUREŞ
TACHE IONESCU
HIVÁSÁGARA KIVÜLDÖZŐ MEGALZOTTUNAT EREDETI PÁZZAINUAL

WIZO A zsidó Asszony

HIVATALOS LAPJA

Roshasana és jomkippur

Irta: Dr. Fanny Schargorodska

Egy szentéletű ember nőül vett egy bűnös asszonyt, aki őt is bűnössé tette; egy bűnös ember nőül vett egy szentéletű asszonyt, aki őt is igazságossá tette. Mondva van: „Minden az asszonytól jön”. (Midras Rabba zu Genesis 17. és Midras Jalkut Schimoni zu Genesis 2).

Az asszonyok hatalma és lehetősége az életben hatalmas volna, ha helyesen tudnák azt felhasználni. Az otthon megteremtése és a gyermekek nevelése kizárólag az ő kezében van.

Egyedül az az asszony, ki fentartja a tradíciókat, képes a mai időkben arra, hogy otthonában helyes nevelési atmoszférát teremtsen és gyermekei számára az ünnepeket eseményé tegye. Más a helyzet a modern, idegen kultúrában nevelkedett zsidó asszonynál. Az idegen kultúra kiszakította őt a zsidóság gyökereiből, otthona semmit sem sejtet a zsidó életből és gyermekei „légüres térben” nőnek fel.

Rövid cikk keretén belül el se lehet mondani azokat a károkat, melyeket a gyökértelen nevelés okoz. És miután a mi ünnepeink életformái a legfontosabb alapját képezik a családi életnek — kiindulópontját és alapkövét a nevelésnek — szent kötelessége a modern zsidó nőnek, hogy visszatérjen a zsidóság ősrégi forrásaihoz és otthonában megteremtse a zsidó ünnep igaz atmoszféráját. Népünk jövője függ a tökéletesebb és egységesebb neveléstől.

A zsidó ünnepek Erec Jisraelben többé-kevésbé mélyebb tartalmat és jellegzetességet nyertek — újév és az engesztelőnap kivételével, bár évek óta próbálkoznak már ezzel is. A mai idők asszonyának kötelessége segíteni annak az utnak a keresésében, melyen keresztül ezeknek az ünnepeknek a megtartásában is kidomboríthatjuk a nemzeti ideálunk szellemét.

Minden zsidó ünnep össze van kötve népünk történelmének valamilyen eseményével — kivéve az imént említett két nagyünnepet, melyek kizárólag vallási jelentőséggel bírnak. Jelentőségük azonban szociális és univerzális szellemükben rejlik.

Az újévnek semmilyen történelmi jelentősége nincsen. A történelmi újév Niszan hónapban kezdődik (nálunk április). A zsidó naptár azonban Tisri havával kezd az évet (szeptember-október), a világ teremtésével és nem a zsidó nemzet kiszabadulásával az egyiptomi rabszolgaságból. A zsidó időszámítás sem Abrahammal, az első héberrel, hanem Abrahammal, az emberiség ősapjával kezdődik, akire az egész emberiség történelme visszavezethető. Ebből adódik az egész emberiség egységessége. A zsidó naptár az egyetlen naptár a világnak, mely az időszámítást a világ teremtésétől kezdve számítja — és törvényeinket is ez az univerzális eszme hatja át. Irva van: „a világ kezdetén átlunk” és nem „a zsidó nemzet kezdetén.” (Dr. Ernst Simon: „Haarec”-ben, Roshasana 5692.) Rendkívül érdekes, hogy a zsidó naptár végeleges formája a középkorban alakult ki, az emberiség történelmének legelső évtized napjaiban.

A Misna „négy különböző kezdetét ismeri az évről”, azon dolgok szerint, melyekre az évkezdetek vonatkoznak. Bölcsenki szerint az időszámítás kezdete és a Semita és Jovel évek a felszabadító és örömevek, a legmagasabb, az emberiség történelmében egyedülálló szociális

elvetek személyesítik meg. Tisri hó elseje az időszámítás kezdete és ez a dátum mérvadó a felszabadító és örömevek kiszámítására is. (Roshasana, I. fejezet.) Hét évet számolunk, akkor jön a Semita-év, amikor a rabszolgák felszabadítását hirdetik ki. (Lev. 25.) Ezután számolunk hétésszer hét évet, akkor elkövetkezik az ötvenedik esztendő, melyet megszentelnek és jubileumi évről kiáltanak ki, mert akkor föl zug a sófár hangja az egész országban és tudára adja mindenkinek, hogy minden, vásárlás utján szerzett tulajdonjog (háztelreke és földre vonatkozólag) érvényét veszíti és a szegények, akik kénytelenek voltak földjeiket eladni, ismét birtokukba jutnak.

A Tóra az újév ünnepét a sófárfuvás napjának nevezi. A sófár átható hangja elő kell, hogy készítse a szíveket a vásárló erő és a tulajdonjog fogalmainak átértékelésére, fel kell, hogy rázza a sorsközösségi érzést, ki kell, hogy szakítsa a népet mindennapi nyugalmas életének hangulatából és számádra hívja. „Szóaljék meg a sófár a városban és ne rázza fel a népe:?” (Amos 3, 6.)

Generációk során a sófárfuvás a Cionba való visszatérés szimbólumává vált; mikor kapja vissza országát Izrael népe. „Szóaltass meg hatalmas sófárhangokat megszabadításunkra és szüntesd meg számkivetésünket és szétszóratásunkat.” (Semone-eszre ima.) Népünk teljes komolysággal fogadja az újév ünnepét, mint félelmetes ítélőnapot, amikor az ember itélőszék elé járul. Ifjúságunk előtt azonban az újév ünnep általános emberi értéke ismeretlen. Ugy tekint, mint egy teljesen vallási értelmű ünnepet. A mai zsidó asszony feladata, hogy gyermekei előtt feltárja a roshasana valódi értelmét, hogy kihasználja az újév megünneplési formái-

ra vonatkozó összedottságokat, melyekben nevelési erő rejlik, mint pl. a gránátalma fölött elmondandó „schehechejannu”-áldást: „az ember úgy legyen telve jócselekedetekkel, mint a gránátalma magokkal.” Ugy újév napján, mint engesztelőnapkor fehér ruhába öltözködünk, annak szimbólumaképpen, hogy az elkövetkező évben megőrizzük lelki tisztaságunkat.

Az engesztelőnapnak teljesen vallási értelme van. Az egész napot böjtöléssel és imádkozással töltjük. De ennek az ünnepnek is van egy magasztos, erkölcsös, általános emberi alapja. „Az Ur megbocsátja azt, amit ellene elkövettünk, de amit embertársaink ellen követtünk el, azt csak egymásnak bocsáthatjuk meg” (Joma, 5. fej.) Erkölcsi kötelességünk jövőt tenni azt, amit embertársaink ellen vétettünk.

Népünk engesztelőnap szokásából ismerünk egyet, még azokból az időkől, amikor megvolt az országunk és az egységesség szimbóluma: Israel népének legszébb napjai Ab hó 15-e és az engesztelőnap voltak, amikor Jeruzsálem leányai fehér ruhában jártak — nem sajátjukban, hanem kölcsönkéntben — hogy ne szegyenítsék meg azokat, akiknek semmijük sincs. (Taaniht 4. fejezet.)

Mély nevelési erő rejlik az újév és engesztelőnap imádságok melódiáiban is. Ezeknek a melódiáknak rendkívül nemes és kifejező zenéjük van, mely megfelel az ünnep komoly jellegének. A melódiák hallatára lelkünket félelem tölti el és a tragikus akkordok mélyen felrúgnak. Elmúlt, távoli generációk hangja szólal meg bennünk. Behatolnak a lélek legbensőbb mélységeibe, különösen a Kol Nidre, melynek melódiája telve van fájdalommal és lágyssággal.

A zsidóság ősrégi forrásai örök értéket tartalmaznak, melyekből alkalmas formákat meríthetünk újév és engesztelőnap ünnepünk megartására.

Boldog újévet, Izrael leányai!
Áldással kezdődjék az új esztendő!

Reorganizálódott a tg-muresi Jung-WIZO

Fleischmann Árminné, a Wizo országos alelnökönőjének kezdeményezésére és vezetésével szeptember 6-án reorganizálódott a tg-muresi Jung Wizo, mely hosszú idő óta egyáltalán nem működött. A meghívott lányokon kívül — kik nagyrészen nem voltak eddig tagjai a Jung Wizo-nak — megjelent még Tihanyi Dezső helyicsoport elnök, Schwartz Dezsóné és Schöfler Bernátné, a Wizo vezető tagjai is. A gyűlést Fleischmann Árminné nyitotta meg és rámutatott arra, hogy milyen sajnálatos állapot, hogy eddig a J. W. nem működött és a lányok nemcsak, hogy nem dolgoztak, de nem is ismerik a Wizo célkitűzéseit és eredményeit. Kéri a lányokat, vegyék komolyan a dolgot, fogjanak össze társadalmi hovatartozásra való tekintet nélkül és segítsenek bennünket törekvéseink keresztülvételénél. Ezután Sichermann Mária szóval fel. Örömmel állapítja meg, hogy milyen szép számban jelentek meg a lányok. A kezdeményező kötelesség- és lelkiismeretérzete, valamint egyes leányok ambíciója és kitartása reményt nyújt arra, hogy ez alkalommal sikerüljön fog a Jung Wizot egy újraszervezni, hogy rövidesen az ország egyik legjobb csoportjává váljék. A továbbiak során rámutat arra, hogy milyen égetően

szüksége van a mozgalomnak minden új erőre és hogy minden zsidónak kötelessége részt kérni a munkából. Ismerteti nagy vonalakban a J. W. munkatervét, programját és kifejtji, hogy egyéni szempontokból is üdvös a cionista utat választani, mert az ad értelmet, célt biztosít életünknek és minden eredmény újabb örömet hoz számukra. Kéri a lányokat, érezzék úgy, mintha mindannyian egy-egy kis alkatek lennének egy gépezetnek, mely nélkül a „gép” nem tud funkcionálni, de ha minden kis rész a helyén van, úgy egy hatalmas teljesítményt nyújtó gépezet áldást hozó részeivé válnak.

Schwartz Dezsóné, a Wizo elnöknője meleg szavakkal kéri a lányokat, hogy teljesítsék a rájuk váró munkát és biztosítja a csoportot arról, hogy a Wizo mindenkor szívvel és szeretettel fogja támogatni őket célki üzéseik elérésében. A jelölőbizottság nevében Kelemen Piri következő munkabizottság megválasztását javasolja: Vezető: Fleischmann Árminné, kulturreferens: Sichermann Mária, KKL és KH referens: Simon Margit, jegyző, pénztárnok: Kelemen Pirooska, ellenőrök Diamanstein Irén, Moskovits Lucy, sajtóreferens: Sichermann Rózi. A megjelentek a jelölést egyhangú lelkesedéssel elfogadják és bejelentik a

Jung Wizo-ba való belépésüket. (Számserint 25-én.)

Rosenfeld Eliséva a volt vezetőség nevében örömmel állapítja meg, hogy az új meglátások és irányelvek mellett már a megindulás is biztató jele annak, hogy a J. W. ez alkalommal tartós működés és eredményes munka elé néz. Szeretettel köszönti az új vezetőséget és igéri, hogy minden támogatásukra lesznek. A gyűlés Fleischmann Árminné vezető zárszavával ért véget. (S. R.)

A zsidó munka ter- hódítása a zavargások alatt

A palesztinai általános munkásszervezet jelentéséből:

A palesztinai zavargások legsodálato- sabb kísérőjelensége kétségtelenül az az ellenálló erő, amelyről a zsidó gazdaság tett tanúságot ezekben a súlyos napokban. Az ötödik hónapja tartó megpróbáltatások ellenére, a zsidó gazdaság nemcsak, hogy megállta helyét, hanem meglepő módon alkalmazkodik az országban keltett új viszonyokhoz és azoknak követelményeihez is. Ha a zsidó gazdaság néhány ága szenvedett is a zavargások miatt, másrészt új gazdasági források nyíltak meg ezen idő alatt. Olyan gazdasági ágakban, ahol eddig gyengék voltunk, megerősödtek pozícióink. Különösen fontos tényező lett gazdasági életünknek: a tenger. Hatszáz új zsidó kikötő- és hajómunkás a zavargások eredménye.

A kolóniákon dolgozó zsidó munkások száma 8500-ra nőtt. A zavargások előtt 5500 volt a kolóniákon dolgozó munkások száma, úgy, hogy 3000 az új munkások száma. Ezek részben új bevándorlók, részben a városokból kikerült elemek. A munkanélküliség teljesen eltűnt a kolóniákról. A zsidó kolóniákon már csak 1400 arab munkás dolgozik. Ezek szerint a zsidó mezőgazdasági kolóniákon dolgozó zsidó munkások elérték a 85 százalékot.

A vasutnál még nem állt be alapvető változás, azonban sikerült az utóbbi időben 60 munkást elhelyezni.

A zsidó munkások összes hódításait összegezve 5500 új munkahelyet kapunk, a következő felosztásban:

Narancsültetvényekben	3000
Városból őrzésre kiküldött munkások	400
Haifai kikötő	250
Telavivi vasútállomás	100
Sofőrök az angol hadsereg szolgálataiban	100
A jeruzsálemi városi munkálatoknál	50
Kötő és mézfajtás Haifa, Jeruzsá- lela és Binamina	200
Haifa kikötő és városi munkálatok	100
Neser kőbányában	60
Az atlii kőbányában	70
A kormány közmunkálatainál	200
A Holtengernél	100
A rendőrségbe mozgósított és a haifai kikötőben az utóbbi napokban elhelyezkedett munkások	870
Összesen	5500

A sighetzi Wizo megkezdte őszi rendezvényeinek sorozatát. Augusztus 23-án az Uj-ságiróklubban tartott erkölcsileg és anyagiilag egyaránt jólsikerült teaestélyt. Háziaszonyok voltak: Klein Mórné, Simon Dezsóné, Lieber Miksáné, Kaufmann Jó-zsefné, Dávid Helénke, F. Rochlitz Gizl, Fischer Sándorné.

EG
(Das a

Németország té- négyzetkilométerny- ten iv papirosra ö- és imponáló. De- van, ennek a térk- nézőt: csupa feket- Egyes helyeken v- a gyászosan feket- egészen elborított- sük? Kézügyben a- és a kockák a fog- fogházak jelei, a- táboroké. Annyi- sággal uralták N- téktelen tulzás, k- egyetlen óriási b- Harmadik Birodal- Quartier einer A- ige valamikor N- Frigyes Vilmos p- máról. Nem lehet- ler dinasztia I. A- így variálni: Ne- retül fekvintezet? lehet.

A térképen kivé- a Carrefour új kö- 40 hónapos uralm- gyűjtőtábor fegy- gonmása ez a má- sleges olvasmány- zot. A büntetés- benne. A legapró- útésekkel súlyosb- lyen szépen hang- stein országában: kezdése és 25- után. De még me- nek a tábor para- tartja, halálbünte- be került szerenc- akad: felbujtás, l- féle cselekedeteke- szabályzat ilyen- való, a tányeknek- adatokat szed ös- az is bujtogató é- menetelés vagy n- kiabál, — lázadó- nen agyonlövök- kasztják. Aki b- ket, egyáltalán- megrongál, szint- ges esetekben is- mulasztását és —

A különös fe- az alapelv feke- Schwaeche, Aus- wird dort rücks- den, wo es im- aotwendig ersch- alapelveit pontos- náciizmus hajda- A nagytöke fel- nélküli tömegek- vor. De a tolera- vül helyezték és- rencsétlen állan- Harmadik Biro- za” érdeke így- De mindez, g- különösebb fegy- léktelei ennek- ga hatalmas ad- uralomról. Az e- gyűjtésről: Es- Tatsachenberic- bittlich, wie es- alapfogolata- 65 millió néme- Európa biztons- kán. Hitler fé- és a német né- szerien akar- megrohanni ök- tudja, hogy es- abban a téves- dott Németors- zérkar, pszí- egyik fogása- béke érdekébe- igazságot, — kell megm-

ADATGYŰJTEMÉNY EGY RÉMURALOMRÓL

(Das deutsche Volk klagt an. Ein Taatsachenbericht. Carrefour, Paris kiadása)

Németország térképe. A közel félmillió négyzetkilométernyi terület még így, egyetlen iv papírosra összeszorítva is, hatalmas és imponáló. De valami különössége is van, ennek a térképnek, ami elképeszti a nézőt: csupa fekete pont, kocka és K-betű. Egyes helyeken valóságilag előzölnek ezek a gyászosan fekete jelek a fehér papírosra, egészen elborítják. Vajon mi a jelentésük? Kétségben a magyarokat. A pontok és a kockák a fegyintézetek, a börtönök, fogházak jelei, a K-betűk pedig a gyűjtőtáboroké. Annyi van belőlük, hogy valóságilag uralkodnak Németországon. Nem mértékeltlen túlzás, ha sürűségük alapján egyetlen óriási börtönnek minősítjük a Harmadik Birodalmat. Kein Staat, — das Quartier einer Armee, tartotta a szállóige valamikor Nagy Frigyes apjának, I. Frigyes Vilmos porosz királynak birodalmáról. Nem lehetne ezt a szállóigét a Hitler dinasztia I. Adolfjának jóvoltából, most így variálni: Nem aiam, — gigászi méretű fegyintézet! E térkép szerint bátran lehet.

A térképen kívül még egy melléklete van a Carrefour új könyvének, mely a hitlerék 40 hónapos uralmának merlege: Az egyik gyűjtőtábor fegyelmi szabályzatának hasonmása ez a második melléklet. Szörnyűség olvasmány a 17 oldalas írógépeit fűző. A büntetések csak úgy záporoznak benne. A legapróbb semmiségekre is botlásokkal súlyosított elzárás jár ki. Mi-lyen szépen hangzik a Goethe és az Einstein országában: 25 bot a büntetés megkezdése és 25 bot a büntetés kitöltése után. De még messzebbmenő jogai is vannak a tábor parancsnokának: Ha kedve tartja, halálbüntetéssel sújthatja a kezébe került szerencsétleneket. Ürügy bőven akad; felbujtás, lázadás, sabotage. De mi-féle cselekedeteket minősít ez a fegyelmi szabályzat ilyen súlyos nevekkel? Aki való, a tényeknek mindenben megfelelő adatokat szed össze a gyűjtőtáborról, már az is bujtogató és — halállal lakol. Aki menetelés vagy munkaközben gajdol, vagy kiabál, — lázadó; ott, mindjárt a helyszínen agyonlövők és utólag ráadásul felakasztják. Aki barakot, konyhát, vezeték-eket, egyáltalán bármit a táboron belül megrongál, szintén az életével fizet. Kétséges esetekben is szabotázsának minősítik a mulasztását és — felkötik.

A különös fegyelmi szabályzat élén ez az alapvető feketék: Toleranz bedeutet Schwäche. Aus dieser Erkenntnis heraus wird dort rücksichtslos zugegriffen werden, wo es im Interesse des Vaterlandes notwendig erscheint. Meg kell adni: ezt az alapvető pontosabban betartják, mint a náciizmus hajdani gazdasági programját. A nagytöke felosztására, amivel a munkanélküli tömegeket főtették, nem került a sor. De a toleranciát alaposan hatályon kívül helyezték és a hóhér sűrűn nyul a szerencsétlen állampolgárok torka után, ha a Harmadik Birodalomra lezüllesztett „haza” érdeke így kívánja.

De mindez, a különös térkép és a még különösebb fegyelmi szabályzat csak a mellékletei ennek a könyvnek. A könyv maga hatalmas adatgyűjtemény a hitleri rémuralomról. Az előző ezt mondja erről a gyűjtésről: Es ist so objektiv, wie es ein Tatsachenbericht erfordert und so unerbitlich, wie es die Wahrheit gebietet. Az alapfoglalatja pedig a következő: Nemcsak 65 millió német ember sorsáról van szó. Európa biztonsága, a világbeke forog kockán. Hitler félre akarja vezetni a világot és a német népet. Az ellenfeleire rajtaütészerűen akar rátörni, készületlenül akarja megrögzíteni őket. A saját frontjáról pedig tudja, hogy csak akkor bírja a harcot, ha abban a téves hitben él, hogy a megtámadott Németország létéért küzd. A német vezérkar, pszichológiai laboratóriumának egyik fogása a folytonos béke-emlegetés. A béke érdekében kell tehát megmondani az igazságot, — hirdeti a Carrefour könyve — kell megmutatni és bizonyítani, hogy a

háboru ellenzőinek kiirtása az, ami most Németországban folyik és hogy ez az irtómunka tulajdonképpen már a háboru nyitánya.

A könyv bevezetése leleplezi, hogyan telepedett a hatalomba Hitler. Dehogyan állt mögötte a német nép többsége! Az ostromállapotot is messze túlhaladó elnyomás, elképesztő terror, valamennyi szabadságjog felfüggesztése mellett folyt 1933 februáriusában a választási küzdelem, amelyben Hitler egyetlen politikai érve a katolikus Germania szerint a töltött revolver volt. A 647 mandátumból mégis csak 288-at tudott megkaparintani; vele szemben a kommunistáknak 81, a szociáldemokrataknak 120 mandátum jutott. A többséghez csak úgy vergődik el Hitler, hogy megsemmisíteti a kommunista mandátumokat. A szociáldemokratákat és a szakszervezeteket viszont egyelőre ígéret-ekkel áltatja. Hitler kijelenti, hogy a szociálisták fokozatos eltűnésével számol. De még ugyanezen a napon felosztja ezt a második ellenzéki pártot is és megsemmisíti a mandátumait. A képviselők száma így 446-ra esökken, Hitler most már minősített többséggel rendelkezik és öngyilkosságba kergeti a parlamentet: megszu-lyasztathatja a hihetett rendkívüli felhatalmazást maga és a kormánya számára.

Most azután minden gatlás nélkül folyhat a hajszá: Elrabolhatja a munkásszervezetek százmillióit. A szakszervezeteknek még 1931-ben is 21 millió márka bevételük volt. Elulajdoníthatja a munkássajtót. Szétzúzhatja az ellenzéki pártokat (Menjé-ke az utunkból, különben félreseprünk beneteke az utból, — vijjogja Göbbels). Megindulhat a nagyvonalu hecc a gyaláz-kozás és rablóhadjárat a zsidók ellen, amit az olimpiász alkalmából az idegenforgalom tiszteletére, senkinek az érzékenységét nem érintő jámbor önvédelmi és fajvédő intéz-kedésnek minősít az egyszereiben szegény-los Völkische Beobachter. De megkapja a magától a protestáns és a katolikus egy-ház is. (Idézet egy hitlerista evangélikus lelkész beszédéből: Aki kétségbe meri vonni a becsület és szándékmat, rugást kap és kiköpheti a zápfogait! És idézet egy hiva-talos német újságiból: Kétezer év előtt Jé-zus alakjában nyilatkozott meg a teremtő az emberiség előtt. Ma a Hitler alakjában nyilatkozik meg a német nép előtt.) A munkahelyek kaszárnyákká alakulnak át. A munka magna chartájának alapelve: Az emberek nem egyenlők, hanem különböz-nek egymástól. Ehhez képest jogi szempont-ból is különbözöképpen kell velük bánni. A munkások szervezkedési joga megszü-nik, a költözködési jogukat is megnyirbál-ják, vitáikat a munkaadók által egyszere-ül összeállított becsületbíróóság dönti el, a munkakönyveikben politikai minősítések kapnak helyet, a bérük jelenősen csökken, viszont az árak erősen emelkednek. A be-csapottak közé tartozik — a Carrefour könyve részletes adatokkal bizonyítja — a paraszt és a polgári osztály is. A hivatalos statisztika 13 millió nyomorgóról ad szá-mot, akik számára 370 millió márkát gyű-jtött össze a Harmadik Birodalom. Ez nem egészen 8 pfennig fejkvótát jelent napo-n. Viszont egyedül a rokkantbiztosítások összegét 393 millióval csökkentette a Hit-ler rendelkezése, tehát nagyobb összeggel, mint amennyit a nagy csindarattával hir-detett télisegély kiosztott. A nyomor követ-kezménye a járványok és a gyermekhalan-dóság növekedése. Kenyér helyett háborus frázisokkal tömik a gyermekeket. A cél egy szellemileg korlátozott és vakon engedelm-es Landsknecht-típus kitenyészése, mert Rust kultuszminiszter kijelentése szerint a hűség az egyszerű ember jellemzője. Je klü-ger der einzelne Mensch wird, desto treu-loser wird er. Göbbels: Der Intellekt ist eine Gefahr für die Bildung des Charak-ters.

Az iskolákból tehát kidobtak a zsidókon kívül minden pacifistát és szociáldemok-ratát. Egyedül a főiskolai tanárok közül

kerekben 1300 veszítette el az állását a Manchester Guardian névszerinti statisztikája szerint. A főiskolai hallgatók száma is egyre gyérül: 1933-ban még 115 ezer diák látogatta a német egyetemeket. 1935-ben viszont csak 77 ezer a számuk. A sajtó is egyre gyengül. 1932-ben 11 ezer, 1935-ben már csak 8 ezer újság és folyóirat jelenik meg Németországban. Am megnövekedett a „haditudomány” (Wehrkunde) könyvkiadói tevékenysége. Míg 1932-ben csak 198 efféle háborus könyv látott napvilágot, 1935-ben már 433-ra nőtt a számuk. Ezek a könyvek a Buchhaendler Bór-senblatt ösztöne kijelentései szerint a német lelki fegyverkezést szolgálják. Kato-na nép kell legyünk! — hirdeti, az északi örök dinamikájáról fecseg és kiadja a jel-szót: Napról-napra némelebbé, azaz kato-násabbá kell válnunk!

A következő fejezet a veres elnyomás módszereit ismerteti, a verések, börtönbe hurcolások és gyilkolások végtelen láncolatát. Majd a gyűjtőtáborok részletes — a tervrajzokig és a gyilkolási statisztikáju-ig menően részletes — ismertetése követ-kezik. A külföldre menekülőknek a család-juk elhurcolásával állanak bosszút, s ismé-telten megtörtént már, hogy pályás gyer-mekeket rabolták el tuzul. A zsidókat az összeségükben tusznak tekintik. Példa rá a boykott nap hírhedt indokolása. Sőt az egyik náci szennylap kijelentette: Ha egy zsidóbérenc idegen hadsereg átlépné Né-metország határait, biztos, hogy zsidó hul-lákon fog taposni...

A politikai üldözés szolgálatában áll a híres sterilizálási törvény is. A mai rezsim ellenségei százezreit kasztrálják az ürü-gye alatt. A sterilizálási eljárásnak renge-teg halálos áldozata is van; a Carrefour könyve már 29 ezer halotról tud.

A civilizált világ valamennyi alapköve romhalmaz a mai Németországban. Jog az, ami a német népnek használ, — így szól az egyik híres hírleri tétel. A másik még cífrább. A jog és a Vezér akaratá azo-nosak. Napirenden vannak a letartóztatá-sok „megvédés” és megelőzés céljából, nemkülönben a beestelenné nyilvánítások és a számkivetések. A rendes bíróságok itélkeznek. A gyűjtőtáborok pokla bírói beavatkozás, sőt minden kihallgatás nélkül a politikai rendőrség jóvoltából, nyilik meg a szerencsétlenek ezrei előtt. Már az anti-náci gondolkodás: is büntetik és viz-szaható érvényű törvényekkel gondoskod-nak róla, hogy az uralmuk előtti törvényes cselekedeteket is megbüntethessék, ha a személy vagy a cselekedete nem kedvükre való.

A legdrágább szigor üldözi a „hazaárulást”, a fegyverkezés titkainak kifecsegé-sét. A hazaárulás fogalma persze rendki-vül tág. Hazaáruló az is, aki valamelyik tessék-lássék választásnál Hitler ellen sza-vaz, aki a külföldön elmondja vagy meg-írja az igazat a náci-uralomról, vagy aki csak — ezt is konkrét bírói ítélet bizo-nyítja — élceket farag róla. És az ítélet nem a cselekedetet veszi alapul, hanem a benne megnyilatkozó elvet.

A büntetés célja a megalázás, a bosszu, a politikai ellenfél testi és lelki megsemmisítése. A halál nem szenvedés, ehhez ké-pest a kivégzés nem büntetés; a fogorvos nagyobb kínokat okoz, mint a guillotine, — magyarázza egy náci szaklap. Dolgoz-tatni kell a foglyokat, míg összeesnek, be kell érjék ötórás alvással, az élemezésü-ke a fogyókúrák kalóriáira kell mérsékel-ni, — javasolta egy másik szaklap, mely-nek Deutsche Justiz a hangzatos címe. A Hitler kebelbarátja, Julius Streicher még ezzel sem éri be. Különleges cellákat léte-sített a politikai foglyok részére, amiken efféle felirások díszlenek: Közönséges gaz-ember vagyok. Züllött gazfickó vagyok. Pi-masz hazaáruló, az állam ellensége va-gyok.

A halál küszöbén sem szünetel a fogoly megkínzása. Tizennégy napon át tartót-ták például a halálra ítélt Albert Kayser nevű kommunistát abban a hiszemben, hogy a kivégzése félórán belül megtörté-nik. A humanizmus hóbortjában szenved-dő, megpuhult csontu ítélet-végrehajtás-nak vége. Az elítélteknek érezniük kell a nemzetiszocializmus kemény öklét, — írja a Harmadik Birodalom hivatalos lapja, a Völkischer Beobachter.

VIGYÁZZON,
NE TÉVEDJENI!

Bizalommal csak a régi, jóhírű
Weisz Ernő
szörmeszalomban (Golya-palota)
szerezheti be szörmeszükségietét
legelőnyösebben.

Egy részletes statisztikai összeállítás, a borzalom statisztikája felírás viseli, azt bizonyítja, hogy a Hitler-kormány 225 ezer polgárt ítél el az uralma 40 hónapja alatt politikai vagy vallási okokból és a fajtörvények alapján. Összesen 600 ezer évi szabadságvesztést porciózott ki rájuk! Pontosan beváltották, amit Göring 1933 március 4-én tartott beszédében megígért: Ich habe keine Gerechtigkeit zu üben, sondern zu vernichten und auszurotten. 1936 májusának végén 135 ezer politikai ellen-felét tartotta fogva az a kormány, mely-nek Göring egyik spiritus rektora. Tehát fogva tartotta a megsemmisítés és a kiirtás céljából. Kivülük 30 ezer vizsgálati fo-goly és 40 ezer védőőrizetbe vett egén, összesen 205 ezer ember szenved a Har-madik Birodalomban a meggyőződéséért.

A borzalom statisztikájának egyéb ada-tai: Egy millió letartóztatás politikai és világnézetű okokból, 130 ezer emigráns, közülük kerekben 100 ezer zsidó, 25 ezer u. n. Ausbürgerung, vagyis az állampolgári jog megszüntetése, 115 halálos ítélet. (Ha van ötöt közülük lefejezett a hóhér bárdja, a többi felakasztották.) A halálos ítéletek alaposságára jellemző az az indokolás, a-mellyel az egyik esküdőbíróóság a Horst Wessel állítólagos gyilkosait a vesztőhely-re küldte: Hogy a tettét megfontolás alap-ján követték el már csak azért is bizonyos, mert ennek ellenkezője számára semmifé-le támasz nem volt megállapítható.

Részletesen foglalkozik a Carrefour adatgyűjteménye a nobeldijra jelölt paci-fista apostolnak, von Ossietzkynek, a kom-munista vezér Ernst Thaelmann-nak és tel-jesen politikamentes védőügyvédnek Hans Littennek gyűjtőtáborbeli sorsával. A leg-érdekesebb a Litten esete: Hivatása gya-korlása közben szerzett kellemetlen órákat, a ma mindenható Hitler számára, rábizo-nyította, hogy hazugak a törvényességet fogadó esküvei és az esküvel erősítgetett állítása is, hogy az S. A. nincsen felfegy-verkezve. Egy kép Hitlert mutatja a bírós-ág előtt, amin lehajtott fejjel és a hátán idegesen összekulcsolt kézzel tűri a Litten ostromát. Ezért a kellemetlen helyzetért fi-zet ma Litten a gyűjtőtáborban. A politi-ka okokból elkövetett gyilkosságok és ö-n-gyilkosságok száma kerekben tízezer a Car-refour adatgyűjteménye szerint, mely 21 oldalon át, gyászkeretbe foglalva közli a névszerint is ismert áldozatok nevét.

Egy további fejezet a „Miért?” kérdést veti fel és megállapítja, hogy ez az irtóhá-boru a pacifisták ellen fontos alkotórésze a Ludendorff totális háborus tervének. Nem mondunk le egyetlen németről sem, — ordítja a náci program! Sem Csehország-ban, sem Elzászlotharingiában, Lengyelor-ságban, Ausztriában, vagy a régi osztrák-magyar monarchia utódállamaiban! Min-den németet egyesíteni akarunk a német birodalomban! Hogy ezt a célt elérhessék, ezért ápolják a világháboru harcos tradi-cióit (a Pappen szava) és ezért törlték a német szótárból a pacifizmus fogalmát. Ezért nevelik az ifjúságot hadijátékokkal (pompás példája ennek a nevelésnek egy ifjúsági ünnepély programja, melyet fasci-milben közöl a 284. oldalon a Carrefour könyve), ezért ismétli Hitler a II. Vilmos kardcsörtető kiszólásait. Uj európai térké-pet akarnak megrajzolni; elébb a színe-ceruzával cselekszik, hogy azután a kard élével, jobban mondva baktériumokkal és mérges gázokkal folytassák.

épésüket. (Szám-sze- volt vezetőség ne- je meg, hogy az új- vek mellett már a- ele annak, hogy a J- os működés és ered- Szeretettel köszön- igéri, hogy minden- esznek. A gyűlé- vezető zárszával (S. R.)

munka tér- zavargások

általános munkásszer- zöl:

rgások legcsodálato- kétségtelenül az az- l a zsidó gazdaság- a súlyos napokban. rtó megpróbáltatások- aság nemcsak, hogy- meglepő módon al- gban kreált új viszo- lóvetelményeihez is. néhány ága szven- miatt, másrészt új- nyitlak meg ezen idő- gi ágakban, ahol ed- megerősödtek pozí- ntos tényezője lett- a tenger. Hatszáz új- munkás a zavargások

zó zsidó munkások- A zavargások előtt- on dolgozó munkások- 00 az új munkások- új bevándorlók, rész- értült elemek. A mun- élűnt a kolóniákról. már csak 1400 arab- k szerint a zsidó me- on dolgozó zsidó mun- zálalékok.

em állt be alapvető- értült az utóbbi idő- lyezni.

összes hódításait ösz- nahelyet kapunk, e-

3000-
ldött munkások 400-
250-
100-

esereg szolgálá- 100-
munkálatoknál 50-
Haifa, Jeruzsá- 200-
si munkálatok 100-
60-
70-
álatainál 200-
100-

isitott és a hai-
többi napokban-
kások 870-
5500-

gkezdte őszi rendezvé-
gusztus 23-án az Uj-
erkölcsileg és anya-
értült teacstélyt. Házi-
Klein Mórné, Simon-
sáné, Kaufmann Jó-
ka, F. Rochlitz Gizl.

Kis történetek nagy rabbikról

A híres rabbi Akiba Eger, aki 1761-ben született a magyarországi Kismartonban, a boroszlói jesiván nyerte tanulmányi kiképzését, nagybátyjánál, Benjamin Wolf Egernél. Wolf Eger rabbi nagy súlyt helyezett arra, hogy a kiváló képességű ifjú minél többet tudjon és minél biztosabb ítélőképességgel rendelkezzen, amikor bonyolult vallási kérdésekben dönteni kell. Rabbi Akiba Eger 1815-ben meghívta a poseni rabbinátusi szék betöltésére. Megválasztása azonban nem volt egyhangú, mert a modern zsidók engedményeket vártak tőle vallási dolgában, amire a konzervatív érzelmi pap nem volt hajlandó.

Róla beszélik az alábbi jellemző esetet:

Egy szombat napon egy zsidó rokanva futott a rabbihoz.

— Rebbe! Borzasztó dolog történt!

— Mi lehet az a borzalom? — kérdezte a rabbi nyugodtan. És alig nézett föl a könyvéből.

— Rebbe! Szomszédom, Pinchese a mai szent szombat napján kint áll a vásártéren és porcellánt árul.

Most már szeliden fölnezzet a rabbi és a legteltesebb nyugalommal felelt az izgatott embernek.

— Mit keresel te szent szombat napján a vásártéren?

Hasonló esetet mondának Beschtról (rabbi Israel ben Elieser Bal-Schem-Tov), akinél egy napon nagy izgalmasan megjelent egyik tanítványa.

— Rebbe! Mose, a fuvaros, ma közben olajozza a kocsi-kerekeket!

— Tévedsz, fiam, — válaszolta a rebbe. Mose, a fuvaros olajozás közben is imádkozik.

A „Malbim“ (Meir Löb Malbim), aki egy időben bucaresti főrabbija volt, híres kommentárját Königsbergben adta ki. Itten való tartozkodása alatt meghívást kapott Memelbe, hogy avassza föl az új bet-hamidrast. Memelben abban az időben nagyon feszült volt a viszony a konzervatív és haladó zsidók között. A haladók modernül öltözöttek, lenyírták szakállukat, keveset látogatták a templomot, és főképp nem törődtek a kóserséggel, ami nagy elkeseredést és ellenkezést okozott a konzervatív táborban. Egy része ezeknek teljesen elszigetelte magát a modernektől, akik a gyűlölködésre természetesen gyűlölséggel feleltek.

A bet-hamidras fölvételére Malbim a béke helyreállítására használta föl. Beszédeben idézte a Bibliának ósapánkra vonatkozó azt a részét, amikor Jakob maga elé kérte fiait, névszerint szólította és megáldotta őket. Jósef akkor odavezette két fiát Manassét és Efráimot, hogy áldan meg őket. Mikor Jakob ösüink megpillantotta őket, megkérdezte: „Mi éle? Kik ezek? Mire József: „Fiaim ők.“ Elkor Jakob így szólt: „Hozd ide, hogy megáldjam őket.“

— Kérdem tőletek, memeli zsidók — szólt emelkedett hangon a rabbi — hogyan kérdezheté Jakob, „kik ezek?“ hiszen ott élt József házában és minden nap maga előtt látta őket! Mindennap játszott velük, az unokáival! Csak hogy akkor bizonyára egyiptomi ruhában jelentek meg előtte, nem úgy, mint máskor, ezért nem ismerte meg őket. De amikor József kijelentette: „Nézd atyám, hiszen ezek a gyermekeim“, Jakob hangosan megszólalt: „Hozd ide, hogy megáldjam őket.“ — Memeli zsidók, látom sokan közületek lenyírtátok pajesztokat és szakálatokat, sőt hallom, hogy trófit is esztek. Én is, ósanákkal. Jakobbal kérdelem: Mi éle? Kik ezek? És hallom a választ: „Bonáj hém!“ Ők is Izrael gyermekei. Lénjenek hát elő, hogy megáldjam őket.

E méltányos és engesztelő szellemű

beszéd mély hatást tett a lelkekre és a béke nemsokára helyreállott a közösségben.

A Malbim híres volt józsu humoráról is. Amikor Bucarestbe került, az első időkben elé járultak a község tekintélyesebb tagjai és megtanácskozták vele az új intézmények alapítását: iskolák, talmud-tórák, fürdő és jótékony egyletek létesítését. Az urak sokat ígértek, de keveset tartottak be, úgy hogy a programnak csak kicsiny töredékét lehetett megvalósítani.

A nagyünnepnek valamelyik napján egyik beszédeben a Malbim finom szatírával érintette ezt az ügyet.

Zsidó élet — száz évvel ezelőtt

1878-ban megjelent Pozsonyban „Lákute Chaver ben Chajjim“ című rabbinikus mű első kötete. A könyvet R. Chiszdzija Feivel Plaut írta, aki a pozsonyi nagyhirű Mose Szofer híres tanítványa volt és később mint Nagysurány főrabbija működött. A könyv előszavában a Szlovénországban nagyon népszerű pap pszaltikusán írja le azt az életet, amit fiatal korában — száz évvel ezelőtt — látott egy kis csehországi zsidó közösségben, ahonnan elszármazott.

Kolinban, Csehország városában születtem, abban az időben, amikor ez a város valóságosan telítve volt bölcsekkel és irástudókkal. Körülbelül harminc olyan családapa élt itt, akik fiatal éveikben talmudi főiskolákat látogattak és járatosak voltak a talmudi dialektikában és a halachában. A hitközségben abban az időben valósággal szent szellem uralkodott.

A város négy száz családjá közül csak egy volt, aki nem taníttatta gyermekét talmudra. Erre az emberre azonban ujjal mutattak és azt mondták: „Látjátok, ez az, aki nem törődik az Ur szavával!“ Ha valamelyik családapa szombaton az ünnepi imádkozás nem jött el az akkor szokásos magas ünnepi kalapban a zsinagógába, akkor ha tagja volt a Chevra Kadisának, pénzbüntetésre ítélték.

Minden reggel, talán éppugy, mint nyáron, az ima kezdete előtt a „Reggeli Ahitát“ egyletnek tagjai összegyűlekeztek és a jeruzsálemi szentély elpusztítása fölötti gyásznekeket recitálták. Majd néhány zsolótart mondotak, ami egyébként nem tartozott az imarendhez. Reggeli ima után a templom előcsarnokában maradtak a Talmud Egylet tagjai és napi penzumukat tanulták.

Csütörtökön este kint a „Raschi Egylet“ tagjai a templomszoiga házában tartottak összejövetelt, ahol prédikátoruk az éjféli óráig agadikus Tóra-magyarázatokat adott elő. Éjfélkor leültek a földre és gyászimákat mondtak az elpusztított Palesztina miatt. Szombaton a prédikátor ismét előadást tartott számukra.

A gyermekek már négy éves korukban kezdték tanulni az imákat és a Tóra öt könyvét. Amikor befejezték hatodik évüket, hetenként nyolc órán át látogatták a profán iskolát, hogy megtanuljanak németül írni és olvasni, számolni és egyéb gyakorlati ismereteket. A nap többi óráit nyáron estszürküléig, télen pedig a harmadik esti óra végéig, zsidó tanítóknál töltötték, aki Talmudban, Bibliában, Raschi magyarázatban, Prófétaban, és héber grammatikában oktatta őket.

En 5578 (1818) Svat 24-én születtem, egy szombati napon. Atyám apja születésem előtt már régen meghalt, de anyám apja, aki néptanító volt, irányította kora gyermekéim óta nevelésemet. Alig töltöttem be harmadik évemet, a lehető legrövidebb idő alatt megtanított héberül olvasni, bevezetett a Tóra öt könyvének ismeretébe és alig voltam ötéves, amikor már a Talmud különböző témáiba beavatott. Amikor hatodik évemet betöltöttem, így szólt apámhoz:

— Most már nem vagyok hajlandó fiadat oktatni; ad át őr R. Jozsefnek, aki a Talmud és kommentárainak oktatásával foglalkozik.

A városban volt egy másik tanító is, aki

— Idejöttem — mondotta — és esodálkozással láttam a furcsaságot, hogy amikor a Tórát az almemor körül viszik, az emberek a Szentírás felé mutatnak, aztán a kezeiket csókolják. Mindenütt szájjal csókolnak és kézzel adnak. Itt kézzel csókolnak és szájjal adnak.

A célzás sokkal világosabb volt, sem hogy meg ne értették volna. Ünnepek után a hitközség vezetői összeültek és elhatározták, hogy ezemul többet fognak betartani ígéréteikből, mint eddig. Ha nem is két kézzel, de egy kézzel fognak adakozni.

A tóracsókolás régi szokását azonban megtartották.

„korszerű“ módon tanított: Nagyon kevés Talmudot, főleg Bibliát és grammatikát. Ez a tanító apám rokona volt és díjmentesen vállalta volna az én tanításomat. Ezzel szemben R. Jozsef tanítványai fizettek, mivel hogy a tanító nagyon szegény volt.

Nagypapam azonban megecsüdtött, hogy nem léphetjük át házának küszöbét, ha apám engem a modern tanítóhoz ad. Így kerülttem R. Jozsefhez, annak néhány kitűnő tanítványa közé. E tanító szigorú nevelési módszereinek egyike az volt, hogy minden olyan tanítványt megbüntetett, aki nem értette meg kis gondolkodás után sem S. Elieser Edeles és a lublini r. Meir Talmud-magyarázó érveit. Nagy súlyt helyezett arra is, hogy tanítványai önállóan tanuljanak és gondolkozzanak, annyira, hogy én már nyolc éves koromban azzal a kéressel járultam városunk néhány talmud-tudósához, hogy jelöljenek ki számomra egy tetszés szerinti oldalt a Talmudban, amit én, minden segítség nélkül, a jelenléttükben átolvassok és nyomban le is vizsgálhatom magam.

5586 (1826) Ijjár hó 9-én rabbi Benjamin Wolf Löw, a híres gáon, aki szerzője volt a „Schaare Tóra“ című műnek, elhagyta községünket és Tapolcsányban vállalt rabbinátusi állást. Távozásának napja hitközségünk számára valóságos gyásznap volt. Öreg, ifjak, leányok, gyermekek, asszonyok zokogva panaszkodtak, hogy a község fénye és dicsősége eltávozik. De nemcsak Kolin városában érződött e távozás következménye, hanem egész Csehországban. Másnap a német iskola tanítója már elrendelte, hogy a gyermekek előadás közben tegyék le kalapjukat. Ugyanilyen arányban csappant meg egész Csehországban a zsidók istenfélme. Mert amíg a gáon Kolinban élt, az ő személye az ország minden zsidó hitközségét istenfélélemmel töltötte el.

5588-ban (1828) a morvaországi nagyrabbi, Mordecháj Benet, Karlsbadba való átutazása alkalmával egy szombati napra községünkben szállt meg és prédikációjában megrótt a tagokat. Szemrehányást tett nekik, hogy nem választottak új rabbist és vallási vezetőt. Egyben megígérte, hogy intervenálni fog a „Schaare Tóra“ szerzőjénél, hogy jöjjön vissza Kolinba, föltéve, hogy a hitközség is így kívánja ezt. Hozzátette, nehogy rokoni részrehajlással gyanúsítsák (fiának ugyanis r. B. Wolf Löw huga volt a felesége), hogy nem ragaszkodik éppen a volt rabbi személyéhez. Azt pedig megköveteli tőlük, hogy amíg visszajön Karlsbadból, föltétlenül töltsék be a rabbinátusi állást. Ezt azonban a hitközség nem cselekedte meg, mire az országos főrabbi Karlsbadból való visszatérése alkalmával elkerülte a várost. Kimentünk eleje az országutra, de ő kocsijával bekanyarodott egy mellékutra. Utána futottunk, nagy könnyörgésünkre visszajött és az éjszakát városunkban töltötte. Magához kérte a hitközség előjáróját, akiknek nagy szemrehányásokat tett azért, hogy nem törődnek intelleivel.

Ugyanazon év Elul hónapjában, néhány héttel az országos főrabbi látogatása után, átutazott városunkon R. Chaim Deutschmann, az áldott emlékül gáon, hogy eljusson székhelyére, Trebitsch morvaországi városba. Hit-

Málnási Máriaforrás

gyomorégést azonnal megszüntet

Ardeal legjobb, leg-régibb gyógyvize

Mindenütt kapható!

Allamilag engedélyezett
Special szanatórium
Pöstyén
gyógyfürdőn
rendkívül előnyös 21 napos
pauszakurát
ajánl reumás és közvény bántalmak ellen.
Elsőrendű ellátás, orvosi kezelés, az összes
gyógyfürdők luxusosztályán, kurtaxa, összes
adók és költségek mindössze
9.800 Lei
utószámláért. Tökéletes komfort. Modern
diétás orvosi kúrák. Fogyo- és hízókúrák.
Információkkal szolgál közvetlenül a szanatórium orvosi vezetősége Dr L. Schmidt
és Dr Weis utján, valamint a Hamburg-
America Line S. A. R. Bucaresti, Calea
Victoriei No. 84.

községünk előjárói megkérték, hogy maradjon nálunk szombaton és tartson prédikációt. A rabbi eleget tett a kérésnek, prédikált, mire egyhangulag rabbinak választották és 5589 decemberében be is iktatták állásába. Vele jött a kiváló tanítványok egész serege, minthogy abban az évben Leipnik rabbi: a gáon r. Baruch Fraenkel meghalt és tanítványaik nagyrésze mester nélkül maradt. Néhányan közülük azonban Prágába mentek és levetették a Tóra jármát.

5589 (1829) Szivan 22-én elvesztettem felyem koronáját, vallásos anyámat, — nyugodjék békében, — aki munkájának hozadékából minden hónapban fizette érettem a tandíjat.

Öt éves korom óta minden nap télen éppugy, mint nyáron, az ima előtt felébreztet, hogy vele együtt olvassam a zsolótárokat. Titokban megbizta az egyik templomszolgát, hogy értesítse, valahányszor ima közben beszélgetek. Nem tudtam elképzelni, honnan tudja anyám olyan pontosan, hogy én mit csinálok a templomban. Mig egy napon szembe kerültem a szolgálával, amikor éppen elhagyta szüleim házat...

Aki megszövegezte anyám sirkövének felírását, megírta: „Minden igyekezete és munkája odairányult, hogy fiát a Tóra szellemében nevelje.“

Halála előtt felőrával magához hivatott engem és növéremet, Relett s megáldott bennünket. Az áldás szavaival lehetne ki égi tisztaságban lelkét.

Amióta elvesztettem ezt a dicsőfényemet, lemondottam minden földi örömről és a lelkem csak nem akart megvigasztalni. Apám a temetés alkalmával nem volt a városban, este érkezett meg és keserűen zokogott. Nem akart megegyeszer megházasodni, hanem szobát bérelt számunkra egy zsidó családnál. Rokonaim magukhoz akartak venni kosztra, én ezt elhárítottam, mert képtelen voltam megszokni ékezni. Inkább kávéból és krumpliból táplálkoztam. Apám egész héten nem volt otthon, kocsin bejárta a falvakat, ahol bóröket vásárolt. Ezt az életmódot addig folytattam, amíg egy napon az ocean összeestem a gyöngösetől. Így hát mégis rákényszerültem, hogy rokonaim ajánlatát elfogadjam és 5594 (1834) tavaszán csatlakoztam két kereskedőhöz, akik Magyarországra utaztak, hogy itt kendert vásároljanak. Velük utaztam Tapolcsányig, ahol felkerestem egykori rabbinát, a „Schaare Tóra“ szerzőjét, hogy nála tanuljak.

Mint hogy a gáon jól ismerte anyámat (nyugodjék békében), úgy ő, mint fia, a „Dvure Jirmijahu“ szerzője, szívesen fogadtak. Az utóbbi akkor mint kereskedő működött, de ezt a működését csak mellékfoglalkozásnak tekintette; főképpen a Tóra tanulmányozásával foglalkozott.

Tapolcsányban való rövid tartozkodásom alatt a hét két napján a rabbinál és fiánál ékeztem. Röviddel megérkezésem után az a baleset ért, hogy minden pénzemet, amit hazulról hoztam, elvesztettem. Nem maradt, csak huszonhárom rézkrajcárom. A rabbi, aki értesült bajomról, megbizta egyik tanítványát, hogy inditson gyűjtést számomra. Így jutottam megint egy kis összeg birtokába. De az egész ügyben Isten újját láttam a nem maradtam tovább Tapolcsányban.

Rövid elhatározás után Pozsonyba utaztam, hogy belépjek r. Mose Szofer jesivájába. Amikor megérkeztem, felkerestem egy földimet, egy Rechla nevű szegény asszonyt, Michel Präger ur feleségét. Az asszony ingyenes szállást adott, de minthogy magának sem volt agysemije, csak egy fátékent bocsátott rendelkezésemre fekvőhelyem. Erre ráhelyeztem a tészalapítót és előlé teritettem ruhámat. Néhány hónapra keresztül ez volt a fekvőhelyem. Ingyenes ebédekhez nem tudtam hozzájutni, de a talmudifjak jótékonyági egylete minden héten kilenc garast adott. Ezért vettem egy fekete kenyeret és péntektől péntekig ez volt a táplálékom.

Boldog
kiván elő
detőinek
barátainak
Uj Kele
szekesz
hivatala

És épít

Irta: dr. Drech
Romokból emelt
Frissen hantolt sí
vek sötétben lobog
nők korai álmuk
mélységekből. Fáj
Trachém Cion! M
vés Cionban, a gy
Eszteje az
ünnepe szől a s
a világ szive dob
szeretében. A r
fogtak össze az
lettünk a nagy c

UJ S

A SCH
nem veszik fe
irattáskák, b
kezelik. A ker
Háziasz
nok pénz spó
A fogys
PASZTA felir
Aki kö

munkában. Pró
„Ki etén etchen
záslajlaj, nemi
látni — ott, eg
lyén.

Magunk melle
jait, a szellem
merését, csodilo

S most gyász
és siralomra va
sir a lelkünk, a
földért, még ki
tépést szabadsá
don, amelyből a
jaát, fegyverek
del, amelyet m
harcainak szim
vörtől megszén
békés munkáso
állítás életért
leniül kall hallg

De az a rán
nagy munkára
lit bennünket.
te erőnk. Ma
holnap ígérele
áldó harmatv
mának szomor
dó ember s aho
véreink akarát
jesebb zsidósá

Es a zsidó
tartani nemze
mondhatatlan
Megirigyelt
latos sikereit.
keséget. Csá
moruságunkat
A felmerül
giáinkat, meg
Sok család

HIRBEK

Boldog újévet

kíván előfizetőink, hirdetőink és letelepedéseink és barátainak az

Uj Kelet

szerkesztősége és kiadó-hivatala

És építünk a romokon

Írta: dr. Drechsler Miksa főrabbi

Romokból emelkedik ki ünnepi oltárunk. Frissen hantolt sírok szegélyezik, ifjú szívek sötétben lobogó szemek alusszák bennük korai álmukat. Sónajok szállnak a mélységekből. Fájdalmuk az égbe kiált: Trachem Cion! Meddig tart még a kártevés Cionban, a gyász Jeruzsálemben?

Észteje azé a sófár. Ugy látszott, hogy a világ szíve dobbant meg a szent föld szeretetében. A régi romok felépítésére fogtak össze az összes zsidó erők. Eggyé lettünk a nagy célban, a teremtető zsidó

végre igazi nagy és örök megváltást akar a zsidó ifjuság. A maga erejéből, saját emberségéből valót.

Ugy akar élni, ahogy más népek élnek a maguk földjén, ha nehezen és gyötrelmesen is, de békén és becsületben. Szörnyű küzdelemben — de tudva: miért!

A sok, mindenünnen környező bajjal valamelyest megbékíti az a tudat, hogy az ő keze és lelke is benne van az élet küzdő, cselekvő erői között, hogy nemcsak szenvedője, de formálója is a történetnek.

Harcra, munkára szólít a sófár! Uj, nagy munkára gyűjti fiait megaláztatott népünk!

Nemcsak a pusztá földjét kell virágos mezővé szántanunk, de megsebzett lelkeinket is a hit magasságába kell emelnünk.

Örök harc az életünk, ám az az emberfölötti erő, az a mindent legyőző hit, mely éltette és fenntartotta Izraelt mind a mai napig, legyen a tietek, vezessen benneteket diadalra.

Legyen áldás munkátokon, kik felépítitek a romokat. Ne csüggedjétek! A sok mártírvér vetéséből a szabadság napja kelljen életre!

— Launk legközelebbi száma a közbeeső roshasana ünnep miatt, vasárnap a rendes időben jelenik meg.

— Száz francia mérnök érkezett Bucurestibe. Bucurestiből jelentik: Belgrádból ma 100 francia mérnök érkezett Bucurestibe, akik néhány napot Romániában töltenek és megtekintik a fontosabb román ipari üzemeket.

— Október 15-én több külföldi követet cserélnek ki. Bucurestiből jelentik: A Tempo szerint október 15-én változásokat eszközölnek a diplomáciai karban. Néhány meghatalmazott minisztert váltanak le.

Fogorvosok figyelmébe!

Porcellán (Jacket) koronák és inlayk

készítését vállalom.

ROSENTHAL

fogászati laboratórium, Calea Marechal Foch 25.

— Antonescu Genfbe utazott. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt Antonescu külügyminiszter a Simplonnal elutazott Genfbe Cretzianu, a külügyminisztérium politikai igazgatója, Crutzescu és Ioanid miniszteri tanácsosok kíséretében. Badulescu, Seba cseh követ, a jugoszláv ügyvivő, stb. búcsúztatták.

— A SZIGURANCA KÖZLÉSE. Több helybeli lapban néhány nappal ezelőtt tudósítás jelent meg arról, hogy Someeni közelében gárdista munkatábor van, melyet a helybeli sziguranca is meglátogatt. Az ügyvel kapcsolatban a sziguranca közli, hogy a munkatábor, amely Someeni közelében van, Corneliu Zelea Codreanu magántulajdonát képezi. A cluj rendőrség állambiztonsági osztályának nincs tudomása arról, hogy Cluj környékén gárdista munkatáborok lennének.

Wallace Beery mint kém és forradalmár

„Garcia futárja” a címe a legújabb kalandorfilmnek, melyben Wallace Beeryt legutóbbi és talán élete legsikerültebb szerepében látjuk viszont. Wallace Beery egy kalandort alakít, aki az amerikai tengerészet-től szökött meg és mint kém és forradalmár a legizgalmasabb kalandokba keveredik a kubai dzsungelben. Partnerei John Boles és Barbara Stanwyck, akik tehetséges játékkukkal segítenek sikerre vinni ezt nagyszerű kalandorfilmet.

— Ünnepi prédikációk. Glasner Akiba főrabbi a roshasana istentiszteletek során csütörtökön délelőtt kilenc órakor a nagytemplomban, pénteken ugyancsak kilenc órakor a Poale Cedekben tart ünnepi szónoklatot. Szombaton délelőtt 10 órakor „sabbatösüva” beszéd a nagytemplomban. Az előljáróság felkéri a tagokat, hogy mindenki tartsa kötelességének eljenni a prédikációhoz.

— A MODELHÁZ értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy külföldi őszi és téli ruha- és kabátkülönlegességei megérkeztek. Mielőtt szükségleteit beszerezné, keresse fel bizalommal a Modellház Memorandum ucca 5. szám alatti dúsz raktárát, ahol külföldi modelleket kaphat jutányos áron.

UJ SZENZÁCIÓ A SCHMOLLPASZTÁNÁL!

A SCHMOLLPASZTA R. T. vegyészének sikerült a világhírű SCHMOLLPASZTAT még tökéletesebbé tenni. Az új recept folytán a cipők lakkfényessé válnak, az ucca porát nem veszik fel és teljesen vízmentesek lesznek. Ezzel a Schmollpasztával azonban nemcsak a cipőket lehet tisztítani, hanem a női kiegészítőket, utiböröndöket, iskolatáskákat, irattáskákat, bőrruhákat, bőrbutorokat, lószerszámokat és politurozott butorok is újja válnak, ha a fekete, barna, sárga, fehér vagy piros, tehát a megfelelő színű SCHMOLLPASZTÁVAL kezelik. A kereskedőknél levő áruk már az új szabadalmazott recept szerint készültek és ugyanannyiba kerülnek, mint eddig. Egy doboz csak 6, 11, 15, 24, 35, 59 lej.

Háziasszonyok! Cipőiteket csak SCHMOLLPASZTÁVAL tisztítsátok és kísérjétek meg már egyszer a kiegészítőket, bőrbutorokat stb. is ezzel ápolni. Örömtök lesz benne, sok pénzt spóroltok meg vele és mindig megelégedettek lesztek vele!

A fogyasztókat ismételtlen figyelmeztetjük arra, hogy mi csak egyetlen cipőkrém gyártunk és hogy a mi összes dobozainkon a királyi korona alatt a jellegzetes SCHMOLLPASZTA felirat látható. Mindenféle más dobozok, amelyek a mi dobozainkhoz hasonlóan néznek ki, hamisítványok.

Aki közelebbi felvilágosítást kíván, írjon egy levelezőlapot vagy telefonáljon nekünk!

SCHMOLLPASZTA R. T.
Cluj képviselő: GEIGER ALBERT
Calea Decebal 60/a.

munkában. Proféta teljesítését láttuk már: „Ki etén etchem Isém v'lihu”, — világ zászlaját, nemzetek ékességét akarják látni — ott, egész földem legszentebb helyén.

Magunk mellett tudtuk a népek legjobbait, a szellem kiválóságait, a világ elismerését, csodálatát.

S most gyász zavarta meg ünnepeinket és siraomra vált örömről. Testvéreinkért sir a lelkünk, kik életüket adták a zsidó földért, még ki sem virult és már is megégett szabadságunkért. És fáj, hogy a föld, amelyből az örök béke profécija sarjad, fegyverek dörögnek, hogy azt a földet, amelyet mindig a szellem győzelmes harcainak szinteréül szántunk — ártatlan vértől megszentélemlenitve látjuk. Hogy békés munkások, földet turó chalucook kiáltását élelert és segítségért — tehetetlenül kall hallgatnunk.

De az a ránk köszöntő új esztendő új, nagy munkára, nagyobb buzgóságra szólít bennünket. Mindig a jövőnő hite éltet-e öröket. Ma is ez tartja életünket: a holnap ígéréte. A sötét égből hajnal kél ki, áldó harmatával és fénye ott csillog már a múltak szomoró érzésén. Amerre jár a zsidó ember s ahogy megérint bennünket testvéreink akarata, mindenütt mélyebb és teljesebb zsidóság szál felénk.

Es a zsidó nép fia, meg szünnék fennen tartani nemzeti otthonunk valóságát — mondhatatlan nehézségek közepette sem. Megirigyelték ellenségeink Israel csodálatos sikereit, szépségeit és fénylő büszkeségét. Csak a szegénységünket és nyomorúságunkat nem irigyelték meg tőlünk. A felmerülő bajok csak fokozták energiánkat, megacélozzák erőnket.

Sok csalódás és megsejgyenülés után

— Egy hitközségi elnök ünneplése. Brasovból jelentik: E hó 6-án, vasárnap délelőtt a brasovi nyugati ritusú hitközség tanácstermében ünnepélyes keretek között leplezték le dr Gergely József volt hitközségi elnök portréját. Az ünnepi beszédeket Szegő Arpad elnök és dr Deutsch Ernő főrabbi tartotta, méltatva dr Gergely áldásos munkásságát. Az ünnepelt meghatódottan köszönte meg a vezetőség és a hitközség tagjainak meleg ovációját, egyben halálját fejezve ki munkatársainak, akik szíves- lélekkel támogatták. Felszólította a megjelenteket, hogy mindenki tegye meg kötelességét a nehéz időkben vállalásával és hitközségével szemben.

— Aranyérmé és az ezzel járó béldugulás, végbélrepedés, kelés, terhes vizeleli inger, májduzzadás, derékfájás, mellszorulás, szivdobogás és szédülési rohamok esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz használata csakhamar kellemes megkönnyebbülést eredményez. Az orvosok ajánlják.

— Meghalt Zaimis, volt görög köztársasági elnök. Bécsből jelentik: Zaimis volt görög köztársasági elnök ma meghalt egy szemeringi szanatóriumban.

— Uj helyiségbe költözik a cluj Villamosmű. A cluj Villamosmű szeptember 2-i kezdettel a Soreani R. T. palotájába költözik. Az új helyiség, amely az eddigiektől eltérőleg a modern higiénia és a közönség kényelmi igényeinek megfelelő, a Memorandum uccában van. Bejárat a Sincal ucca felől.

— Husvágókéssel szurta le barátját egy mészáros. Bucurestiből jelentik: Craiova-ból jelentik: Egy Stelian Dumitrescu nevű mészáros Ghindeni községben összeesett egy Ilie Canstantin nevű ismerősével, előrántotta husvágókéssel és leszurta azt. Tette elkövetése után eltűnt. A csendőroknak azonban sikerült elfogni.

Spanyolország lángokban

Spanyol forradalmárok harcait mutatja be az új Wallace Beery és John Boles film, a „Garcia futárja”. Wallace Beery mesteri alakítása és a kubai spanyol forradalom grandiózus képei a mostani spanyol polgárháború idején különös érdekfűzőre tarthatnak számot.

— Öhlmacherné Hellmann Magda okl. francia nyelvtanárnő tanításait megkezdte. (Str. Calugaritelor 1. sz.)

— Sirköavatás. Néhai özv. Löbl Dánielné sirköavatása vasárnap, e hó 20-án délelőtt 11 órakor a Feleacului uti régi temetőben fog megtartatni.

— Strasserné, Hermann Katka a zongoratanítást ugy kezdők, mint haladók részére újból megkezdte. Str. Marechal Foch 53. földszint.

— Sirköavatás. Néhai Schwartz Ignácné sirkövének avatása folyó hó 20-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az új orthodox temetőben. A rokonokat és ismerősöket ez- uton hívja meg a család.

— Lezuhant egy angol postarepülőgép. Londonból jelentik: Egy angol postarepülőgép lezuhant és kigyulladt London mellett. A pilóta, a távirász és egy mérnök szánna égetek.

— Hevesi Piroka zongoraművész 66 Pfeiffer Alfréd énektanár tanításait újra megkezdte. Str. Memorandum 10, délelőtt 12—1, délután 5—7.

2400 hasáb, 1200 oldal, 35.000 címszó, 2000 szöveggép a most megjelent teljes, új, egykötetes

Révai LEXIKON

32 lemezzel ellátott, 20 egészoldalas színes térképpel, rendkívül erős kötésben. Azonnal rendelve 480 lej, később 600 lej

Lepage-nál Cluj Postán utánvétellel.

3 méter finom szövület adunk

egy használt ruha, vagy kabátért. Sistem American Memorandum 24.

UJ KELET Legújabb hírek

Bilbaoban és Asturiában autonom baszk népfrenti kormányok alakultak

Negyvenezer kormánykatoná védi a biscayai vonalakat. Leon, Galicia és Asturia tartományokban a kormánymilíciák lehetetlenné teszik a zendülők élelmezését. Előnyomulnak a kormánycsapatok. A zendülők kiűritették Huescat

A Havas jelenti Hendayeből, hogy zendülőforrásból nyert értesülései szerint a zendülők 300.000 ember felett rendelkeznek. Bilbaoban és Asturiában a baszk nacionalisták autonóm kormányokat alakítottak. Hírek szerint a polgárorség 200 és a rohamosztagok ugyanannyi tagja megpróbált fellázadni és a zendülőkhez csatlakozni. A tervet azonban leplezték és a tetteseket letartóztatták.

A spanyol hadügyminisztérium jelentése szerint Leon, Galicia és Asturia tartományokban a bányászok és parasztek szakszervezetek támadják a zendülőket, akiknek élelmezését teszik lehetetlenné. Peguerinos körzetében a kormánycsapatoknak ádáz tusa után sikerült előnyomulniuk. A kormánycsapatok tegnap visszaverték a zendülők elleni támadását Huescánál, amit még vasárnap kiűritettek és a polgári lakosságot eltávolították.

Ugyancsak a Havas jelenti, hogy a zendülők kijelentései szerint ők 170.000 ember felett rendelkeznek a Madrid elleni támadáshoz és 500.000 emberrel a többi frontokon.

A köztársasági csapatok Bilbao körül berejezték hadállásaik kiépítését

A Havas Saint Jean de Luzból küldött jelentése szerint Bilbaoban és Zumayaban, ahol a kormánycsapatok új főhadiszállása van, a köztársaságiak berejezték hadállásaik kiépítését. A védvonal Oriólól Reguelig húzódik. Allitóltag Ortega kormányzó 40.000 ember felett rendelkezik, akikkel ezt és a biscayai vonalakat akarja védeni. A kormányhaderőknek elég fegyverük van, de municiójuk igen kevés.

Az anarchisták egy része Irun és San Sebastianban társaik magatartását helytelenítve, kiléptek szervezetükből és felvették magukat a kommunisták közé.

Megerősítik, hogy Bilbaoban és Asturiában autonóm kormányok alakultak, amelyek már nem tartoznak a madridi kormány hatáskörébe és baszk szeparatisták vezetik. Barcelonai jelentés szerint Huesca vidékén a zendülő-erők támadást indítottak repülőik által támogatva, de a kormánycsapatok visszaverték őket. A Havas jelentése szerint a kormányrepülőket két bombavető és egy vadászrepülőgépet a zendülőknek.

Mit jelent Sevilla?

A sevillai rádió továbbra is ellenőrizhetetlen győzelemi hírekről számol be. Ezek szerint a déli fronton egy zendülő hadosztály elfoglalta Sierra Yeglast. A kormánycsapatokat mindenütt visszaszorították. Egy másik hadosztály 35 kilométert haladt állítólag Toledo irányában. A „Cyn” kormánytengeralattjárót állítólag elsüllyesztették. A zendülők elfoglalták Pena Rubiát és nagymennyiségű hadianyagot zsákmányoltak. Asturiában a zendülők visszaverték a kormányerőket. Malaga körzetében elfoglalták Rondát. Talaveránál a zendülők előnyomultak. Franco tábornok általánosan új csapatokat hoz Marokkóból. Mola tábornok négy napi pihenőt adott csapatainak, amelyeket azután Guadarrama felé irányított, hogy a hónap végéig megindítsa az offenzívát Madrid ellen.

Fasiszta védőmi ligákat alakítottak Portugáliában

Lisszaboni jelentés szerint a tegnapi minisztertanács elhatározta a „portugál liga” megalakulását, amely hivatva lesz kiegészíteni a hazafias önkéntesek „Mocidade portuguesa”-nak nevezett fasiszta egyesületét. A légio segíteni fogja a rendes hadsereget és 15-50 éves kora férfiakat fog tagjai közé sorolni. Ugy az anyaországban, mint a gyarmatokon megalakítják a légio különítményeit, amelyeket rendes katonatisztek fognak irányítani, akik a nemzeti forradalomban résztvettek.

Madrid megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat az államokkal, amelyeknek követői nem térnek vissza kormányterületre

A Saint Jean de Luzben tartózkodó diplomáciai testület körében óriási izgalmat keltett a spanyol kormány tegnap átadott jegyzéke. A spanyol kormány kijelentette, hogy

megszakítja a diplomáciai érintkezést mind azokkal a hatalmakkal, amelyeknek a diplomatái nem térnek vissza a madridi kormány által birtokolt területre.

A diplomaták között az a vélemény alakult ki, hogy a madridi kormány minden valószínűség szerint Berlinnel és Rómával öhajtja megszakítani a diplomáciai kapcsolatokat és ezért bocsátotta ki az új külügyminiszter hivatalba lépése napján ezt a jegyzékét.

Alvarez del Vayo, a madridi kormány külügyminisztere a legszorgosabb kapcsolatokat tartja fenn Rosenberggel, a szovjetkormány új madridi nagykövetével.

A diplomaták Rosenberg befolyásának tartják a spanyol külügyminiszter jegyzékét.

Londonból jelentik, hogy Anglia el van határozva, hogy Portugáliát a leghatározottabban felhívják, hogy a semlegességi értekezleten működjenek együtt a többi államokkal.

ROYAL slágermozgó.

Ma, csütörtökön nagy premiér!

INKIJINOFF

legjobb szerepében a

Pinavinek szigete

Előadások kezdete: 3, 5, 7, 9 órákor.

Jön a jövő hét szenzációja: MAYERLING. Fősz.: Charles Boyer és Danielle Darieux.

Betiltotta a palesztinai kormány az arab sztrájkbizottság csütörtöki gyűlését

Dill altábornagy átvette a palesztinai haderők parancsnokságát

Jeruzsálem, szeptember 16. Mint már közöltük, I. G. Dill altábornagy, a palesztinai angol haderők főparancsnoka Palesztinába érkezett. Dill, akinek teljhatalmu kiküldetése ugy politikai, mint katonai intézkedésekre változik, Máltából hadihajón érkezett a haifai kikötőbe és már át is vette hivatalát. Politikai körökben számolnak azzal, hogy a palesztinai kormány hadállapotot fog kihirdetni a terrorista bandák által veszélyeztetett területeken. Ezt megelőzőleg azonban Wauchoppe fő kormányzó megtette az utolsó kísérleteket a konfliktus békés elintézésére.

Mint előzőleg már jelentettük, a fő kormányzó magához hívatta Husszeini főmuftit, Nashasibit volt jeruzsálemi főpolgármestert és Abdul Hadi-t. Hossza hetek óta a sztrájk vezetőknek ez az első találkozója a fő kormányzóval. A tárgyalásokról kevés szivárgott ki. A sztrájkvezetők ígéretet tettek állítólag, hogy a helyi sztrájkbizottságok vezetőivel tanácskoznak fognak, a deportált sztrájkvezetők szabadonbocsátása ügyében pedig eredményeket nem tudtak elérni. Bizonyos kérdésekre írásban kell szombatig választ adnia a sztrájkvezetőknek. A múlt hét

végén megjelent hivatalos kommuniké a zsidókra akarta áthárítani a felelősséget és azt állítja, hogy a zavargások Tel-Avivban, nem pedig Jaffában kezdődtek.

Betiltották a sztrájkbizottság ülését

Jeruzsálem, szeptember 16. A fenyegető események nagy izgalomban tartják Palesztina arab lakosságát. Az arab sztrájkvezetők csütörtökre gyűlésre hívták össze a helyi sztrájkbizottságok vezetőit. Ugyilátszik azonban, hogy ez a gyűlés sem kecségetett megfelelő megoldási lehetőséggel, mert a kormány a gyűlés megtartását betiltotta.

A Hubermann zenekar kivándorol Varsó, szeptember 16. Ismertes, hogy a Jewish Agency a Hubermann zenekar részére 40 certifikátot kapott az angol kormánytól. A negyven certifikátból 13-at a varsói Palesztina hivatalhoz küldtek, Hubermann ugyanis 13 lengyel zsidó muzsikust személy szerint hívt meg zenekarába. A muzsikuskok még szeptember hónap folyamán családtagjaikkal együtt utaznak Palesztinába. Ezekkel a certifikátokkal összesen 32 személy vándorol ki Lengyelországból Palesztinába.

Hull a haja? Korpázik a fejbőre?

E kellemetlen tünetek megszüntetésére és ezáltal a kopaszodás megelőzésére biztos és komoly szer az

Egger-Petrol hajszesz és Egger-Petrol-szappan

Feloldja a fejbőrön lerakódó zsíradékokat, fertőtleníti és táplálja a fejbőrt. A hajnak fényt és kellemes illatot kölcsönöz. A fejbőr naponta Petrolal bődörölendő és hetenként egyszer Petrol szappannal megmosandó.

Minden drogeriában és gyógyszer-tárban kapható.

HOSSZAS MEGBESZÉLÉS VOLT SCHACHT DR ES BASTIF FRANCIA KERESKEDELMI MINISZTER KÖZÖTT

Párizs, szeptember 16. Dr Schacht és Bastif francia ipari és kereskedelmi miniszter hosszas megbeszélést folytattak. A tárgyaláson teljes vélemény-azonosság alakult ki a francia-német gazdasági együttműködés céljait illetően. A felek az őszel folytatandó tárgyalásokban állapotok meg, kereskedelmi szerződés létrehozása végett.

A BEKEKONFERENCIA ÜZENETE ROMÁNIÁNAK

Bucuresti, szeptember 16. Az Adeverul nyilatkozatot közöl Lord Cecilről, aki a brüsszeli békekonferencia elnöke volt. Lord Cecil többek között a következőket mondotta:

„Románia számára ugyanaz a mondanivalóm, ami a többi népek számára, akik megakarják hallgatni: Ha akarjátok a békét, haladjatok felénk, akik jóhiszeműek vagyunk és meg akarjuk akadályozni a vérontást. Támogatunk kell a Népszövetséget, fenn kell azt tartanunk és dolgozunk kell érte. A háboruzni akaró államok népeit bolondok vezetik. Akik követik őket, szintén bolondok. Nem érttem azokat, akik nem akarják a békét. A béke a stabilitás, a béke az egyenlőség a törvény előtt és minden hit számára.”

Orvos! Mérnök! Gyári!

Minden német (25% redukción), francia, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepagonál Cluj. A lapokat közvetlenül kaptok a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzésként Lepagonál, Cluj, jelleve, mely száma érdekl.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. E. egypénzes Cluj, Strada Baron L. Pop 18. Telefon: 3-61. CENZURAT

„DACIA”
sorsjegykollektúra előadásából a I. hó 15-én meg-
tartott III. oszti. huzásán

1.000.000 lejt

nyert a 243.120 melléksorsjegy

Képviselete:
ECONOMIA Cluj,
Piata Unirii Nr. 23.

Eszen postára küldte az újság. No. 224713/529.

Te Delbo

Leon Nepo

Genf, szeptember 16. atmozsférában, mel-
jetellenes beszéde,
népbiztosnak a vor
hadgyakorlatainak
harcias beszéde, a
nem utolsó sorban
háboru végsőkig
veszélyesebbé — a
kának megnyitása
A jelek szerint a
mak igyekeznek
konfliktusok élet u
letompítani s igyek
ten veszéllyel fenye
Tegnap ült össze
tanács, melynek za
jelentést. Rendkív
Blum és Eden ma
alki beható tanács
aktuális problémák
pontjában áll az a
Rendkívül nagy k
nak, hogyan szab
szin népszövets
hogy az olaszok
nek végleges ki
résztvenni a

Mint hogy pedig Ol
rangban fontos dol
ségi vezető körök r
ják találni a módot
ket most már kizar

A spanyol Népszöv

A másik veszedel
következésményül ö
volna okot, a madr
panasza lett volna
gató kormányok ell
Ezt a kérdést az
rendezte Delbos
közbevetése. Delb
nászközött Del-Va
terrel és tanácsok
pen a madridi k
dott arról, hogy a
ügyét a Népszö

Del-Vaio külügy
totta magának a
menete szerint kés
szövetséghez fordul
hogy amennyiben E
kormányt hivatalos
hága nemzetközi b

Erélyes ellen a
Del-Vaio spanyol
kenysége fejében v
ügyminiszter, genfi
erélyes hangon tár
jével, közölve vel
Anglia a spanyol se
leg Portugália ell
sem riadnak vissza

Delbos segíti tá
A tegnapi nap fo
ügyminiszter boss
Antonescu román
suki párizsi cseh k
nescu a román-fr
beható tanácskozá

A beszélgetés
folyt és bizonyíté
nős
17 órai kezdettel
szövetségi tanács z

A népszövetségi
sabbika a népszöv
tásával van kap
módosítását a nag
locarnoi értekezlet
teszik sürgetően a
lata ennek a kér
hogy
a Genfben ülése